Xalqın qəzeti!
Xalq qəzeti
№ 128 (30822) 24 iyun 2025-ci il, çərşənbə axşamı
Gündəlik ictimai-siyasi qəzet
1919-cu ildən çıxır
Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

Hərtərəfli inkişaf bölgələri yeniləşdirir

səhifə ➩ 2

İki dost, qardaş və müttəfiq

səhifə ➩ 7

Azərbaycanın sosial siyasəti: yüksək rifah cəmiyyəti uğrunda

Hazırda hər bir müstəqil dövlət üçün sosial siyasət daha da önəmli hesab olunur. İnsanların rahat yaşaması, tələbatlarını tam ödəməsi və şəxsi inkişaf imkanlarına malik olması sosial inkişafın təmin edilməsi baxımından olduqca mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan dövləti üçün də bu məsələ çox aktualdır. Ölkə rəhbərliyi əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində ardıcıl addımlar atır. Artıq beşinci sosial islahat paketi qəbul edilib və onun müddəaları yerinə yetirilməkdədir. Azərbaycanın sosial siyasətinin mahiyyətinə qısa nəzər yetirsək görərik ki, hər növbəti sosial islahat paketi öncəkindən daha geniş və əhatəli qaydada problemləri həll etməyə istiqamətlənib. Bu məsələnin həm də Azərbaycan dövlətinin identikliyi ilə sıx bağlılığı vardır. Eyni zamanda, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin səmərəli fəaliyyəti diqqətdən kənarda qalmamalıdır. Bu dinamik prosesin bir sıra nəzəri xüsusiyyətlərinin araşdırılmasına əsaslı ehtiyacın yarandığını düşünürük.

(ardı 10-cu səhifədə)

İƏT Qərbi Azərbaycan həqiqətini rəsmiləşdirdi

səhifə ➩ 6

Fransa Karapetyana qarşı ikinci cəbhə açdı

səhifə ➩ 6

"Dünyanın kəsişməsi" yox – Zəngəzur dəhlizi!

Baş nazir Nikol Paşinyanın Türkiyədə dediklərinə sözardı

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Türkiyəyə səfəri çərçivəsində yerli erməni icmasının nümayəndələri ilə görüşdə bir çox məqamlara toxundu. Onun üzərində dayandığı başlıca məsələ isə Zəngəzur dəhlizi oldu. Əlbəttə, Paşinyanın, təxminən, "Zəngəzur dəhlizi yoxdur, "Dünyanın kəsişməsi" var" şəklində fikir bildirməsi, istər-istəməz, qıcıq doğurur. Mövzumuz da bu barədədir. Amma digər əlaqəli məqamlara da diqqət yetirəcəyik.

Məlumdur ki, Zəngəzur dəhlizi 44 günlük müharibədən sonra Azərbaycan tərəfindən irəli sürülmüş təşəbbüsdür və özündə regional kommunikasiyaların açılmasını ehtiva edir. Ölkəmiz üçün bu dəhliz Naxçıvana maneəsiz – heç bir gömrük və sərhəd nəzarəti olmayan quru yolu deməkdir. Böyük anlamda isə Zəngəzur dəhlizi Orta Dəhliz ideyasının mühüm tərkib hissəsidir. Hər halda, Orta Dəhlizin dünya üçün əhəmiyyətini izah etməyə ehtiyac yoxdur. Azərbaycan 44 günlük müharibədəki Zəfəri ilə məhz bu əhəmiyyətli layihə üçün yaşıl işıq yandırıb.

(ardı 5-ci səhifədə)

Güclü ordu – Müstəqil Azərbaycanın dayağı

səhifə ➩ 12

Ermənistan vandalizmə görə hüquqi məsuliyyət daşıyır

səhifə ➩ 5

Hərtərəfli inkişaf bölgələri yeniləşdirir

Prezident İlham Əliyevin Yevlax rayonuna səfəri

Ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 23-də xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin Yevlax şəhərinin mərkəzində ucaldılmış abidəsini ziyarət edərək önünə gül dəstəsi qoyub.

Bakı–Ələt–Qazax-Gürcüstan ilə dövlət sərhədi magistral yolunun Yevlax şəhərindən keçən hissəsində görülən işlərlə tanışlıq

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 23-də Bakı–Ələt–Qazax–Gürcüstan ilə dövlət sərhədi magistral yolunun Yevlax şəhərindən keçən hissəsində görülən işlərlə tanış olub.

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi İdarə Heyətinin sədri Saleh Məmmədov dövlətimizin başçısına görülən işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, magistral yolun Yevlax şəhərindən keçən hissəsində yeraltı piyada keçidinin, səkilərinin, həmçinin magistral yola avtomobillərin ikiistiqamətli giriş-çıxışını təmin edən yanaşma yollarının tikinti işləri başa çatmaq üzrədir. Piyada keçidinin ümumi uzunluğu 48 metr olacaq ki, onun da 37 metri qapalı hissədir. Eni 7 metr olan yanaşma yollarının ümumi uzunluğu isə 3,2 kilometrdir.

Qeyd edək ki, Bakı–Ələt–Qazax–Gürcüstan ilə dövlət sərhədi magistral avtomobil yolu beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin Azərbaycandan keçən tərkib hissəsidir. Bu yolun müasir səviyyədə qurulması Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin kəsişməsində yerləşən Azərbaycanın beynəlxalq nəqliyyat daşımalarında rolunu daha da gücləndirir.

Prezident İlham Əliyev Olimpiya İdman Kompleksində

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 23-də Yevlax Olimpiya İdman Kompleksində görülmüş işlərlə tanış olub.

Gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov dövlətimizin başçısına kompleksdə həyata keçirilmiş işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, bu kompleks Prezident İlham Əliyevin Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"ı çərçivəsində inşa olunur. Tikintisinə 2024-cü ilin yanvarında başlanılan kompleksin əsas binasında yerləşən universal idman zalı 1100 tamaşaçı tutumuna malikdir. Burada basketbol, voleybol, həndbol, minifutbol, badminton, gimnastika, cüdo, güləş, taekvondo, boks, karate və idmanın digər növləri üzrə məşqlərin və yarışların keçirilməsi nəzərdə tutulur. Binada, eyni zamanda, 80 nəfərlik iclas zalı, hakim, həkim, məşqçilər, şərhçilər üçün otaqlar, kafe olacaq. Kompleksdə 21 otaqdan ibarət 42 yerlik dördmərtəbəli mehmanxana və restoran da fəaliyyət göstərəcək. Burada 1300 tamaşaçı tutumuna malik tribunası olan, standartlara cavab verən futbol meydançası, həmçinin iki minifutbol meydançası yaradılacaq.

Qeyd edək ki, bu il sentyabr ayının sonunda Azərbaycanda keçiriləcək Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələrinin III Oyunları zamanı boks idman növü üzrə yarışlar Yevlax Olimpiya İdman Kompleksində təşkil ediləcək.

Dövlət başçısı sutəmizləyici qurğunun açılışında

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 23-də Yevlax şəhəri qumsüzgəc texnologiyalı sutəmizləyici qurğunun açılışında iştirak edib.

Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri Zaur Mikayılov Prezident İlham Əliyevə Yevlax şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması layihəsi barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, bu layihə 2035-ci ilədək perspektiv inkişaf nəzərə alınmaqla 70 min sakinin içməli su təchizatının və kanalizasiya xidmətlərindən istifadəsinin yaxşılaşdırılmasına hesablanıb. Layihəyə əsasən Yevlax şəhərində məhsuldarlığı 20 min kubmetr olan içməli sutəmizləyici qurğu, 139 kilometr içməli su şəbəkəsi, 13 minə yaxın abonent birləşməsi, 115 kilometr tullantı su şəbəkəsi və 5 nasos stansiyasının tikintisi planlaşdırılır. Şəhərdə yaranacaq tullantı sularının təmizlənib kənarlaşdırılması məqsədilə məhsuldarlığı sutkada 12 min 500 kubmetr olan təmizləyici qurğunun tikintisi də nəzərdə tutulub.

Layihəyə uyğun olaraq ötən dövr ərzində şəhəri dayanıqlı içməli su ilə təmin etmək üçün Kür çayının sahilində məhsuldarlığı sutkada 20 min kubmetr olan sürətli qumsüzgəc texnologiyalı təmizləyici qurğunun tikintisi işləri həyata keçirilib. Qurğuda 16 ədəd süzgəc quraşdırılıb, emal prosesindən sonra təmiz suyun toplanması məqsədilə ümumi həcmi 2 min 500 kubmetr olan 2 su anbarı tikilib. Təmizləyici qurğuda zərərsizləşdirmə, əks-yuma prosesinin aparılması üçün xüsusi nasoslar, kompleksin enerji təchizatı məqsədilə transformator və generator quraşdırılıb. Həmçinin uzunluğu 86 kilometr paylayıcı su təchizatı şəbəkəsi inşa olunub, 4 min 230 ədəd ev birləşməsi verilərək sayğac quraşdırılıb.

Qeyd edək ki, Yevlax şəhərinin içməli su təchizatı və kanalizasiya sistemləri 1950-1960-cı illərdə yaradılıb. Şəhərin ilkin su mənbələri subartezian quyuları və Kür çayı olmuşdur. Hazırda istismarda olan 15 subartezian quyusunun imkanları tələbatı ödəmirdi. Quyu zonasından şəhərə çəkilmiş ümumi uzunluğu 27 kilometr olan 2 magistral kəmər dəfələrlə cari və əsaslı təmir edilsə də, dayanıqlı su təchizatına imkan vermirdi. Kür çayından nasoslar vasitəsilə götürülən su ilkin təmizlənərək abonentlərə verilirdi. Şəhərin 191 kilometr uzunluğunda mövcud paylayıcı su şəbəkəsi uzun illər istismar olunaraq yararsız vəziyyətə düşdüyündən tələbatı ödəmirdi.

Son illərdə ölkə üzrə əhalinin təmiz içməli suya tələbatının təmin olunması istiqamətində mühüm layihələr icra edilib. Bu müddət ərzində Bakıda Mərkəzi Laboratoriya və 9 regional laboratoriya yaradılıb. Görülmüş işlər nəticəsində ölkədə içməli su təchizatı üzrə itkilər son 20 ildə 62 faizdən 40 faizə qədər azaldılıb. 8,1 min kilometr tullantı və yağış su xətləri inşa edilib. Şəhər, rayon və qəsəbələr üzrə ümumi məhsuldarlığı sutkada 250 min kubmetr olan 28 ədəd tullantı sutəmizləyici qurğu quraşdırılıb. Bakı və Abşeron yarımadası üzrə isə 5 ədəd bu cür qurğu istismara verilib. Bundan başqa, Ceyranbatan Ultrasüzgəcli Sutəmizləyici Qurğular Kompleksi də tikilib.

Hərtərəfli inkişaf bölgələri yeniləşdirir

“Yevlax” qovşaq yarımstansiyası, Regional Təlim-Tədris və Laboratoriya Mərkəzi işə salınıb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 23-də “AzərEnerji” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin 110/35/10 kV-luq “Yevlax” qovşaq yarımstansiyasının, Regional Təlim-Tədris və Laboratoriya Mərkəzinin açılışında iştirak edib.

“AzərEnerji” ASC-nin İdarə Heyətinin sədri Baba Rzayev dövlətimizin başçısına görülən işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, “Yevlax” qovşaq yarımstansiyası 60 il əvvəl tikildiyindən tələbatı ödəmirdi. Respublikanın Mərkəzi Aran regionunun enerji təchizatının yaxşılaşdırılması, istehlakçıların fasiləsiz keyfiyyətli elektrik enerjisi ilə təmin edilməsi, enerjisistemin dayanıqlılığının və etibarlılığının artırılması məqsədilə bu yarımstansiya tamamilə yenidən qurulub. Yevlaxın tam, Bərdə və Ucar rayonlarının isə müəyyən hissəsi daxil olmaqla 180 mindən artıq əhalinin elektrik təchizatında, o cümlədən “Varvara” Su Elektrik Stansiyasında istehsal edilən yaşıl enerjinin enerjisistemə ötürülməsində xüsusi əhəmiyyətə malik bu yarımstansiyada 110 kilovoltluq yeni açıq paylayıcı qurğu quraşdırılıb, ərazidə yeni Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi tikilib.

Yarımstansiyanın iş rejiminə real zaman çərçivəsində nəzarət edilir. Enerji obyekti ən son rəqəmsal texnologiyalara əsaslanan kommutasiya avadanlıqları ilə təchiz edilməklə, elektron resursların kibertəhlükəsizliyi tam təmin olunub. Enerjisistem üzrə bu tip innovativ texnologiyaların tətbiqi planlı və qəza təmiri xərclərini 35 faiz, ehtiyat hissələrə tələbatı 29 faiz, təmir işləri üzrə materialların gözlənilmə vaxtını və ehtiyatların normadan artıq olmasını 30 faiz, normativdən artıq iş saatlarını isə 25 faiz azaltmaqla səmərəliliyi yüksəldir. Burada müasir sayğac-uçot sistemi də quraşdırılıb.

Yarımstansiyanın ərazisində bütün zəruri avadanlıq, qurğu və simulyatorlarla təmin edilən üçmərtəbəli Regional Təlim-Tədris və Laboratoriya Mərkəzi yaradılıb. Mərkəzdə 12 fərqli istiqamət üzrə mühəndis hazırlığı və ixtisasartırma kursları təşkil olunacaq. Bu da bölgədə ixtisaslı kadr hazırlığını təmin etməklə məşğulluğun artırılmasına töhfə verəcək.

Tədris prosesinin əyani keçirilməsi, bilik və bacarıqların daha yaxşı mənimsənilməsi üçün yarımstansiyanın həyətyanı sahəsində transformatorlar, müasir kommutasiya qurğuları, hava və kabel xətlərinin komponentləri ilə tam təchiz edilmiş tədris simulyatoru yaradılıb. Müasir innovasiyalara əsaslanan test-diaqnostika avadanlıqları ilə təchiz olunan Laboratoriya Mərkəzində isə kimya və ekologiya, elektrik avadanlıqlarının sınağı və nəzarət-ölçü cihazlarının kalibrlənməsi laboratoriyaları da fəaliyyət göstərəcək. Laboratoriya Mərkəzi həm də paylayıcı şəbəkə, dəmir yolu infrastrukturu və sahibkarlıq subyektlərinin elektroenergetika avadanlıqlarının test-diaqnostika işlərinin həyata keçirilməsinə dəstək olacaq.

Qeyd edək ki, son beş ildə "AzərEnerji" ASC tərəfindən ümumilikdə 47 yerdə sistem əhəmiyyətli ötürücü yarımstansiya tikilib və ya tam yenidən qurulub, 2.500 kilometr uzunluğunda yüksəkgərginlikli elektrik verilişi xətti çəkilib.

Ölkədə ümumi gücü 3000 meqavatdan artıq elektrik enerjisi istehsal edən 45 stansiya tikilib. Təkcə işğaldan azad edilən ərazilərdə tikilən su elektrik stansiyalarının sayı 38, gücü isə 307 meqavatdır. Ümumilikdə son illərdə görülən işlər nəticəsində hər kilovat-saata görə sərf edilən şərti yanacaq 284 qramdan 252 qrama düşüb, 2,8 milyard kubmetr təbii qaza qənaət edilib, 1 milyon ton karbon qazı emissiyasının atmosferə atılmasının qarşısı alınıb.

Mərkəzi Aran Regional SCADA İdarəetmə Mərkəzinin açılışı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 23-də Yevlaxda “Azərişıq” ASC-nin Mərkəzi Aran Regional SCADA İdarəetmə Mərkəzinin açılışında iştirak edib.

“Azərişıq” ASC-nin sədri Vüqar Əhmədov dövlətimizin başçısına Mərkəz barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, İdarəetmə Mərkəzi vasitəsilə kənd təsərrüfatı sahələrinin, dövlət əhəmiyyətli strateji obyektlərin, iaşə və xidmət obyektlərinin, xüsusən də əhalinin elektrik enerjisi təchizatında fasiləsizliyin, dayanaqlılığın və səmərəli idarəetmənin təmin olunması həyata keçiriləcək. Burada 35/10 kV-luq hər birinin gücü 6,3 MVA olan iki güc transformatoru, müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş 35 və 10 kV-luq qapalı paylayıcı qurğular quraşdırılıb.

Mərkəzin elektrik təchizatı üçün “Yevlax” yarımstansiyasından 14 kilometr uzunluğunda elektrik veriliş xətti çəkilib. “Dəliməmmədli”, “Kürəkçay”, “Ağdaş”, “Ağsu”, “Tərtər” və “Dəmir Beton Məmulatları” yarımstansiyaları Mərkəzi Aran Regional SCADA İdarəetmə Mərkəzinə inteqrasiya olunub. Bununla da vahid mərkəzdən operativ dispetçer xidməti tərəfindən texniki parametrlərin daimi izlənməsi və idarə olunması təmin edilib. Mərkəz elektrik şəbəkələrinin vəziyyəti haqqında bütün məlumatları toplayan və emal edən, eləcə də avadanlığın rəqəmsal formatda idarə olunmasını təşkil edən nəzarət, mühafizə və idarəetmə sistemlərinin innovativ həlli üçün layihələndirilib. Bu layihə yarımstansiyalarda optik rəqəmsal ölçmə transformatorlarının və yeni nəsil rəqəmsal avadanlıq komplekslərinin işlənib hazırlanmasını təmin edir. Bütün texnoloji ölçmələrin yüksək dəqiqliyini və vahidliyini təmin edən Mərkəzdə şəbəkənin etibarlı istismarı dəstəklənməklə yanaşı, elektrik enerjisinin paylanması zamanı itkilərin və ümumi istismar xərclərinin azaldılmasına da şərait yaranır. Mərkəzdən qidalanan istehlakçıların enerji təchizatında yaranacaq planlı fasilələr barədə onlayn qaydada əvvəlcədən məlumatlandırılması imkanı yaradılıb. Alınan və ötürülən elektrik enerjisinin miqdarına görə yarımstansiya işinin multifunksional rejimdə qurulması cihaz və avadanlıqların bir-biri ilə koordinasiyasını tam təmin edir. Burada əməliyyatların paylayıcı şəbəkənin tələblərinə avtomatik uyğunlaşdırılması, habelə informasiya və texniki təhlükəsizlik sistemlərinin qərarvermə qabiliyyəti, yaşıl enerji mənbələrinin şəbəkəyə inteqrasiyası həyata keçirilir. Mərkəzdə yerləşən yarımstansiya qapalı tiplidir. Buna görə də istismar və idarəetmə əməliyyatları məsafədən həyata keçirildiyindən daimi işçi heyətə ehtiyac olmur. Mərkəzin ərazisində əhaliyə xidmət göstərmək məqsədilə elektromobillər üçün sürətli enerjidoldurma cihazları quraşdırılıb.

Yevlax pilot aqroparkı istifadəyə verilib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 23-də Yevlax pilot aqroparkının açılışında iştirak edib.

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarov aqropark barədə dövlətimizin başçısına məlumat verdi.

Bildirildi ki, ümumi sahəsi 2.807 hektar, illik istehsal gücü 20 min tondan çox qarışıq meyvə, 20 milyon ədəd damazlıq yumurta və 1 milyon ədəd ting olan bu aqropark ölkə ərazisində kiçik və orta fermerlərin cəlb olunması ilə yaradılan dövlət aqroparkıdır.

Aqropark İqtisadiyyat Nazirliyinin “Orta fermer təsərrüfatının aqrar-sənaye klasterlərinə inteqrasiyası” layihəsi çərçivəsində yaradılıb. Rezidentlər aqroparkda dövlət vəsaiti hesabına zəruri infrastrukturla - su, enerji, qaz və yolla təmin ediliblər. Rezidentlər, həmçinin Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondunun güzəştli kreditindən faydalanıblar.

Səmərəliliyin artırılması üçün aqroparkda “ağıllı” idarəetmə sistemi tətbiq olunur. Bu məqsədlə əkin aparılan bağlarda iqlim stansiyaları, xüsusi kameralar və torpaq nəmlik sensorları qurulub. Aqroparkda 36 sahibkarlıq subyektinə rezidentlik statusu verilib. Hazırda 21 rezident tərəfindən həyata keçirilən layihələr çərçivəsində burada meyvə, meyvə tingi, damazlıq yumurta, taxıl məhsulları istehsal olunur. Məhsulların daxili bazarla yanaşı, ixracı da nəzərdə tutulur. Rezidentlər tərəfindən bu günədək aqroparka 57 milyon manatadək investisiya yatırılıb, 200-ə yaxın daimi, 500-ə yaxın mövsümi iş yeri yaradılıb. Aqroparkın konsepsiyasına uyğun olaraq, intensiv meyvə bağlarının salınması, heyvandarlıq, quşçuluq və əkinçilik təsərrüfatlarının, həmçinin sənaye zonasında emal sahələrinin və logistik mərkəzin yaradılması ilə özəl investisiyaların 100 milyon manata çatdırılması, 500 daimi və 1000-dən çox mövsümi iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur. Görülən işlərin davamı olaraq sənaye zonasında logistik mərkəz, emal müəssisələri, eləcə də heyvandarlıq kompleksi və məhsulların topdansatış bazarı da yaradılacaq. Diqqətə çatdırıldı ki, aqroparkın ərazisinin 1.185 hektarını çoxillik əkin, 1.298 hektarını birillik əkin, 141 hektarını sənaye zonası, 183 hektarını isə kommunikasiya xətləri və mühafizə zolaqları təşkil edir.

Prezident İlham Əliyevə aqroparkın ərazisində yerləşən “Azerbaijan company for poultry development” MMC-nin və “İSFA” MMC-nin fəaliyyətləri barədə də məlumat verildi.

Qeyd edək ki, regionların tarazlı inkişafı, istehsal və ixrac imkanlarının artırılması, əhalinin məşğulluq səviyyəsinin yüksəldilməsi Prezident İlham Əliyev tərəfindən həyata keçirilən sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının önəmli istiqamətlərindəndir. Davamlı islahatlarla investorlar üçün yaradılan əlverişli işgüzar mühit, güzəşt, imtiyaz və stimullar regionlarda müsbət iqtisadi dəyişiklikləri və nailiyyətləri təmin edir. Elmi yanaşma, qabaqcıl texnologiya və təcrübənin tətbiqi ilə yaradılan bu cür müasir infrastruktur aqrar sahədə inkişafı sürətləndirməklə bərabər, ixracyönümlü məhsul istehsalında və ölkənin ixrac potensialının güclənməsində əhəmiyyətli rol oynayır.

Xatırladaq ki, hazırda ölkədə 9 sənaye parkı və 4 sənaye məhəlləsi fəaliyyət göstərir. Sənaye zonaları üzrə ümumi investisiya həcmi 8 milyard manatdan çox olan 170 sahibkarlıq subyektinə rezident və ya qeyri-rezident statusu verilib. Sahibkarlar tərəfindən sənaye zonalarına 7 milyard manata yaxın investisiya yatırılıb və 10 min 600-dən çox daimi iş yeri yaradılıb. 2015-ci ildən 2025-ci ilin I rübü də daxil olmaqla sənaye zonalarında ümumilikdə 16 milyard manatdan artıq məhsul satışı həyata keçirilib, bunun 5 milyard manatdan çox hissəsi ixrac edilib.

Goranboyda tikinti materialları müəssisəsinin açılışı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 23-də Goranboy rayonunda "Konstralab Industries" QSC-nin tikinti materialları istehsalı müəssisəsinin açılışında iştirak edib.

Goranboy rayonunun Qazanbulaq kəndində yaradılan müəssisə gips-karton, astar və üzlük gips məhsulları istehsal edəcək. Müəssisədə il ərzində 10 milyon kvadratmetr gips-karton lövhə, 150 min ton gipsəsaslı quru qarışıqlar istehsal olunacaq. Müasir avadanlıqla təchiz olunan müəssisədə istehsal edilən məhsulların yerli bazarda satışı ilə yanaşı, bir neçə ölkəyə ixracı da nəzərdə tutulur. Burada 200 nəfər daimi işlə təmin ediləcək. İstehsal zamanı istifadə edilən əsas xammal - yerli gips daşı Azərbaycanın müxtəlif regionlarındakı yataqlardan tədarük olunacaq. Növbəti mərhələdə kalsit və perlit istehsalı xətlərinin qurulması planlaşdırılır ki, bu da məhsulların maya dəyərinin aşağı düşməsinə səbəb olacaq.

Bununla yanaşı, gələcək inkişaf strategiyası çərçivəsində müəssisə fəaliyyətini genişləndirərək metal profil istehsalının təşkilini hədəfləyir. İnvestisiya dəyəri 33 milyon manat olan müəssisənin ümumi sahəsi 5 hektardır. Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondu tərəfindən müəssisəyə 3,9 milyon manat güzəştli kredit ayrılıb. İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən verilmiş investisiya təşviqi sənədi hesabına müəssisə idxal etdiyi avadanlıqlara görə 900 min manat güzəşt əldə edib.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişafı istiqamətində mühüm layihələrin icrası ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsinə, yeni iş yerlərinin açılmasına, xüsusilə sənayenin müxtəlif sahələrinin davamlı inkişafına böyük təkan verib. Sənayeləşmə siyasətinə uyğun olaraq, ölkəmizdə müasir sənaye müəssisələri, yeni istehsal sahələri yaradılır, daxili tələbatın ödənilməsində yerli məhsulların payı artır, ixrac imkanları genişlənir. Belə müəssisələrin bölgələrdə yaradılması isə ümumilikdə regionların sosial-iqtisadi inkişafını təmin etməklə, onların iqtisadi potensialının möhkəmləndirilməsində, məşğulluğun artırılmasında da mühüm rol oynayır.

AZƏRTAC

Azərbaycan nümayəndə heyəti Çində

İyunun 23-də Azərbaycan nümayəndə heyəti Çin Xalq Respublikasının Şanxay şəhərində keçirilən və televiziya sahəsində beynəlxalq əhəmiyyət daşıyan 30-cu Şanxay Televiziya Festivalının açılış mərasimində iştirak edib.

Şanxay Televiziya Festivalı televiziya və media sahəsində yaradıcı ideyaların, beynəlxalq əməkdaşlığın və innovativ trendlərin müzakirə olunduğu mühüm platforma kimi qiymətləndirilir. 1986-cı ildən keçirilən və bu il 30-cu yubileyini qeyd edən Şanxay Televiziya Festivalı Şərqi Asiyada ilk televiziya festivalı olmaqla yanaşı, qitənin ən nüfuzlu media tədbirlərindən biri hesab edilir. Festivalın əsas məqsədi televiziya sənayesində yüksəkkeyfiyyətli məhsulların tanıdılması və qlobal media gündəmini formalaşdıran məsələlərin müzakirəsidir.

Qeyd edək ki, Azərbaycan nümayəndə heyətinə Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin İcraçı direktoru Əhməd İsmayılov, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının sədri İsmət Səttarov, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Qeyri-hökumət təşkilatları ilə iş və kommunikasiya şöbəsinin Media ilə iş sektorunun müdiri Kamran Həsənov, Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyinin (AZƏRTAC-ın) İdarə Heyətinin sədri Vüqar Əliyev və "AnewZ" telekanalının İcraçı direktoru Rüfət Həmzəyev daxildir.

*

Azərbaycanın Medianın İnkişafı Agentliyinin İcraçı direktoru Əhməd İsmayılovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti tədbir çərçivəsində Şanxay Media Qrupunun baş direktoru və baş redaktoru Fan Şicon ilə görüşüb.

Görüş zamanı Əhməd İsmayılov qeyd edib ki, media sahəsində tərəfdaşlığın gücləndirilməsi və əməkdaşlığın təşviqi sürətlə dəyişən qlobal informasiya mühitində hər iki ölkə üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Fan Şicon isə çıxışında qurumun müasir texnoloji infrastrukturu, televiziya kontentinin planlaşdırılması, istehsalı və yayımı sahəsində tətbiq olunan metodlar, habelə rəqəmsal media mühitində formalaşdırılan innovativ yanaşmalar haqqında ətraflı məlumat verib.

Daha sonra qonaqlar Şanxay Media Qrupunun efir və montaj otaqları, texnoloji infrastrukturu və rəqəmsal yayım sistemləri ilə yaxından tanış olublar.

XQ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Zati-aliləri!

İcazə verin, ölkənizin milli bayramı – 28 May – Müstəqillik Günü münasibətilə Qambiya Respublikasının xalqı adından və şəxsən öz adımdan Sizə və Azərbaycan Respublikasının xeyirxah xalqına qardaşlıq salamlarımı və səmimi təbriklərimi çatdırım.

Sizi və bütün Azərbaycan xalqını bu münasibətlə təbrik etmək mənim üçün şərəfdir. Bu əlamətdar bayram xalqın taleyini müəyyən etməyə imkan verən, ölkənin suverenliyini və müstəqilliyini təcəssüm etdirən tarixi bir gündür.

Fürsətdən istifadə edərək, ölkənizin sosial-iqtisadi inkişafla bağlı əldə etdiyi nailiyyətləri yüksək qiymətləndirdiyimi bildirirəm. Sizin müdrik rəhbərliyinizlə Azərbaycan bu gün uğurla inkişaf edən bir ölkədir.

Zati-aliləri, ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Adama BARROU,
Qambiya Respublikasının Prezidenti

"2027-2030-cu illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nın və "Böyük Qayıdışa dair II Dövlət Proqramı"nın hazırlanması ilə bağlı iclas

İyunun 23-də Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədovun sədrliyi ilə "2027–2030-cu illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası" və "Böyük Qayıdışa dair II Dövlət Proqramı"nın hazırlanması ilə bağlı yaradılmış Komissiyanın ilk iclası keçirilib.

Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, iclasda Baş nazirin müavinləri - işçi qrupların rəhbərləri, hökumət üzvləri və müvafiq qurumların nümayəndələri iştirak ediblər.

Baş nazir Əli Əsədov bildirib ki, Azərbaycan 44 günlük müharibə və pandemiyadan sonra yaranmış vəziyyətə, yeni şərtlərə və resurslara əsaslanaraq 2021-2030-cu illəri əhatə edən strateji hədəflər müəyyənləşdirib. Bu strateji hədəflər Prezident İlham Əliyevin imzaladığı Sərəncamla 5 Milli Prioritet kimi öz əksini tapıb. Milli Prioritetlərin həyata keçirilməsi məqsədilə dövlətimizin başçısının 2022-ci ildə imzaladığı sərəncamlarına əsasən "2022–2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası" və "Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı" qəbul edilib. Strategiyanın həyata keçirilməsi üçün bu günədək dövlət büdcəsindən 7 milyard manat vəsait ayrılıb, nəzərdə tutulmuş tapşırıqlar təqribən 78 faiz səviyyəsində icra olunub.

"Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"nın ümumi icra faizi təqribən 79 faizdir. Azad olunmuş ərazilərin bərpası üçün 2025-ci il də daxil olmaqla 21,6 milyard manat vəsait ayrılıb. Azad olunmuş ərazilərdə şəhər, qəsəbə və kəndlər üzrə 15 yaşayış məntəqəsinin ilkin mərhələdə inşası tamamlanıb, əhalinin yaşayışı, iqtisadi fəaliyyətə reinteqrasiyası təmin olunub. Hazırda 27 yaşayış məntəqəsinin tikintisi, 25 yaşayış məntəqəsinin təmir-bərpası həyata keçirilir. 21 yaşayış məntəqəsinin isə təməli qoyulub.

İclasda Komissiyanın iş reqlamenti müəyyənləşdirilib, görüləcək işlər və yaxın perspektivdə atılacaq addımlarla bağlı müzakirə aparılıb. Prezidentin sərəncamlarından irəli gələn tapşırıqların maksimum səmərə və keyfiyyətlə, vaxtında icra olunması, alt işçi qruplarının iclaslarının ayda bir dəfədən az olmayaraq keçirilməsi, mütəmadi olaraq işin gedişi haqqında məlumat verilməsi tapşırılıb. İclasda Strategiya və Dövlət Proqramının hazırlanması və yekunlaşdırılması üçün konkret vaxt qrafiki müəyyənləşdirilib.

Baş nazir qeyd edib ki, Strategiya və Dövlət Proqramı hazırlanarkən mövcud maliyyə imkanları nəzərə alınmalı, hədəflərin reallaşdırılması üçün nəzərdə tutulan tədbirlər real, dəqiq və ölçülə bilən indikatorlara söykənməli, Strategiya və Dövlət Proqramı hazırlanarkən digər aidiyyəti sənədlər və 1-ci Dövlət Proqramında nəzərdə tutulan, daha sonrakı müddətə optimallaşdırılan layihələr nəzərə alınmalıdır.

Əli Əsədov vurğulayıb ki, Strategiyadan və Dövlət Proqramından irəli gələn konseptual məsələlərin və yekun layihələrin mərhələlərlə İqtisadi Şurada da müzakirəsi nəzərdə tutulur.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Prezidentinin 2025-ci il 30 may tarixli 611 nömrəli Sərəncamı ilə "2027–2030-cu illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nın və "Böyük Qayıdışa dair II Dövlət Proqramı"nın 9 ay müddətində hazırlanması üçün Nazirlər Kabinetinə tapşırıq verilib.

Həmin tapşırığın icrasının təmin edilməsi məqsədilə imzalanmış Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 18 iyun tarixli Sərəncamına əsasən Strategiya və Dövlət Proqramı üzrə layihələrin hazırlanmasında aidiyyəti dövlət orqanlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi üçün Baş nazirin sədrliyi ilə Komissiya yaradılıb və tərkibi təsdiq edilib. Komissiyanın tərkibində Strategiyanın və Dövlət Proqramının hazırlanması üzrə iki işçi qrup yaradılıb və tərkibi təsdiqlənib, Baş nazirin müavinləri – Şahin Mustafayev və Samir Şərifov işçi qrupların rəhbəri təyin olunub.

Strategiyanın hazırlanması məqsədilə 9, Böyük Qayıdış Dövlət Proqramı üzrə isə 4 alt işçi qrup yaradılıb.

Qeyd edək ki, "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"ə əsasən, son illərdə əldə olunmuş sosial-iqtisadi nailiyyətlərin davamlı inkişafının təmin edilməsi, birbaşa xarici investisiyaların cəlbinin genişləndirilməsi, əlverişli biznes mühitinin daha da gücləndirilməsi, iqtisadiyyatın bilik və texnologiya tutumunun artırılması, eləcə də işğaldan azad olunmuş ərazilərə Böyük Qayıdışın davamlılığının təmin olunması üçün məqsədyönlü siyasət və islahat istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi vacib hesab olunur.

XQ

“Dünyanın kəsişməsi” yox – Zəngəzur dəhlizi!

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Amma zəfər heç də elə-belə başa gəlməyib. Xalqımız şəhidlər verib. Üstəlik, 44 günlük müharibəyədək keçilmiş məşəqqətli yol var. O yolda vətəndaşlarımız qaçqınlıq və məcburi köçkünlük həyatının məhrumiyyətlərinə qatlaşmaq, çətinliklərinə sinə gərmək məcburiyyətində qalıblar. Ermənistan isə otuz ilədək davam etmiş işğal dövründə torpaqlarımızı talamaqla məşğul olub, bizə ziyan vurub.

Yəni, hansı səmtdən yanaşsaq, müharibə qalibi kimi diktə edən tərəf biz olmalıyıq. Diktəmizə gəldikdə, 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli Bəyanatın 9-cu bəndinə nəzər salmaq kifayətdir: “Bölgədəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri bərpa edilir. Ermənistan Respublikası vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hər iki istiqamətdə maneəsiz hərəkətinin təşkili məqsədilə Azərbaycan Respublikasının qərb rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət verir. Nəqliyyat əlaqəsi üzrə nəzarəti Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin sərhəd xidmətinin orqanları həyata keçirir. Tərəflərin razılığı əsasında Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın qərb rayonlarını birləşdirən yeni nəqliyyat kommunikasiyalarının inşası təmin ediləcək”.

Onu da bildirək ki, Prezident İlham Əliyev 10 noyabr 2020-ci il tarixdə xalqa müraciətində üçtərəfli Bəyanatın 9-cu bəndinin məhz özünün təkidi ilə sənədə salındığını bildirmişdi: “Digər önəmli məsələ, xüsusilə qeyd etmək istəyirəm ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Azərbaycanın əsas hissəsi ilə əlaqəsi bu sənəddə təsbit edilir. Həm bütün kommunikasiyaların, yolların açılması, eyni zamanda, burada göstərilir ki, yeni nəqliyyat kommunikasiya infrastrukturu yaradıla bilər və yaradılmalıdır. Biz bunu əlbəttə ki, çox dəstəkləmişik. Deyə bilərəm ki, mənim təkidimlə bu bənd bu bəyanata salındı. Çünki birbaşa Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bu bəndin əlaqəsi yoxdur. Ancaq mənim təkidli tələblərim şadam ki, qəbul olundu. Beləliklə Naxçıvan Muxtar Respublikasını Azərbaycanla, Azərbaycanın əsas hissəsi ilə quru yollarla birləşdirmə istiqamətində tarixi addım atıldı. Çünki mənfur düşmən 1990-cı illərin əvvəllərində və ondan da bir qədər əvvəl Naxçıvanı faktiki olaraq mühasirəyə almışdı. Bütün kommunikasiya xətləri kəsildi, - çünki o vaxt Azərbaycanın əsas hissəsindən oraya enerji resursları ötürülürdü, - faktiki olaraq Naxçıvan Muxtar Respublikası çox ağır vəziyyətdə qalmışdı. Eyni zamanda, Ermənistan ərazisindən oraya hücumlar da edilirdi. Dəfələrlə demişəm, məhz ulu öndər Heydər Əliyevin cəsarəti və fəaliyyəti nəticəsində Naxçıvan işğal altına düşmədi. Erməni vandallarının belə planları da var idi”.

Bəli, Naxçıvanın blokadaya alınması, faktiki olaraq, onun işğalı üçün zəmin hazırlamaq məqsədi daşımışdı. Nə üçün hayların mənfur planları baş tutmadı, Prezident İlham Əliyev açıqladı. İndi Zəngəzur dəhlizi ilə Naxçıvana quru yolunun bərpası, eyni zamanda, bölgə ilə bağlı erməni iddialarının yolverilməzliyini də vurğulayır. Yəni, erməni tərəfi məsələyə mövcud aspektdən yanaşmağı bacarmalıdır. Çünki təcavüzü başladan, tarixi ədavətə əsas verən biz yox, onlar olub. Bütün daşlar yerinə oturmalı, ilahi ədalət təcəlli etməlidir. Dövlətimizin başçısının yuxarıda diqqətə çatdırdığımız fikirlərindən isə belə nəticə hasil olur ki, Ermənistan Naxçıvana quru yolunun mümkünsüzlüyünə dair inadını 2020-ci ilin noyabrında da göstərib, ancaq şərtlərlə razılaşmaq məcburiyyətində qalıb. Paşinyan razılıq əlaməti kimi üçtərəfli Bəyanata imza atıb.

*

Ermənistan hazırda üçtərəfli Bəyanatı lazımsız sənədə çevirib. Amma bu o demək deyil ki, rəsmi İrəvanın qeyri-adekvat davranışı ölkəmizi prinsipiallığından daşındırmaq iqtidarındadır. Naxçıvana quru yolumuz olmalıdır və bu yolu Zəngəzur dəhlizi, yaxud başqa necəsə adlandırmağımızın Ermənistana heç bir dəxli yoxdur. Paşinyanın “Dünyanın kəsişməsi” və ya “Sülhün kəsişməsi” şəklində irəli sürdüyü avantürizmin isə ölkəmizə birbaşa dəxli var. Çünki bu avantürizm mahiyyətcə regional kommunikasiyaların açılması baxımından fərqli mənzərə formalaşdırır. Rəsmi İrəvan bu mənzərədəki haqqını Ermənistanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin toxunulmazlığı klişesi ilə izah edir. Halbuki, belə bir izahın nə mənəvi, nə də hüquqi əsası var. Məsələ mənəvi baxımdan ona görə yolverilməzdir ki, Ermənistan otuz ilə yaxın müddətdə işğalçı siyasət aparıb, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini heçə sayıb. Hüquqi baxımdan isə ölkəmiz hansısa dövlətin suverenliyini məhdudlaşdırmaq məqsədi güdmür. Məqsədimiz haqqımız olana sahiblənməkdir. Üstəlik, tarixi nöqteyi-nəzərədən yanaşsaq, Zəngəzur dəhlizi bizim olanın yalnız kiçik bir hissəsidir.

*

O da məlumdur ki, 44 günlük müharibədən sonra formalaşmış Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan baş nazirləri müavinlərinin birgə işçi qrupunda Naxçıvana yolun timsalında regional kommunikasiyaların açılması zamanı Ermənistanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə xələl gətirməyən formul işlənib-hazırlanmış və erməni tərəfi əvvəl bunu məqbul saymışdı. Lakin sonradan rəsmi İrəvan mövqeyindən geri çəkilmişdi. Nəticədə ötən ilin avqustunda sözügedən qrupun fəaliyyəti pozulmuş, Paşinyan daha çox “Dünyanın kəsişməsi”nə fokuslanmışdı.

Qeyd edək ki, Ermənistan hökuməti hələ 2022-ci ildə Ermənistan–Azərbaycan sərhədində üç sərhəd-keçid məntəqəsinin açılması ilə bağlı qərar layihəsini dövriyyəyə gətirmişdi. Sənəd Azərbaycanın yük və minik avtomobillərinin Ermənistana daxil olmasına, oradan Naxçıvana və Türkiyəyə getməsinə imkan verirdi. Əlbəttə, məsələ rəsmi İrəvanın qəbul etdiyi hansısa qərarla həllini tapa bilməz. Hər bir halda, sözügedən layihəni xoş niyyət ifadəsi kimi qəbul etmək mümkündür. Hərçənd, başqa məqamlar var və onlara nəzərən Paşinyanın yanaşmasının fərqli olduğu vurğulanmalıdır. Fikrimizin təsdiqi kimi Nikolun bu ilin martında qələmə aldığı “Ermənistan və Azərbaycan arasında kommunikasiya kanalları haqqında” məqaləsinin məzmununa diqqət yetirmək kifayətdir.

Paşinyan sözügedən məqaləsində regional kommunikasiyaların açılması ilə bağlı planını təqdim etmiş və belə məlum olmuşdu ki, Nikol Türkiyə ilə sərhədlərin açılmasına fokuslanır, nəinki ölkəmizlə normal münasibətlər qurmağa. Onun Marqara sərhəd-buraxılış məntəqəsi üzrə hərəkəti təmin etmək istəyi bundan qaynaqlanmışdı. Baş nazir Azərbaycandan yüklərin Laçından Kornidzor vasitəsi ilə Marqaraya, oradan isə Türkiyəyə daşına biləcəyini vurğulamış, hazırda Azərbaycandan qardaş ölkəyə Gürcüstan vasitəsilə daşımaların həyata keçirildiyini nəzərə almamışdı. Halbuki, Qazaxdan Sarpa (Gürcüstan-Türkiyə sərhədinə - red.) qədər məsafə 6 saatdır. Laçından Marqaraya məsafə isə 5 saat. Yəni, elə bir ciddi fərq yoxdursa, Azərbaycan Türkiyəyə doğru daşımalarda nəyə görə Gürcüstandan yox, Ermənistandan keçidə üstünlük verməlidir?

Həmçinin, Nikol məqaləsində təhlükəsizlik zəmanəti məsələsini həll etmiş, “çıxış yolu” tapmışdı. Sən demə, Laçın-Kornidzor-Marqara marşrutu üzrə hərəkət zamanı azərbaycanlı sürücülər üçün psixoloji çətinliklər yaranarsa, yükdaşımalar Ermənistan yollarında işləmiş türkiyəli sürücülər tərəfindən təşkil oluna bilər. Necə deyərlər, ayının min oyunu bir armudun başındadır: “Ermənistan heç vaxt yazılı və ya şifahi öhdəlik götürməyib, heç vaxt razılaşmayıb və hətta özünün suverenliyinin, yurisdiksiyasının və ya ərazi bütövlüyünün hansısa şəkildə məhdudlaşdırılmasına, o cümlədən Ermənistan Respublikasının ərazisi vasitəsilə Qərbi Azərbaycandan Naxçıvan Muxtar Respublikasına əlaqə məsələsi ilə bağlı razılığa gələ biləcəyinə eyham vurmayıb”.

Bəli, Paşinyanın məqaləsindən belə nəticə hasil olmuşdu ki, Ermənistan Naxçıvana yolu “bağlamaqla” məşğuldur və bu azmış kimi, Nikol Azərbaycanın digər əraziləri ilə muxtar respublikamızı birləşdirən yolun regional kommunikasiyaların açılmasında alt mövzu olduğunu vurğulamışdı. Əlbəttə, Paşinyan başlıca məsələnin məhz Naxçıvana yol olduğunu çox yaxşı anlayır. Ona görə də məqaləsində yazmışdı ki, rəsmi İrəvan bu mövzuda, guya, son dərəcə yaradıcı və çevik davranıb: “2022-ci ildə Azərbaycanın narahatlığına cavab olaraq, sərhəd-keçid məntəqələrində malların və vətəndaşların pasport, gömrük və digər nəzarət funksiyalarının beynəlxalq ixtisaslaşmış təşkilata verilməsini qarşılıqlı prinsip əsasında təklif etdik. Azərbaycan buna razı olmadı”.

Bir məqamı da vurğulayaq ki, N.Paşinyan, təxminən, iki ay əvvəl Ermənistan parlamentində jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən, ölkəmizin Naxçıvana yolla bağlı irəli sürdüyü “Azərbaycandan Azərbaycana yol” (heç bir gömrük və sərhəd nəzarəti olmayan yol - red) məntiqinə qarşı olaraq “Ermənistandan Ermənistana yol” ideyasından söz açmışdı. Baş nazir sonrakı müddətdə də eyni fikri bir neçə dəfə dilə gətirmişdi. O, yenə mövqeyində qalır.

Amma Nikolun Ermənistanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin toxunulmazlığı klişesinə baş vurması şübhəli durum yaradır. Yəni, demək çətindir ki, rəsmi İrəvan Azərbaycanın digər əraziləri ilə Naxçıvana yolun sərhəd və gömrük nəzarəti olmadan açılmasına paralel Mehri-Yerasx marşrutunun da eyni qaydada fəaliyyət göstərməsinə razıdır, yoxsa yox. Digər tərəfdən, Mehridən Yerasxa yol indi də var və ermənilər həmin yolda hərəkət edirlər. Naxçıvan erməni avantürasına görə Azərbaycanın digər ərazilərindən ayrı düşüb. Deməli, heç bir halda, “Azərbaycandan Azərbaycana yol”a qarşı “Ermənistandan Ermənistana yol” təşəbbüsü irəli sürülə bilməz.

*

Göründüyü kimi, Ermənistan hər vəchlə Naxçıvana yol məsələsindən yayınıb və Paşinyanın Türkiyədə bildirdikləri də sözümüzün subutudur. Ancaq ərazi bütövlüyü və suverenliyin toxunulmazlığı məsələsinin ehkamlaşdırmaq yolu tutan Paşinyanın əsl mahiyyətdən xəbərsiz olduğunu söyləmək qeyri-mümkündür. Çünki o, Orta Dəhliz ideyasından söz açır. Yəni, baş nazir Naxçıvana yolun qlobal layihənin tərkib hissəsi olduğunun fərqindədir.

Bəli, “Dünyanın kəsişməsi”nin Orta Dəhlizin tərkib hissəsi ola biləcəyinə dair fikir bildirməsi, loru dildə desək, Nikolun boyundan yuxarı tullanmaq cəhdidir. Çünki belə bir qərar verilə bilməz. Yaxşı olar ki, Paşinyan Orta Dəhlizin Türkiyə tərəfindən dəstəklənməsinə fokuslanaraq qardaş ölkənin sanki Ermənistanı bu məsələdə dəstəkləyirmiş kimi təəssürat yaratmasın. Axı Ankaranın dəstəyində Azərbaycanın maraq və mənafelərini heçə saymaq əzmi yoxdur, ola da bilməz.

Əlbəttə, Paşinyanın Türkiyədə Zəngəzur dəhlizi kontekstində Böyük Turan layihəsi xüsusunda fikir bildirməsi də maraqlıdır. Bunadək isə onun dedikləri var. “Mənim üçün aydındır ki, “Sülh kəsişməsi” layihəsi Orta dəhliz layihəsinin bir hissəsi ola bilər və bu, ümumi məntiqə uyğundur. Əgər (Azərbaycan və Türkiyə – red.) Ermənistan ərazisindən keçmək istəyirlərsə, qoy keçsinlər. Bu, pisdirmi? Biz “Sülh kəsişməsi” layihəsi çərçivəsində özümüz təklif edirik”, - deyən Paşinyan əlavə edib ki, Türkiyənin Böyük Turan layihəsini həyata keçirmək istədiyinə dair fikirlərə skeptik yanaşdığını bildirib.

*

Sonda üç məqamın üzərində dayanmaq istərdik. Birincisi, Paşinyanın dediklərindən belə qənaət hasil olub ki, Ermənistan cəmiyyəti gələcəyə baxmalıdır. Onun sözlərinə görə, “Sülh kəsişməsi” layihəsinin reallaşmasından sonra Azərbaycan məsələni Zəngəzur dəhlizinin həyata keçməsi kimi qiymətləndirsə də, bunu hay-küylə qarşılamaq olmaz. Sanki, hər iki layihə, prinsipcə, eyni mahiyyət daşıyır. Halbuki, rəsmi İrəvanın irəli sürdüyü və Nikolun da daim təkrarladığı ərazi bütövlüyü və suverenlik klişesinin mövcudluğu prinsipial fərqlərdən xəbər verir. Başlıca məsələ Azərbaycanın Naxçıvana yol, Zəngəzur dəhlizi, böyük anlamda isə Orta Dəhliz üçün müəyyənləşdirdiyi maneəsizlik trayektoriyasıdır.

İndiki durumda erməni baş nazirin haqqında söz açdığı Turan yolu məntiqi də diqqəti əsas məsələdən yayındırmaqdır. Paşinyan öz aləmində Türkiyəyə xoş gələcək nədənsə danışır ki, reallığı təhrif etsin. O, təxminən bunu demək istəyir: Türkiyə üçün Azərbaycanın prinsipləri (Naxçıvana yolun sərhəd və gömrük nəzarəti olmadan fəaliyyəti – red.) bir o qədər önəm daşımır, əsas olan Orta Dəhlizin işləkliliyidir. Halbuki, məsələdə belə qoyuluş ola bilməz. Bakı və Ankaranın eyni hədəfə vurduğunu diqqətə çatdırdıq.

İkinci məqama keçid alaraq bir nüansın üzərində dayanaq. Məlumdur ki, Paşinyanın Türkiyədə erməni icmasının nümayəndələri ilə görüşü baş nazirin Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanla təmasından əvvəl reallaşmışdı. Ancaq niyəsə icma ilə görüşlə bağlı məlumat ölkə rəhbərlərinin görüşündən sonra yayımlandı. Elə bu fakt də erməni hiyləgərliyinin nəticəsidir.

Nikol Prezident Ərdoğanla görüşdən daha konkret nəticələrlə ayrılsaydı, baş nazirin Türkiyə lideri ilə görüşünə dair məlumatın məzmunu onun erməni icması ilə görüşü ilə bağlı məlumatın məzmunu ilə yaxınlıq təşkil edəcəkdi. Halbuki, belə bir durum yoxdur. Deməli, nə qədər pozitiv xarakter daşısa da, Paşinyanın Türkiyə səfəri regional kommunikasiyaların açılması mövzusu üzrə tam nəticəyönümlü deyil.

Gerçək pozitiv məqam isə budur ki, Ermənistan başlıca prinsiplərin dəyişməzliyinin qəbuluna doğru getməyə çalışır. Amma xeyli ağır addımlarla. Vaxt isə gözləmir. İrəvanın məhz bunu nəzərə alması mütləqdir. Əks halda, qatar geri qayıtmamaq şərtilə gedəcək, Ermənistan üçün ömürlük dalan aqibəti yaşanacaq. Nəzərə alaq ki, Azərbaycanın Zəngəzur dəhlizi reallaşmayacağı təqdirdə, “Dünyanın kəsişməsi” də olmayacaq. Buna nəinki Paşinyan, bütün dünya erməniliyi əmin olmalıdır.

Ə.CAHANGİROĞLU
XQ

Ermənistan vandalizmə görə hüquqi məsuliyyət daşıyır

Hayların barbarlığı sivil dəyərləri alt-üst etmişdir

Ermənistanın Azərbaycana qarşı həyata keçirdiyi təcavüz və işğal siyasəti təkcə hərbi-siyasi nəticələrlə deyil, həm də zəngin mədəni və tarixi irsimizə qarşı yönəlmiş məqsədyönlü və sistemli dağıntılarla müşayiət olunub. İşğal nəticəsində Qarabağ bölgəsi və ətraf rayonlarda dini, mədəni və memarlıq abidələri, qəbiristanlıqlar, muzeylər, ziyarətgahlar, eləcə də arxeoloji ərazilər ciddi şəkildə zərər görüb, bəziləri tamamilə məhv edilib. Bu dağıntılar bəşəriyyətin ümumi mədəni irsinə qarşı törədilmiş cinayət kimi qəbul edilməlidir.

Bunlar İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT) Nazirlər Şurasının İstanbulda keçirilən 51-ci sessiyasında qəbul olunmuş “Ermənistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı təcavüzü nəticəsində Azərbaycan Respublikasının ərazilərində İslam dininə aid tarixi və mədəni abidələrin və izlərin dağıdılması və təhqir olunması” adlı qətnamədə öz əksini tapıb. Sənəddə işğal dövründə Ermənistan tərəfindən Azərbaycan ərazilərində İslam mədəni irs nümunələrinə qarşı törədilən vandalizm aktları qətiyyətlə pislənilir, bu cinayətlərə görə Azərbaycanın irəli sürdüyü reparasiya tələbi dəstəklənir.

Qeyd edək ki, Azərbaycan ərazilərində İslam mədəni irsi nümunələrinin, xüsusilə məscidlərin, ziyarətgahların və digər dini abidələrin dağıdılması və təhqir olunması hayların vandalizm siyasətinin hədəflərindən olub. Şuşa şəhərində yerləşən Yuxarı Gövhər Ağa və Aşağı Gövhər Ağa məscidləri, Qarabağın digər ərazilərindəki yüzlərlə məscid, o cümlədən Ağdam Cümə Məscidi uzun illər məqsədli şəkildə təhqirə və dağıntıya məruz qalıb.

Mövzu ilə bağlı XQ-yə açıqlama verən tarixçi Əmirxan Burzuyev deyir ki, Kərbəlayi Səfixan Qarabaği tərəfindən inşa edilmiş Ağdam Cümə məscidi işğal dövründə erməni vandalizminə məruz qalan yüzlərlə tarixi-dini abidələrimizdən biridir: “Məbədin minarələri daxildən qismən sökülmüş, məscidin tavanı bir neçə yerdən uçurulmuş, yazıları bilərəkdən yararsız, tanınmaz vəziyyətə salınmışdı. Ermənilər məsciddə mal-qara, donuz saxlamış, ondan müşahidə məntəqəsi kimi istifadə etmişdilər. Qiyaslı məscidi də eyni aqibətlə üzləşib. Digər məscidlərimiz də o cümlədən. Məsələn, ermənilər Qubadlının Mamar kəndindəki XVIII əsr məscidini tamamilə dağıdıb, onu donuz tövləsinə çevirmişdi. Bu, təkcə dini dəyərlərə deyil, bütövlükdə bəşəriyyətin mədəni irsinə qarşı yönəlmiş açıq hörmətsizlik nümunəsidir. Onların məqsədi təkcə torpaq zəbt etmək deyil, həm də mədəni irsimizi silmək, yaddaşımızı təhqir etmək olub. Bu, təkcə daş-divara deyil, insanların inancına, mədəniyyətinə, kimliyinə qarşı açıq təcavüzdür.

İşğal dövründə azərbaycanlıların qəbiristanlıqları da vəhşicəsinə yerlə-yeksan edilib. Onlar buldozerlərlə dağıdılıb, qəbirüstü abidələr sındırılıb, məzar daşları təhqir olunub. Bu dağıntılar təkcə maddi ziyanın göstəricisi deyil, həm də bir millətin tarixi yaddaşına, dəyərlərinə və mədəni köklərinə qarşı yönəlmiş düşmən münasibətinin təzahürləridir”.

Ə.Burzuyev Ağdamda olarkən Şəhidlər xiyabanını ziyarət etdiyini, orada gördüklərindən sarsıldığını deyir: “Şəhid məzarları dağıdılmış, yerlərində çuxurlar qalmışdı. Bunları gördükcə adamın ürəyi parçalanırdı. Milli Qəhrəman Allahverdi Bağırovun məzarı da burada idi. Elə həmin məzarın səmti ilə bəzi qəbirlərin yeri tapılaraq bərpa olundu.

İşğal nəticəsində Azərbaycan xalqının mədəniyyətini, tarixini təcəssüm etdirən memarlıq abidələri ciddi dağıntılara məruz qalıb. Qarabağ xanlığının siyasi və mədəni mərkəzi olan Şuşa şəhərində Üzeyir Hacıbəylinin, Bülbülün, Xurşidbanu Natəvanın ev-muzeyləri, eləcə də bir sıra tarixi yaşayış binaları, saraylar və abidələr dağıdılıb və talan olunub. Ağdam şəhəri və rayon ərazisində yerləşən tarixi abidələr, o cümlədən İmarət Kompleksi (Qarabağ xanlarının ailə məzarlığı) yerlə-yeksan edilib. Haylar bu tarixi əhəmiyyətli kompleksdə heyvan saxlayıblar, digər məqsədlər üçün istifadə ediblər.Təkcə dini və mədəni obyektlərin dağıdılması ilə kifayətlənməyən Ermənistan Azərbaycanın qədim arxeoloji irsinə də böyük ziyan vurub. Məsələn, Ağdam şəhərinin 10 kilometrliyində, Şahbulaq kəndi yaxınlığında yerləşən 1751-1752-ci illərdə Qarabağ xanlığının banisi Pənahəli xan tərəfindən inşa edilən Şahbulaq qalası da haylar tərəfindən erməniləşdirilməyə çalışılıb. Yaxınlıqdakı məscid isə kilsə kimi təqdim edilib. Qədim yaşayış yerlərində, tarixdən xəbər verən abidələrdə qeyri-qanuni qazıntılar aparılıb, tapıntılar talan edilib və bölgənin tarixi mənzərəsinin məqsədli şəkildə dəyişdirilməsinə cəhd göstərilib.

Ermənilər işğalı dövründə Gəncəsər monastırını “Qanzasar” erməni monastır kompleksi kimi dünyaya təqdim ediblər. Abidənin memarlıq quruluşu və interyeri ermənilər tərəfindən qeyri-qanuni olaraq dəyişikliklərə uğradılıb. Alban monastrının divar yazıları korlanıb, abidənin divarları üzərində olan bir neçə daş yazıları, eləcə də Albaniya dövrünə aid xeyli sayda ornament və simvollar tamamilə silinib, onlardan bir çoxunun formaları dəyişdirilərək tanınmaz hala salınıb. 2000-ci ildən təmir adı altında abidənin memarlıq quruluşuna ciddi zərər vurulub, interyerinə və fasadlarına müxtəlif heyvan fiqurları yerləşdirilib. Xudavəng monastrı da da eyni saxtakarlığa məruz qalıb”.

Sadaladığı faktların Ermənistanın Azərbaycanın tarixi-mədəni irsini, dini abidələrini hədəfə alan planlı və məqsədyönlü vandalizm siyasətini təsdiqlədiyini bildirən tarixçi alım qeyd etdi ki, bu kimi əməllər təkcə Azərbaycanın milli dəyərlərinə qarşı deyil, həm də beynəlxalq humanitar hüququn norma və prinsiplərinə, xüsusilə 1954-cü il Haaqa Konvensiyasının müddəalarına ziddir: “Ermənistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı təcavüzünün nəticələrinin aradan qaldırılması” adlı sənəd Azərbaycanın haqq səsinin beynəlxalq aləmdə daha güclü şəkildə eşidilməsinə xidmət edən diplomatik uğurdur. İƏT Nazirlər Şurasının qəbul etdiyi qətnamə həm Azərbaycanın, həm də bütövlükdə İslam dünyasının mədəni irsinə qarşı törədilən vandalizm əməllərinə qarşı beynəlxalq birliyin mövqeyini sərtləşdirmək üçün əhəmiyyətli platforma yaradır. Eyni zamanda, bu sənədlər Ermənistanın beynəlxalq hüquq qarşısında cavabdehlik daşımasının təmin olunması istiqamətində mühüm addımdır. Azərbaycan tərəfi bir daha bəyan edir ki, ölkəmizin suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə və tarixi-mədəni irsinə qarşı yönəlmiş hər hansı təcavüz aktı cəzasız qalmamalıdır və Ermənistan bu vandalizm əməllərinə görə tam hüquqi məsuliyyət daşımalıdır”.

Sonda onu da qeyd edək ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunduqdan sonra işğaldan azad edilmiş torpaqlarda mədəni irsin bərpası istiqamətində genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilir. Azərbaycan dövləti bir tərəfdən dağıdılmış dini və tarixi abidələrin bərpasını təşkil edir, digər tərəfdən beynəlxalq təşkilatları bölgəyə dəvət edərək dağıntıların miqyasının obyektiv şəkildə qiymətləndirilməsinə çalışır. Bununla yanaşı, Ermənistanın dağıtdığı mədəni irsin sənədləşdirilməsi, foto və video materiallar əsasında faktların toplanması və beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması prosesi də davam etdirilir.

Ölkəmizin öz tarixi torpaqlarında yenidən qurduğu həyat və bərpa etdiyi mədəni irs həm də sübut edir ki, mədəniyyətə və tarixə qarşı yönəlmiş barbarlıq nə qədər qəddar olsa da, sonda xalqımızın iradəsi, hüquq və ədalət qələbə çalacaq.

Pünhan ƏFƏNDİYEV
XQ

İƏT Qərbi Azərbaycan həqiqətini rəsmiləşdirdi

Ermənistan qaçqın soydaşlarımızın qayıdış hüququnu tanımalıdır

İstanbulda İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT) Xarici İşlər Nazirləri Şurasının 51-ci sessiyası qəbul olunan qətnamələrin çeşidi və əhəmiyyəti ilə diqqəti cəlb etdi. Bu dəfə nüfuzlu beynəlxalq təşkilat Azərbaycanın irəli sürdüyü bütün təşəbbüsləri dəstəkləməklə, haqq işimizin dünyanın diqqətinə çatdırılması kimi gərəkli missiyanı yerinə yetirmiş oldu.

İyunun 21-22-də düzənlənən və Türkiyənin Xarici işlər naziri Hakan Fidanın sədrliyi ilə keçən toplantının əsas mövzusu "Dəyişən Dünyada İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı" olub. Bu mövzu ətrafında aparılan müzakirələrdə İƏT-ə üzv 57 ölkə ilə yanaşı, təşkilata bağlı qurumlar, müşahidəçi ölkələr və digər beynəlxalq təşkilatlardan təxminən 1000-ə yaxın nümayəndə iştirak edib. İƏT-in budəfəki toplantısını əvvəlkilərdən fərqləndirən əsas cəhət onun növbədənkənar xarakter daşıması idi. Bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin məlumatında bildirilir ki, toplantının yekunlarına dair "İstanbul Bəyannaməsi", habelə ölkəmizin təşəbbüsü ilə irəli sürülmüş 5 qətnamə qəbul edilib. İƏT-in İstanbul sessiyasını Azərbaycan üçün önəmli edən amillərdən biri onun Qərbi Azərbaycan İcması ilə bağlı qətnamə qəbul etməsidir.

Azərbaycanın beynəlxalq platformada ilk dəfə təsdiqini tapmış bu hüququ bir daha sübut edir ki, Cənubi Qafqaz regionunda sülhün təmin olunması üçün real və konkret addımlar atılması tələb olunur. Belə addımlardan biri Ermənistanın öz yurdlarından deportasiya edilmiş soydaşlarımızın geriyə – doğma yurdlarına təhlükəsiz və ləyaqətli qayıdışının təmin etməsi olmalıdır.

İƏT-in İstanbul sessiyasında qəbul olunan "Hazırkı Ermənistan ərazilərindən zorla və sistematik şəkildə didərgin salınmış azərbaycanlıların qayıdış hüququ" adlı qətnamədə təşkilata üzv ölkələrin Qərbi Azərbaycan İcmasının öz yurdlarına ləyaqətli qayıdış hüququna birmənalı dəstəyi öz əksini tapıb.

Qeyd edilən qətnamə ilə yanaşı, İƏT-in "İstanbul Bəyannaməsi"ndə Azərbaycan və Ermənistan arasında normallaşma prosesində əldə olunan irəliləyişlər alqışlanıb, habelə Ermənistan tərəfi sülh müqaviləsinin imzalanmasının qarşısında duran siyasi və hüquqi çağırışların aradan qaldırılmasına çağırılır. Bəyannamə, həmçinin Ermənistanın təcavüzü nəticəsində öz yurdlarından didərgin düşən məcburi köçkünlərin ləyaqətli geri qayıdışını təmin etmək istiqamətində Azərbaycanın yenidənqurma və minatəmizləmə səylərinə dəstək ifadə edir. O cümlədən, indiki Ermənistan ərazilərindən zorla qovulmuş azərbaycanlıların geri qayıdış hüququnun mövcudluğu təsdiqlənir və Ermənistan tərəfinin Qərbi Azərbaycan İcması ilə dialoqu rədd etməsi qınanılır.

*

Əslində, İƏT-in Qərbi Azərbaycan İcması ilə bağlı qətnamə qəbul etməsi beynəlxalq hüquq nöqteyi-nəzərindən əlamətdar hadisə adlandırılmağa layiqdir. Ona görə ki, İƏT çərçivəsində ilk dəfə olaraq qəbul olunan "Hazırkı Ermənistan ərazilərindən zorla və sistematik şəkildə didərgin salınmış azərbaycanlıların qayıdış hüququ" adlı qətnamədə təşkilata üzv ölkələrin Qərbi Azərbaycan İcmasının öz yurdlarına ləyaqətli qayıdış hüququnun dəstəklənməsi tarixi ədalətin bərpası yönündə beynəlxalq təşkilatın atdığı önəmli addımdır. Yeri gəlmişkən, onu da qeyd edək ki, BMT yanında müşahidəçi statusuna malik İƏT-in bu sənədi bütün beynəlxalq təşkilatların diqqətinə çatdırılıb.

İstanbul Bəyannaməsi, həmçinin Ermənistanın təcavüzü nəticəsində öz yurdlarından didərgin düşən məcburi köçkünlərin ləyaqətli geri qayıdışını təmin etmək istiqamətində Azərbaycanın yenidənqurma və minatəmizləmə səylərinə dəstəyi də ifadə edir.

Xatırladaq ki, QAİ dialoq üçün Ermənistan hökumətinə dəfələrlə təklif göndərsə də, buna baxmayaraq, İrəvan hələ də çağırışlara cavab vermir. Ermənistan tərəfinin dialoqdan yayınması, eyni zamanda, iki ölkə arasında bitmiş münaqişənin son nöqtəsi olacaq sülh sazişinin imzalanması, kommunikasiyaların qarşılıqlı açılması və bölgədə əməkdaşlıq mühitinin yaradılması istiqamətində irəliləyişə mane olur. Artıq reallıq ondan ibarətdir ki, rəsmi İrəvan insan hüquqları ilə bağlı öhdəliklərinə hörmət etməli, Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların qayıdışına şərait yaratmalıdır.

Bəli, Qərbi Azərbaycana Qayıdış Konsepsiyasının alternativi yoxdur. Bu, ilk növbədə, tarixi ədalətin bərpası, ata-baba yurdlarından qovulmuş soydaşlarımızın öz doğma ocaqlarına qayıdışı və orada yaşamaq kimi təməl hüquqlarının təmin edilməsi ilə bağlı məsələsidir. Bu, artıq İƏT kimi nüfuzlu təşkilatın xüsusi qətnaməsində rəsmiləşdirilmiş regional deyil, beynəlxalq geosiyasi reallıqdır.

İmran BƏDİRXANLI
XQ

Ekspert rəyi

Kəramət QƏNBƏROV,
beynəlxalq hüquq eksperti

– İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) İstanbul toplantısında təkcə təşkilata üzv ölkələr üçün deyil, bütövlükdə regionun gələcək inkişaf trayektoriyası baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edən qərarlarla yadda qaldı. "İstanbul Bəyannaməsi" və Azərbaycanın təşəbbüsü ilə irəli sürülmüş beş əsas qətnamə bir neçə mühüm istiqamətdə beynəlxalq hüququn və humanitar prinsiplərin bərqərar olunmasına dair prinsipial mövqe ortaya qoydu. Bu sənədlərin içərisində, xüsusilə, "Hazırkı Ermənistan ərazilərindən zorla və sistematik şəkildə didərgin salınmış azərbaycanlıların qayıdış hüququ" adlı qətnamə dönüş nöqtəsi kimi qiymətləndirilə bilər. Bu, İƏT çərçivəsində Qərbi Azərbaycan İcmasının hüquqlarının ilk dəfə rəsmi şəkildə tanınması və dəstəklənməsi anlamına gəlir. Sənəddə İƏT üzvləri aydın şəkildə Qərbi Azərbaycan İcmasının soydaşlarımızın tarixi yurdlarına ləyaqətli və təhlükəsiz şəkildə qayıdış hüququnu dəstəkləyir, İrəvanın bu hüquqları inkar etməsini, dialoqa qarşı çıxmasını isə qınayırlar. Qətnamənin qəbulu ilə beynəlxalq müstəvidə yeni reallıq formalaşır. Ermənistanın siyasi rəhbərliyi, o cümlədən baş nazir Nikol Paşinyan bu reallıqla hesablaşmağa məcburdur. Mövcud geosiyasi şəraitdə Ermənistanın Qərbi Azərbaycan məsələsini tarixi kontekstdən və beynəlxalq hüquq müstəvisindən kənarda saxlamaq cəhdləri uğursuzluğa məhkumdur. İƏT-in qətnaməsi bu istiqamətdə beynəlxalq konsensusun formalaşmağa başladığını nümayiş etdirir. Sənəddə vurğulanan qayıdış hüququ Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 1948-ci il İnsan Hüquqları Ümumi Bəyannaməsinin 13-cü maddəsi ilə və 1951-ci il Qaçqınların Statusu haqqında Konvensiyanın müddəaları ilə tam uyğunluq təşkil edir. Bu sənəd etnik təmizləmə, zorakı deportasiya və kollektiv hüquq pozuntularına dair beynəlxalq hüquqi presedentlərə istinadla formalaşdırılıb.

İstanbul Bəyannaməsində Ermənistan–Azərbaycan normallaşma prosesində əldə olunan irəliləyişlərə də müsbət qiymət verilir, Ermənistan isə sülh müqaviləsinin imzalanması prosesindəki siyasi və hüquqi maneələri aradan qaldırmağa çağırılır.

Bütün bunlar İrəvan üçün yeni mərhələnin başlandığını göstərir. Paşinyan hakimiyyəti çıxılmaz vəziyyətə düşüb – inkar, gecikdirmə və siyasi manipulyasiya yolu ilə beynəlxalq ictimaiyyətin iradəsini pozmaq cəhdləri iflasa uğrayır. Qərbi Azərbaycan İcmasının hüquqlarının beynəlxalq səviyyədə tanınması və müdafiəsi, regionun gələcək sabitliyi və ədalətli sülh üçün əsas şərtlərdən birinə çevrilir.

Ekspert rəyi

Fikrət SADIXOV,
Qərbi Kaspi Universitetinin professoru, politoloq

– İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı tərəfindən belə qətnamələrin qəbul olunması həm hüquqi, həm də siyasi cəhətdən ciddi əhəmiyyətə malikdir. Bunlar, ilk növbədə, Azərbaycanın Cənubi Qafqazda yaratdığı reallığı özündə əks etdirən vacib sənədlərdir. Digər tərəfdən, bölgədə vəziyyətin dəyişməsi, yeni geosiyasi coğrafiyanın formalaşması məhz Azərbaycanın adı ilə bağlıdır. Ermənistan tərəfi bununla mütləq hesablaşmalıdır.

İƏT-in İstanbul Bəyannaməsi və Azərbaycanın irəli sürdüyü qətnamələrin qəbulu, əlbəttə ki, Bakının uğurlu diplomatik və təbliğat fəaliyyətinin nəticəsi sayılmalıdır. Uzun illər soydaşlarımızın doğma yurdlarına qayıtması məsələsi ilə məşğul olan ölkə kimi, nəhayət, bu hüququn beynəlxalq müstəvidə tanınmasına nail ola bildik. Azərbaycan özünün haqq işini müxtəlif üsullarla, yollarla əvvəlcə İslam aləminə, sonra isə bütün dünyaya göstərməyi və sübut etməyi bacardı. Yəni, rəsmi Bakı mövcud reallığı və tarixi həqiqətləri konkret fakt, sübut və sənədlərlə üzə çıxardaraq, beynəlxalq gündəmə gətirdi.

Aydın məsələdir ki, Qərbi Azərbaycan İcmasının məqsədyönlü fəaliyyəti beynəlxalq hüquqa, insan hüquqlarına, ədalətə, BMT-nin müvafiq konvensiyalarına söykənir. İstanbulda qəbul edilən qətnamələr məhz QAİ-nin üzə çıxardığı və bütün dünyaya bəyan etdiyi tarixi sənədlər əsasında formalaşdırılıb. Onu da qeyd etməyi zəruri hesab edirik ki, həmin sənədlərin qəbulu Cənubi Qafqaz bölgəsində sülhə və sabitliyə xidmət edəcək, regional əməkdaşlığa təkan verəcək.

İƏT-in Azərbaycan üçün olduqca vacib sayılan bu taleyüklü məsələyə diqqət ayırmasını, qətnamə qəbul etməsini təqdirəlayiq hal hesab edirik.

Fransa Karapetyana qarşı ikinci cəbhə açdı

İttihamlar təsdiqlənərsə, oliqarxın "Mavi sahil"dəki 120 milyon avroluq villası müsadirə ediləcək

Ermənistanda həbs edilmiş rusiyalı iş adamı, "Taşir" şirkətlər qrupunun prezidenti və təsisçisi, eyni zamanda, "Taşir" xeyriyyə fondunun rəhbəri Samvel Karapetyan özünün vəkillik qrupu vasitəsilə bəyanat yayıb. Bəyanatda Nikol Paşinyan iqtidarının ünvanına tənqidlər yağdırılıb. Hökumətin heç bir sahədə ciddi uğura nail ola bilmədiyi vurğulanıb.

Karapetyan qeyd edib ki, onun həbsi ilə bağlı qərarın verildiyi gün həyatının ən maraqlı günlərindən biri olub: "Hansı səbəbdən belə düşündüyümü izah edəcəyəm. Məhkəmənin mənim həbs olunmağımla bağlı qərarını elan etməsindən dərhal sonra, əslində, mənə qarşı absurd ittiham irəli sürməyə məcbur edilən müstəntiqin həyəcanını öz gözlərimlə gördüm. Təcrübəli prokurorun bütün məhkəmə prosesi boyunca ruh düşkünlüyü, ümidsizlik və məyusluq içində olduğuna şahidlik etdim. Və nəhayət, mən istintaq və ittiham tərəfinin qanunsuz ittihamını, əsassız arqumentlərini, deyəsən, təəccüblə, bəzən isə nifrətlə dinləyən, bununla da qərəzsizlik və müstəqillik illüziyası yaratmağa çalışan sınmış hakimin davranışını müşahidə etdim. Lakin 4 saat müşavirə otağında qaldıqdan sonra o, asılılığını və gücsüzlüyünü nümayiş etdirdi. Amma eybi yoxdur – tezliklə məhkəmələr müstəqil olacaqlar. Biz mübarizə aparacağıq".

İş adamının həbsinə Ermənistandan, Rusiyadan və dünyanın digər yerlərindən, o cümlədən erməni diasporunun güclü olduğu Amerikadan da çoxsaylı reaksiyalar verilib. ABŞ-dakı erməni diasporunun tanınmış nümayəndəsi, "California Courier" qəzetinin baş redaktoru Harut Sasunyan bildrib ki, Ermənistan baş nazirinin Erməni Apostol Kilsəsinin (EAK) işlərinə qarışmaq hüququ yoxdur və o, diktator kimi hərəkət edir. İş adamının həbsini "RİA Novosti"yə şərh edən baş redaktor deyib: "Onun (Paşinyanın) kilsənin işlərinə qarışmaq hüququ yoxdur, çünki Ermənistan konstitusiyasına görə, kilsə dövlətdən ayrıdır". Sasunyanın fikrincə, baş nazir kilsədən öz siyasi məqsədləri üçün istifadə etməyə çalışır və bütün ermənilərin katolikosu II Qaregini daha asılı fiqurla əvəzləmək istəyir: "Kilsənin ruhanilərlə problemləri necə həll etməklə bağlı 1700 illik ənənəsi var. Bu, baş nazirin məşğul olacağı iş deyil".

Ancaq N.Paşinyanın yaxın ətrafına daxil olan şəxslər bu ittihamları qəbul etmir və S. Karapetyanla bağlı atılan addımların qanunlara və hüquqa uyğun olduğunu bildirirlər.

Milli Assambleyada keçirilən ənənəvi brifinqdə hakim "Mülki müqavilə" partiyasının parlament fraksiyasının katibi Artur Ovannisyan S.Karapetyanın təhdidlər səsləndirdiyini və bu səbəbdən onun barəsində cinayət işinin başlanmasına qərar verildiyini bildirib: "Mən qətiyyən bu məsələyə hüquqi qiymət verməyə hazırlaşmıram. Lakin başqa ölkədə həyati maraqları olan şəxs gəlib hansısa siyasi situasiyada "bir qrup insan" ifadələri işlədərək müəyyən bəyanatlar verməyə başlayanda, siyasi alətlər işləməsə, problemi öz metodları ilə həll etməyə çalışacaqlarını bildirəndə, o, əslində, hədə-qorxu gəlmiş olur".

*

Bu arada S.Karapetyanın İnvestisiya Mübahisələrinin Həlli üzrə Beynəlxalq Mərkəzdə Fransaya qarşı məhkəmə prosesi başlatdığı məlum olub. Məlumatı Rusiyanın "Kommersant" qəzeti yayıb. Ehtimal edilir ki, iddia iş adamının Fransanın Aralıq dənizi sahilində yerləşən məşhur Kot d'Azur ("Mavi sahil") kurort rayonunda üzərinə həbs qoyulan 120 milyon avro dəyərində villası ilə bağlıdır. Hüquqşünaslar hesab edirlər ki, iş adamının Ermənistanda hazırkı cinayət təqibi onun məhkəmədə Fransa hakimiyyətinə qarşı mövqeyini zəiflədə bilər.

Qəzet qeyd edir ki, "Taşir" şirkətlər qrupunun sahibi 2025-ci il iyunun əvvəlində İnvestisiya Mübahisələrinin Həlli üzrə Beynəlxalq Mərkəzdə (ICSID; mənzil-qərargahı Vaşinqtonda yerləşən Dünya Bankı qrupunun bir hissəsi–S.H.) Fransaya qarşı arbitraj prosesi başladıb. "Kommersant" bununla bağlı məlumatı müvafiq bazadan tapıb. İşin materialları və iddiaların mahiyyəti göstərilməyib, lakin mübahisənin predmeti daşınmaz əmlak olub. "Taşir" qrupu və ICSID nəşrin sorğusuna cavab verməyib.

Bildirilib ki, "Taşir" şirkətlər qrupu Rusiyada kommersiya daşınmaz əmlakının ən böyük sahiblərindən biridir. Şirkətin 1 milyon kvadratmetrdən çox müxtəlif daşınmaz əmlakı var. Şirkətin iri mülkləri arasında Moskva vilayətindəki Dmitrovskoe şossesində yerləşən "Rio" ticarət mərkəzi və "Novotel Moscow City" hoteli var. 2024-cü ildə qrupun ümumi gəliri 16 faiz artaraq 260 milyard rubla çatıb. "Taşir"in prezidenti və əsas sahibi S.Karapetyan Rusiyanın "Forbes" milyarderlər reytinqində 44-cü yerdədir. Onun sərvəti 3,4 milyard dollar dəyərində qiymətləndirilir.

S.Karapetyanın Fransaya qarşı iş materiallarında Fransa və Ermənistan arasında sərmayələrin qarşılıqlı təşviqi və qorunması haqqında 1995-ci il tarixli saziş xatırlanır: bu sənəd müqavilə tərəflərinin investorların əmlakını müsadirə etməmək və ya milliləşdirməmək (qanuni ictimai maraqlara dair qeyd-şərtlərlə), habelə belə zəbt baş verərsə, kompensasiya ödəmək barədə qarşılıqlı öhdəliyi nəzərdə tutur. Güman etmək olar ki, S.Karapetyan ölkədəki əmlakına həbs qoyulduğu üçün Fransaya qarşı iddia qaldırıb. "Pravovaya qruppa" MMC-nin ortağı Vladimir Şalayev bunu istisna etmir.

Bildirilib ki, 2024-cü ilin əvvəlində Fransa məhkəməsi Karapetyanın "Irina Mariya" villasına və Kot d'Azurun Rokbryun-Kap-Martene bölgəsindəki 3 hektar torpaq sahəsinə sahibliyini dondurub. Villanın dəyəri 120 milyon avrodan çoxdur. Fransa prokurorluğu hesab edib ki, aktivin faktiki benefisiarı "Qazprom"un törəmə şirkəti olan "Qazprom neft"dir.

"Le Monde" qəzeti yazır ki, çirkli pulların yuyulması işi üzrə ibtidai istintaq zamanı Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə üzrə Milli Məhkəmənin (Paris prokurorluğunun bölməsi olan Junalco) maliyyə cinayət təhqiqat şöbəsinin gömrük işçiləri villanın faktiki olaraq heç vaxt "Qazprom neft"in nəzarətindən çıxmadığına dair çoxsaylı sübutlar tapıblar. İstintaqın nəticələrinə qədər cinayət işi üzrə həbs əmlakla hər hansı əməliyyatın qarşısını alır. İttihamlar təsdiqlənərsə, əmlak müsadirə olunaraq hərraca çıxarıla bilər.

"Kommersant" isə bildirir ki, bu, S.Karapetyanın Rusiyadan kənarda hakimiyyətlə yeganə münaqişəsi deyil. İyunun 17-də Ermənistan istintaq orqanları onu açıq şəkildə ölkədə hakimiyyəti ələ keçirməyə çağırmaqda ittiham edib. Milyarderin vəkili Armen Feroyan bildirib ki, müdafiə tərəfi bütün hüquqi vasitələrdən istifadə edəcək. Bundan bir qədər əvvəl iş adamı ölkənin baş nazirini Erməni Apostol Kilsəsinə hücumda ittiham edib. Öz növbəsində baş nazir S.Karapetyanın kilsəni dəstəkləyən bəyanatlarını "örtük" adlandırıb. Paşinyan Karapetyana məxsus "Ermənistan Elektrik Şəbəkələri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətini ölkədə daxili narazılığı qızışdırmaq üçün qəsdən enerji böhranı yaratmaqda ittiham edib. İndi Ermənistan hakimiyyəti şirkəti milliləşdirməklə hədələyir.

Vəkil, "Rüstəm Kurmayev və tərəfdaşları" şirkətinin müşaviri Georgi Suxov isə bildlrib ki, Georgi Suxov hesab edir ki, Karapetyanın Ermənistanda indiki cinayət təqibi onun Fransadakı məhkəmə prosesində mövqeyini zəiflədə bilər.

Karapetyanın Fransaya qarşı beynəlxalq arbitraj iddiası, onun özünü zərərçəkmiş investor kimi təqdim etməyə çalışdığını göstərir. Lakin bu iddianın qaldırıldığı dövr – Ermənistanda ona qarşı cinayət təqibinin başlandığı vaxtla üst-üstə düşməsi təsadüfi görünmür. Karapetyan uzun illər ərzində həm Rusiyada, həm də Ermənistanda iqtisadi gücünü siyasi təsir alətinə çevirməyə çalışıb və indi də hüquqi mexanizmləri eyni məqsədlə istifadə etməyə cəhd göstərir. Fransa tərəfindən villasına qoyulan həbsin səbəbi kimi "Qazprom neft"lə əlaqələrin göstərilməsi də onun maliyyə əlaqələrinin qeyri-şəffaf ola biləcəyinə işarədir.

Ermənistanda isə Karapetyanın təkcə biznes fəaliyyəti deyil, ictimai çıxışları da siyasi ambisiya kimi qəbul olunur. Dövlətin enerji sektorunda gərginlik yaratmaq cəhdində ittiham olunması belə təsəvvür yaradır ki, o, ictimai rəyə təsir göstərmək üçün iqtisadi vasitələrdən istifadə edib. Bütün bunlar Karapetyanın, sadəcə, iş adamı deyil, həm də öz maraqları naminə müxtəlif güc mərkəzləri ilə oynamağı bacaran riskli fiqur olduğunu göstərir.

Səxavət HƏMİD
XQ

Ekspert rəyi

Rizvan HÜSEYNOV,
siyasi şərhçi

– Samvel Karapetyanın Ermənistanda cinayət məsuliyyətinə cəlb olunması təkcə hüquqi məsələ deyil, həm də siyasi prosesin bir hissəsidir. Bu şəxs uzun illər boyu iqtisadi gücünü siyasi nüfuza çevirməyə çalışaraq, həm Ermənistan daxilində, həm də Rusiyada möhkəm dayaqlar qurub. Onun maliyyə imperiyası və kilsə ilə yaxın münasibətləri Paşinyan hakimiyyəti üçün potensial təhlükə kimi qəbul olunurdu. Karapetyanın fəaliyyəti uzun müddət ciddi ictimai və hüquqi nəzarətdən kənarda olub. İndi ona qarşı irəli sürülən ittihamlar Ermənistanda oliqarx sisteminin real ifşası kimi də yozula bilər.

Fransa ilə hüquqi mübahisəsi və beynəlxalq arbitraj prosesi də göstərir ki, Karapetyan, sadəcə, bizneslə məşğul olan şəxs deyil, həm də beynəlxalq səviyyədə maraqları və təsir dairəsi olan güc sahibidir. Onun hazırda həm İrəvanda, həm Parisdə, həm də mediada eyni anda mübarizə aparması göstərir ki, bu şəxs təkcə investor deyil, həm də siyasi layihələrə oynayan oyunçudur. Bu hadisələr Ermənistandakı daxili zəiflikləri və parçalanmaları daha açıq şəkildə nümayiş etdirir.

İki dost, qardaş və müttəfiq

II MƏQALƏ

Xalq müdrikliyindən siyasi müdrikliyə

Prezident İlham Əliyevin "Qəhrəmanmaraş tezisi"nin ikinci dəyər-faktoru kimi qardaşlığın siyasi mənasını doğru dərk etmək üçün bir nəzəri haşiyə çıxmağımız lazım gəlir. Biz, Azərbaycanda tarixən xalq müdrikliyi ilə siyasi müdrikliyin daxili məntiqi bağlantısının və məna transformasiyasının özəlliklərini nəzərdə tuturuq. Məsələnin bu tərəfini siyasi-nəzəri kontekstdə prinsipial məqam hesab edirik. Çünki siyasi dostluqla yanaşı, qardaşlığın da siyasi mənasını adekvat anlamasaq, Azərbaycan–Türkiyə münasibətlərinin məğzini düzgün tuta bilmərik. Bu isə yalnız reallığı təhrif olunmuş qavramaqla bağlı deyildir, həm də praktiki nəticələri ola biləcək səhv kimi qəbul edilməlidir.

Çünki təcrübə göstərir ki, iki dövlət arasındakı münasibətlərin qardaşlıq kontekstində ifrat formada (ya neqativ, ya da pozitiv) təqdimatlarına daha çox rast gəlinir. Əlbəttə, qardaşlığın tarixi, ictimai, insanlararası bağlılıq, dini və sair anlamları ilə əlaqəli zəngin tədqiqatlar mövcuddur.

Məsələn, təkcə Rusiyada son onilliklərdə 10-larla dissertasiyalar və çoxlu sayda monoqrafiyalar bu mövzunun müxtəlif aspektlərinə həsr edilmişdir. Azərbaycanda qardaşlığın fəlsəfi, elmi və politoloji araşdırılmasına rast gəlmirik (bəlkə, vardır, ancaq bizə məlum deyildir). Azərbaycanda "qardaşlıq", siyasi anlamı izah edilmədən Azərbaycan-Türkiyə, Azərbaycan-Pakistan, Azərbaycan-Türkiyə-Pakistan münasibətlərinin xarakteristikası kimi ifadə edilir.

Məsələyə, ümumiyyətlə, Azərbaycan siyasi ənənəsində liderlərin xalq müdrikliyinə münasibəti kontekstində baxmaq mümkündür. Bu cür yanaşmanın təməlini qədimdən Azərbaycan siyasi ənənəsində ölkə başçısı və parlamentin qanunları ilə cəmiyyətin özünütəşkiletmə (özünüyaratma) qaydaları arasında münasibətlərin özəllikləri təşkil edir. Belə ki, hər bir siyasi lider, hökmdar, dövlət başçısı Azərbaycan cəmiyyətinin özünütəşkiletmə qanunlarını əsas götürmüşdür ki, bu da xalq müdrikliyinin idarəetməyə geniş proyeksiyasını tələb edir. Müasir mərhələdə ulu öndər Heydər Əliyev xalq müdrikliyini siyasi müdrikliyə tətbiq edən dahiyanə lider olmuşdur. Heydər Əliyevin atdığı siyasi addımlar, cəmiyyətdə davranışları və siyasi ritorikası bunun çoxlu sayda nümunəsini verir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yeni tarixi mərhələnin başlıca tezislərindən olan "dostluq, qardaşlıq, müttəfiqlik" kəlamı bu kontekstdə yeni bir nümunədir. Burada "dostluq" və "qardaşlıq" məhz xalq müdrikliyinin siyasi müdrikliyə proyeksiyasının yeni nümunəsi kimi dərk edilməlidir. Bu bağlılıqda "qardaşlığın" sosial və siyasi mənaları haqqında nə demək olar?

Qardaşlığın sosial anlamı

"Qardaş" sözünün Azərbaycan sosial-mədəni və psixoloji ənənəsində çox dərin mənası vardır. Xalq müdrikliyində "qardaş" kəlməsi sosial-psixoloji münasibətlərin tənzimlənməsində mərkəzi rol oynayan terminlərdən biridir. Onun təməlində Azərbaycan ailəsinin sosial özünüyaratmada oynadığı rol dayanır. Məhz qardaşın ailədaxili anlamı onun sosial mühitə proyeksiyasının əsasını təşkil edir. Bu iki aspektin vəhdətindən isə qardaşlığın siyasi anlamına ideya keçidi vardır. Bu mənada türk toplumunda ailə anlayışı ilə siyasi kontekstdə "Türk Ailəsi" anlayışı arasında məna bağlantılarının araşdırılması faydalı olardı. Əslində, Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) siyasi-ideoloji və mədəni quruluşunda vurğulanan özəllik əsas yerlərdən birini tutur. O baxımdan bir mühüm məqamı vurğulayaq.

Xalq yaradıcılığında qardaş yaddaşa aşiq olan və buna görə də fərdin "öz"ündən ayrı olmayan, həyat və tale ortağı kimi dərk edilir. Təsadüfi deyildir ki, Azərbaycanda "vermə yada qardaşı", "heç kəs əvəz eyləməz bu dünyada qardaşı" və s. kimi deyimlər məşhurdur. Xalq müdrikliyinin ümumi ruhundan gələn və türk törəsinin mahiyyətində konkret "semantik şəkil" alan bu cür deyimlər çoxdur. Onların praktiki həyatımızda da yeri və rolu əvəzedilməzdir. Yəni "qardaş olmaq" bir intellektual və psixoloji fakt kimi mentalitetimizin nüvəsində yer tutmuşdur. Azərbaycanlı üçün qardaş bu anlamda ən etibarlı, etimadlı və yolu həmişə bir olan "özününküdür"! Qardaş xəyanət etməyəndir, sözünü tutandır, ən çətin anlarda arxa olandır.

Yəni Azərbaycanda qədimdən dostluq kimi qardaşlığın da struktural və institusional dərki çox güclüdür. O, artıq mentalitetin elə atributudur ki, dəyişməz kod və ya sosial-mədəni mem statusundadır. Bütün dövrlərdə, azərbaycanlıların bir-birinə müraciətində uzun müddət işlənən sözlər belə dəyişə bilir. Məsələn, "bəy" müraciətini "yoldaş" əvəz etdi, "hörmətli" kəlamı tez-tez işlədilir, indi isə "cənab" və ya "müəllim" deyə müraciət dəbi vardır. Ancaq tarix boyu cəmiyyət üçün "qardaş" müraciətini heç bir söz əvəz etməmişdir. Məhz bu mental özəlliyə görə, azərbaycanlılar "abi" sözünə belə birmənalı baxmırlar.

Deməli, "qardaş" söz olaraq azərbaycanlının mental kimliyinin, sosial varlığının və birgəyaşam formasının mərkəzi anlayışı kimi qəbul edilməlidir.

Qardaşlığın dini və siyasi anlamı

Qərbdə 1896-1938-ci illərdə Dünya Qardaşlıq Federasiyası adlı beynəlxalq təşkilat mövcud olmuşdur. Onu xristian təşkilatı adlandırırlar. Millətlər Liqasının bağlanması ilə həmin təşkilat da dağıldı. Bu təşkilat özündə kilsələrarası əlaqələri və İslamla dialoqu ehtiva edirdi. Əməkdaşlığı dini əsasda universallaşdırmaq cəhdi özünü göstərirdi.

XIX əsrin 80-ci illərində bir neçə liberal rus ziyalısını birləşdirən "Sığınma qardaşlığı" ("Priyutinskoye bratstva") adlı dini-elmi xarakterli təşkilat yarandı. Onun üzvlərindən biri məşhur təbiətşünas Vladimir Vernadski idi. Bütövlükdə Rusiyada çox sayda qardaşlıq təşkilatları meydana gəlmişdir və onların böyük əksəriyyəti dini xarakterli idi.

Bütün bunlardan müasir mərhələdə qardaşlığın siyasi anlamı kəskin fərqlənir. Burada dövlətlərarası münasibətlərin bütün istiqamətləri bu və ya digər dərəcədə "qardaşlıq" anlayışının məzmununa aidiyyatlı olur.

Ayrıca, "Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığı"nin çoxaspektli mənası vardır. Deməli, biz faktiki olaraq müasir dövlətlərarası münasibətlərdə yeni növ birlik forması anlamından danışmalıyıq. Onun elmi, hüquqi və siyasi məzmunu formalaşmaqdadır. Bu prizmada isə "Qəhrəmanmaraş tezisi"nin məzmunu böyük önəm kəsb edir.

"Qəhrəmanmaraş tezisi"ndə qardaşlığın anlamı

Azərbaycan Prezidentinin fikrinin ümumi məntiqi kontekstindən aydın görünür ki, "qardaşlıq" dərin struktural və institusional köklərə malik "qardaş" sözünün Azərbaycanda dərk edilən ənənəsinə əsaslanır. Konkret olaraq, burada "qardaş" etibarlı, etimadlı, sözü bütöv, daim "qardaş" dediyi insanla bir olan, vədindən və sözündən dönməyən, qoşa dayanaraq inkişaf edən, qardaşını heç zaman yada dəyişməyən və vüqarlı şəxsiyyət obrazına malikdir. Bu mənada qardaş dost anlamını daha da dərinləşdirən, onu məzmunca genişləndirən və bu zaman cəmiyyətin ənənəvi strukturuna və institusional özəlliyinə söykənən bir məfhum kimi işlədilir. Bununla yığcam bir tezisdə iki fundamental anlam – dostluqla qardaşlıq vahid məntiqi çərçivədə vəhdətdə dərk edilir.

Bu cür anlam bir tərəfdən "dost" və "qardaş" sözlərini sırf mental, fərdi, romantik, emosional müstəvidən çıxararaq ona siyasi-nəzəri anlam verməyə imkan yaradır. Digər tərəfdən isə həmin anlayışların siyasi-hüquqi məna yükü çox zəngin olan müttəfiqliyin Azərbaycan-Türkiyə nümunəsini adekvat dərk etməyə əsas yaradır.

Dostluq və qardaşlığın institusional kökləri

Yuxarıdakı təhlildən belə alınır ki, Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının siyasi anlamının təməlində sosial institutlaşma ənənəsi və təcrübəsi dayanır. "Dost" və "qardaş"ın siyasi məzmunu türk qövmünün birgəyaşamında həmin anlayışların oynadıqları rolla sıx bağlıdır. Əsas məsələ ondan ibarətdir ki, Azərbaycanda "dost" və "qardaş" anlayışlarının ənənəvi pozitiv mənalarını müasir dövrün şərtləri daxilində siyasi münasibətlər müstəvisinə uğurlu proyeksiya etmək zəruridir. Onun bir neçə siyasi-nəzəri məna çalarları mövcuddur.

Birincisi, özlüyündə iki dövlət arasında münasibətlərdə etnik, mədəni, ənənəvi və dini birliyin olduğu aksiom kimi qəbul edilməlidir. Yəni tarixən sosial, siyasi, mədəni, psixoloji və digər aspektlərdə Azərbaycanla Türkiyə faktiki olaraq vahid orqanizm kimi olmuşlar. Hətta tarixin müəyyən dönəmlərində Azərbaycanla Türkiyə arasında siyasi anlaşılmazlıqlar meydana gəlmişsə də, cəmiyyət olaraq birliyə qətiyyən zərər dəyməmişdir. Siyasiləşmiş kəsimin də bir-birinə münasibətində soyuqluq və uyğunsuzluq müəyyən müddətdən sonra aradan qalxmışdır. Bütün hallarda ilk növbədə toplumda mövcud olan dostluq və qardaşlıq anlamları siyasi dostluq və qardaşlığın təminində həlledici rol oynamışdır.

İkincisi, "bir millət, iki dövlət" kəlamı özlüyündə iki dövlətin müstəqil və güclü olmasını önə çəkir. Yəni bir millətin qəlbindən "çıxmış" iki dövlətin münasibətləri güclü və sivil formada özünün real təcəssümünü tapa bilər. Azərbaycan və Türkiyə həm güclü, həm də müasir səviyyədə hüquqi dövlətlər kimi dost və qardaş ola bilərlər.

Üçüncüsü, Azərbaycan və Türkiyənin siyasi anlamda əsl dost və qardaş olmaları üçün kənardan olan hər bir siyasi, diplomatik, ideoloji, hərbi, informasiya və s. təsirlərə qarşı bir yerdə dayanışma göstərmələri zəruridir. Bu, bir seçim deyildir, zərurətdir!

Faktdır ki, son illər Azərbaycanla Türkiyə Prezidentlərinin hər görüşündən sonra iki dövlətin əleyhinə təbliğat güclənir. Əsas hədəf iki qardaş dövlət arasına nifaq salmaq olur. Təəssüf ki, bu prosesdə bir sıra hallarda hər iki dövlətin içində olan müəyyən KİV də iştirak edir. Lakin o da faktdır ki, bütün bu aravurucu və nifaqsalıcı cəhdlər boşa çıxır. Səbəbi nədir?

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "Qəhrəmanmaraş tezis"ində də yer almış dostluq, qardaşlıq və müttəfiqliyin ənənədən gələn anlamları. Azərbaycan və Türkiyə sosial-mədəni, mənəvi-əxlaqi və siyasi ənənəsində əsrlərlə formalaşan dostluq, qardaşlıq və müttəfiqlik anlayışlarına tam uyğun fəaliyyət göstərir, bir-biriləri ilə münasibət qururlar.

Təbii ki, dövlətçilik baxımından burada müttəfiqliyin siyasi və hüquqi mənaları üzərində ayrıca dayanmaq lazım gəlir. Çünki söhbət iki dövlət arasındakı xüsusi münasibətlərdən gedir. Həmin bağlılıqda müttəfiqlik dostluq və qardaşlığı özündə ehtiva edən siyasi anlayışdır. Məsələnin bu aspekti üzərində geniş dayanaq.

(ardı var)

Füzuli QURBANOV,
XQ-nin analitiki,
fəlsəfə elmləri doktoru

Yeni güc mərkəzlərinin yüksəlişi, ideoloji dominantlığın aşınması və iqtisadi modellərin iflasa uğraması nəticəsində dünya təkqütblülükdən çoxqütblülüyə doğru irəliləyir. Məhz bu formada keçid prosesində Avropa İttifaqı (Aİ) kimi strukturlaşmış, lakin daxili ziddiyyətlərlə mübarizə aparan qurumların gələcəyi xüsusi maraq doğurur.

2024-cü ilin ortalarında ABŞ Federal Ehtiyat Sistemi (Federal Reserve) maraqlı bir tədqiqat dərc etdi. Tədqiqatda BMT Baş Assambleyasındakı səsvermələr əsasında dövlətlərarası "siyasi məsafə" göstəriciləri yaradılıb və bu məsafənin ticarət, investisiya və iqtisadi siyasətlərə təsiri öyrənilib. Nəticələr göstərdi ki, geoiqtisadi parçalanma prosesi təkcə ideoloji sərhədlərlə deyil, həm də konkret iqtisadi əlaqələrlə ifadə olunur. Nəticədə, bu amil qlobal iqtisadi sistemin artıq əvvəlki kimi vahid və qarşılıqlı bağlı olmadığını təsdiqləyir. Daha sadə desək, ölkələr təkcə diplomatik yaxınlığa deyil, iqtisadi təhlükəsizlik

Qlobal miqyasda vəziyyət daha mürəkkəbdir. ABŞ-ın liderlik etdiyi sistem öz təməl prinsiplərini itirməkdədir. Pandemiya, texnoloji zəncirlərin qırılması, Çinlə rəqabət və Rusiya ilə münaqişələr sistemin əvvəlki çevikliyini və cazibəsini azaldıb. Bu fonda Aİ-nin təsir gücü də şübhə altına düşür. Qlobal Cənub ölkələri getdikcə ASEAN və Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı kimi qurumlara yönəlir. Onlar bərabərhüquqlu, qeyri-ideoloji əməkdaşlıq modellərinə üstünlük verirlər. Yaranmış yeni sistemdə Avropa öz yerini necə müəyyənləşdirəcək? Qərb liberalizminin artıq universal cazibə gücü varmı?

Avropanın qürub çağı?

Qərbin siyasi, iqtisadi və hərbi hegemonluğu beynəlxalq düzəni pozur

və maraq əsaslı yeni tərəfdaşlıqlara üstünlük verir.

Bu fonda Aİ-nin daxili sabitliyi və xarici təsir gücü suallar doğurur. İyun ayının əvvəlində Avropa Komissiyasının Bolqarıstanda 2025-ci ilin yanvarından avronun tətbiqinə razılıq verməsi ölkə daxilində ciddi ictimai narazılıqla qarşılandı. Kütləvi etirazlar onu göstərdi ki, vahid pul siyasəti konsepsiyası ilə real sosial-iqtisadi gözləntilər arasında uçurum dərinləşir. Bolqarıstan əhalisinin əhəmiyyətli hissəsi milli valyutanın– levanın qorunması, qiymət artımı və maliyyə manipulyasiyalarından sığortalanma vasitəsi kimi görür. Onların narahatlıqları əsassız deyil: Latviya, Sloveniya, Yunanıstan kimi ölkələrdə avronun tətbiqi qiymətlərin artması, sosial rifahın zəifləməsi və iqtisadi dayanıqlığın pozulması ilə nəticələnmişdi. Bolqarıstan Prezidenti Rumen Radev bu narahatlığı nəzərə alaraq referendum keçirməyi təklif etdi. Amma Konstitusiya Məhkəməsi bu təşəbbüsü "qanunsuz" saydı.

Yaranmış vəziyyət, sadəcə, iqtisadi və institusional mübahisə deyil, daha dərin siyasi məsələdir. Aİ hansı dəyərlər üzərində qurulub və bu dəyərlər bu gün nə dərəcədə yaşayır? Demokratiya, iştirakçılıq və subsidiarlıq prinsipləri üzərində qurulduğu iddia edilən bir birlik üzv dövlətlərin əhalisini mühüm qərarlarda nə dərəcədə nəzərə alır? Burada paradoks yaranır: ortaq bazar və valyuta ittifaqı daxilində daha çox harmoniya gözlənildikcə, əslində milli səviyyədə narazılıq artır.

*

Avropa daxilində baş verən başqa bir hadisə bu ziddiyyətli gedişatı gücləndirir. Slovakiya Baş naziri Robert Fitso bu ayın əvvəlində bəyan etdi ki, əgər Aİ Rusiyaya qarşı yeni sanksiyalar qəbul edərsə və bu, ölkənin atom elektrik stansiyalarının fəaliyyətinə zərbə vurarsa, o zaman həmin sanksiyaları bloklayacaq. Söhbət konkret olaraq Rusiyadan uran yanacağı idxalına qadağadan gedir. Macarıstan Baş naziri Viktor Orban isə daha sərt ifadə işlətdi: "Antirusiya sanksiyaları Macarıstanı məhv edir. Və mən düşünürəm ki, bu sanksiyalar bütövlükdə Avropanı da zəiflədir".

Qeyd edə bilərik ki, bu mövqelər təkcə iqtisadi maraqların qorunması ilə izah olunmur. Bu, həm də Avropada yeni tipli siyasi suverenlik diskursunun doğulduğunu göstərir.

Fransa, Almaniya kimi nüfuzlu ölkələrin mərkəzləşdirici yanaşması getdikcə daha çox müqavimət doğurur. Məsələn, Almaniya kansleri Fridrix Mersin açıq şəkildə Aİ-nin Slovakiyanı maliyyə yardımından məhrum etməklə hədələməsi Brüsselin üzv dövlətlərə qarşı getdikcə daha çox alət kimi maliyyə mexanizmlərindən istifadə etdiyini göstərir. Onların bu yanaşması birlik ideyasına ziddir. Avropa yalnız bazar deyil, həm də mədəni və siyasi məkan kimi düşünülür. İndi bu məkanda güc və itaət siyasəti formalaşmağa başlayıb.

Bəs bu transformasiya niyə baş verir? Bu sual bizi daha dərin, nəzəri və ideoloji təhlilə aparır. Liberal inteqrasiya nəzəriyyəsinə görə, regional qurumlar funksional ehtiyaclardan yaranır və qarşılıqlı asılılıq dərinləşdikcə institutlar güclənir. Amma reallıqda bu proseslər sosial bərabərsizlik, iqtisadi asimmetriya və identiklik narahatlığı ilə toqquşur. Şərqi Avropa ölkələri Aİ daxilində özlərini bəzən "ikinci kateqoriya" kimi hiss edir. Onların sosial-iqtisadi strukturları Qərbdən fərqlidir, keçid dövrü təcrübəsi və milli maraqları da tam uyğun gəlmir.

Cənubi Qafqaz regionunda yerləşən Azərbaycan isə hazırda Aİ üçün enerji və artan strateji əhəmiyyətə malik aktor kimi çıxış edir. Əgər əvvəlki dövrlərdə Bakı–Brüssel münasibətləri əsasən texniki və sektorlar üzrə əməkdaşlıq çərçivəsində formalaşırdısa, bu gün regional və qlobal dəyişikliklər fonunda bu münasibətlər daha çox strateji məzmun kəsb edir.

Xüsusilə, 2022-ci ildə Azərbaycan və Avropa Komissiyası arasında imzalanmış enerji memorandumunu qarşılıqlı strateji etimadın göstəricisi kimi qiymətləndirmək olar. Avropanın Rusiya qazından asılılığını azaltmaq strategiyasında Azərbaycanın Cənub Qaz Dəhlizi vasitəsilə oynadığı rol həyati əhəmiyyət daşıyır.

Ümumiyyətlə qeyd edə bilərik ki, Bakı balanslı siyasət yürüdərək həm Avropa ilə, həm də Asiya ilə inteqrasiyanı paralel şəkildə aparmağa qadir olduğunu göstərir. Bu isə Azərbaycanın yeni qlobal geosiyasi düzəndə "ya bir blokun tərəfdarı, ya da rəqibi" deyil, vasitəçi və körpü rolunu oynaya biləcək unikal mövqeyə malik olduğunu göstərir.

Azərbaycan son illər nəqliyyat və logistika sahəsində ciddi irəliləyişlər əldə edərək Orta Dəhliz (Transxəzər beynəlxalq nəqliyyat marşrutu) vasitəsilə Asiya ilə Avropa arasında alternativ ticarət yolu təqdim edir. Aİ bu reallıqları nəzərə alaraq Azərbaycanla münasibətləri yeni mərhələyə daşımaq imkanına malikdir. Avropa Azərbaycanın Cənubi Qafqazdakı təşəbbüskar rolunu dəstəklədikcə, bu münasibətlər daha çox qarşılıqlı fayda əsasında inkişaf edəcək. Ən əsası, Azərbaycan sabitlik və praqmatizm əsasında inkişaf edən model təqdim edir. Bu model regional münaqişələrin aradan qaldırılması, nəqliyyat və enerji şaxələndirilməsi, mədəni diplomatiya və humanitar platformalar sahəsində əməkdaşlıq üçün real bazadır. Beləliklə, Azərbaycanla əməkdaşlıq Avropa üçün təkcə alternativ enerji mənbəyi tapmaq deyil, həm də yeni güc mərkəzləri ilə uzlaşa biləcək çevik və qarşılıqlı hörmətə əsaslanan xarici siyasət modelinə inteqrasiyanın uğurlu nümunəsi ola bilər.

Bütün bu faktlar fonunda əsas sual dəyişmir: Avropa parçalanır, yoxsa yenilənir? Qürub – təkcə iqtisadi zəifləmə yox, həm də ideoloji nüfuzun azalmasıdır. Əgər Avropa dəyərlərini real siyasətlə harmonizasiya edə bilməsə, demokratiyanı iştirakçılıqdan ayıraraq təzyiq alətinə çevirsə, onun gələcəyi daha çox keçmişinə bənzəyə bilər. Amma əgər Aİ daxili islahatlara gedə, periferiyanı mərkəzin bərabər tərəfdaşı kimi qəbul edə və qlobal çoxqütblülükdə öz yerini rasional şəkildə müəyyənləşdirə bilsə, o zaman bu birlik yeni mərhələyə qədəm qoya bilər. Bu isə artıq təkcə Brüsselin deyil, bütün Aİ ölkələrinin siyasi yetkinliyindən və strateji iradəsindən asılı olacaq.

Şəbnəm ZEYNALOVA,
XQ-nin siyasi analitiki,
siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı

№ 181 **Bakı şəhəri, 18 iyun 2025-ci il**

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2017-ci il 21 dekabr tarixli 584 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Baza maliyyələşdirilməsinin subyektləri olan elmi müəssisə və təşkilatların Siyahısı”nda və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il 30 sentyabr tarixli 374 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının strukturu”nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır:**

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2017-ci il 21 dekabr tarixli 584 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu 2017, №12 (II kitab), maddə 2531 (Cild I); 2024, №5 (II kitab), maddə 602) ilə təsdiq edilmiş “Baza maliyyələşdirilməsinin subyektləri olan elmi müəssisə və təşkilatların Siyahısı”nın 2.10-cu bəndi ləğv edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il 30 sentyabr tarixli 374 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 9, maddə 1107 (Cild I); 2024, №1, maddə 97) ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının strukturu”nun 2.11-ci bəndi ləğv edilsin.

3. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası bu Qərardan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı

№ 182 **Bakı şəhəri, 19 iyun 2025-ci il**

“Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin “Mərkəzləşdirilmiş elektron informasiya sistemi haqqında Əsasnamə”nin və “e-sosial” internet portalı haqqında Əsasnamə”nin təsdiq edilməsi barədə” 2019-cu il 15 aprel tarixli 634 nömrəli və “Dövlət icbari şəxsi sığorta sisteminin təkmilləşdirilməsi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin “Mərkəzləşdirilmiş elektron informasiya sistemi haqqında Əsasnamə”nin və “e-sosial” internet portalı haqqında Əsasnamə”nin təsdiq edilməsi barədə” 2019-cu il 15 aprel tarixli 634 nömrəli və “Dövlət icbari şəxsi sığortası sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” 2021-ci il 18 may tarixli 1340 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 29 dekabr tarixli 1541 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 29 oktyabr tarixli 223 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin bəzi qərarlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin “Mərkəzləşdirilmiş elektron informasiya sistemi haqqında Əsasnamə”nin və “e-sosial” internet portalı haqqında Əsasnamə”nin təsdiq edilməsi barədə” 2019-cu il 15 aprel tarixli 634 nömrəli və “Dövlət icbari şəxsi sığorta sisteminin təkmilləşdirilməsi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin “Mərkəzləşdirilmiş elektron informasiya sistemi haqqında Əsasnamə”nin və “e-sosial” internet portalı haqqında Əsasnamə”nin təsdiq edilməsi barədə” 2019-cu il 15 aprel tarixli 634 nömrəli və “Dövlət icbari şəxsi sığortası sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” 2021-ci il 18 may tarixli 1340 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 29 dekabr tarixli 1541 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 29 oktyabr tarixli 223 nömrəli Fərmanının icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır:**

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 20 fevral tarixli 56 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2023, № 2, maddə 319 (Cild I); 2024, № 4, maddə 454) ilə təsdiq edilmiş “Dövlət icbari şəxsi sığorta ödənişinin verilməsi Qaydası”nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 2.1.3-cü yarımbənddə “Xarici Kəşfiyyat Xidməti, Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin” sözləri “Daxili İşlər Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi və Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun” sözləri ilə əvəz edilsin;

1.2. 3.1-ci və 3.2-ci bəndlərdə “Xarici Kəşfiyyat Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti” sözləri “Daxili İşlər Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi və Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu” sözləri ilə əvəz edilsin;

1.3. 4.7-ci bəndin birinci cümləsində “barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan sığortaolunanlar üzrə Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti, Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin” sözləri “Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi və Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan” sözləri ilə əvəz edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 20 fevral tarixli

62 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2023, № 2, maddə 325 (Cild I); 2024, № 4, maddə 454) ilə təsdiq edilmiş “Sığortalıların təqdim etdiyi məlumatlar əsasında sığortaolunanların və sığortalıların sığortaçıda uçotu, habelə sığortalılar tərəfindən dövlət icbari şəxsi sığorta haqlarının hesablanması, sığortaçıya ödənilməsi, ödənilməsinə nəzarət və artıq ödənilmiş dövlət icbari şəxsi sığorta haqlarının qaytarılması Qaydası”nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 1.2.1-ci yarımbənddə “Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin” sözləri “Daxili İşlər Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin və Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun” sözləri ilə və ikinci halda “sığortaolunanlar” sözü “sığortaolunanları” sözü ilə əvəz edilsin;

2.2. 6.2-ci bəndə “Müdafiə Nazirliyinin” sözlərindən sonra “, Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin və Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun” sözləri əlavə edilsin;

2.3. 9.3-cü bənddə “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti və barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan sığortaolunanlar üzrə Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi tərəfindən” sözləri “Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi və Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu tərəfindən “Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan sığortaolunanlar üzrə” sözləri ilə əvəz edilsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi:

3.1. Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi və Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun müraciətinə əsasən barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan hər bir sığortaolunana tabeliyindəki Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən bu Qərarın qüvvəyə mindiyi tarixdən 1 (bir) ay müddətində unikal kodun verilməsini təmin etsin;

3.2. bu Qərardan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı

№ 184 **Bakı şəhəri, 23 iyun 2025-ci il**

Azərbaycan Respublikasının ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddətinin uzadılması haqqında

“Sanitariya-epidemioloji salamatlıq haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 25-ci maddəsinə və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 28 fevral tarixli 73-1 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Yoluxucu, parazitar və kütləvi qeyri-yoluxucu xəstəliklərin əmələ gəlməsi, yaxud yayılması təhlükəsi yarandıqda karantin-təşkilat, profilaktika və digər zəruri tədbirlərin görülməsi Qaydaları”na əsasən Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır:**

1. Koronavirus (COVID-19) infeksiyasının ölkə ərazisində yayılmasının, onun törədə biləcəyi fəsadların qarşısının alınması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddəti 2025-ci il 1 oktyabr saat 06:00-dək uzadılsın.

2. “Xüsusi karantin rejimi ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 12 sentyabr tarixli 336 nömrəli Qərarının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 9, maddə 1209 (Cild I); 2024, № 3, maddə 308, № 6 (II kitab), maddə 732, № 9, maddə 1103, № 12 (II kitab), maddə 1450; 2025, № 3, maddə 295) 1.1-ci bəndində “iyul” sözü “oktyabr” sözü ilə əvəz edilsin.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında 2025-ci ilin iyul ayında vətəndaşların qəbulu cədvəli

Qəbulu aparan şəxs	Qəbul günü
Baş nazirin birinci müavini Eyyubov Yaqub Abdulla oğlu	1
Baş nazirin müavini Mustafayev Şahin Abdulla oğlu	2
Baş nazirin müavini Şərifov Samir Rauf oğlu	3
Aparatın rəhbəri Məmmədov Rüfət Tofiq oğlu	4
İqtisadiyyat şöbəsinin müdiri Həsənova Sevinc Telman qızı	7
Xarici iqtisadi əlaqələr şöbəsinin müdiri Rüstəmli Ruslan Rüstəm oğlu	2
Beynəlxalq əməkdaşlıq şöbəsinin müdiri Paşayev Zakir İlqar oğlu	9, 23
Hüquq və qanunvericilik şöbəsinin müdiri Qasımlı Xalid Akif oğlu	10, 24
Sosial məsələlər şöbəsinin müdiri Rəhimov Niyazi Süleyman oğlu	11, 25
Humanitar məsələlər şöbəsinin müdiri Həbibbəyli Ərəstü İsa oğlu	14
Sənaye və energetika şöbəsinin müdiri Hacızadə Elşən Mahmud oğlu	15, 29
Aqrar və ekologiya şöbəsinin müdiri Qasımov Lətif Cəfər oğlu	16, 30
Regionların inkişafı şöbəsinin müdiri Məcidov İlkin Sabir oğlu	17
Tikinti, şəhərsalma və kommunal təsərrüfat şöbəsinin müdiri Mustafayev Feyruz Rəvayət oğlu	18, 31
Nəqliyyat, kommunikasiya və innovasiya şöbəsinin müdiri Pənahov Musa Sədi oğlu	21
Təhlükəsizlik, müdafiə və səfərbərlik şöbəsinin müdiri Məmmədov Anar Rəhim oğlu	8, 28

Qeyd: Vətəndaşlar Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti Aparatının Qəbul otağında qəbul olunurlar
Ünvan: Bakı şəhəri, Səbail rayonu, Lermontov küçəsi, 68.
Qəbula yazılış qəbul gününə ən geci 1 iş günü qalmış dayandırılır.
Qəbul saat 14:00-dan başlayır.
Əlaqə üçün: (012)492-19-23, (012)492-88-96.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı

№ 183 **Bakı şəhəri, 19 iyun 2025-ci il**

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 22 may tarixli 237 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Peşəkar mühasib sertifikatının verilməsi prosesinin təşkili, imtahanların keçirilməsi və peşəkar mühasib sertifikatı almış şəxslərin dövlət reyestrinin aparılması Qaydaları”nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır:**

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 22 may tarixli 237 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 5, maddə 970 (Cild I); 2024, № 2, maddə 241, № 3, maddə 341, № 5 (II kitab), maddə 611; 2025, № 1, maddə 83, № 2, maddə 206) ilə təsdiq edilmiş “Peşəkar mühasib sertifikatının verilməsi prosesinin təşkili, imtahanların keçirilməsi və peşəkar mühasib sertifikatı almış şəxslərin dövlət reyestrinin aparılması Qaydaları”nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 2.2-ci bəndə “(bundan sonra – tapşırıqlar toplusu)” sözlərindən sonra “təşkil edən sualları əhatə edən mövzuları (proqramları), tapşırıqlar toplusunu” sözləri və aşağıdakı məzmunda ikinci cümlə əlavə edilsin:

“Tapşırıqlar toplusu Maliyyə Nazirliyinin nümayəndələrinə (mütəxəssislərinə) yalnız Mərkəzin inzibati binasında qapalı rejimdə təqdim edilir.”.

2. 2.3.8-ci yarımbənddə “10” rəqəmləri “ən azı 5 (beş)” sözləri ilə, “hər bir namizədi məlumatlandırır” sözləri “namizədlərin buraxılış vərəqəsini və imtahanın qaydaları barədə məlumatları əks etdirən yaddaş kitabçasını rəsmi internet saytında yerləşdirir” sözləri ilə əvəz edilsin.

3. 2.3.9-cu yarımbənddən “və imtahanda iştirak edəcək namizədlərin siyahısını” sözləri çıxarılsın.

4. 2.4-cü bənddə “Nazirliyinin tövsiyə etdiyi” sözləri “Nazirliyi ilə razılaşdırılmış” sözləri ilə əvəz edilsin.

5. 2.8.4-cü yarımbəndə “sertifikatına” sözündən sonra “(ACA/ICAEW - Chartered Accountant Qualification)” sözləri əlavə edilsin.

6. 2.8.5-ci yarımbənddə “Serifikatlı” sözü “Sertifikatlı” sözü ilə əvəz edilsin.

7. 2.9-cu bənddə “CİPFA” akronimi “CIPFA” akronimi ilə əvəz edilsin.

8. 2.10–2.12-ci bəndlər aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.10. Peşəkar mühasib sertifikatı almaq məqsədilə imtahanın keçirilməsi haqqında elan Mərkəzin rəsmi internet saytında yerləşdirilir. Namizəd imtahanın keçirilməsi haqqında elan verildiyi gündən 30 (otuz) gün müddətində imtahanda iştirak etmək üçün fərdi identifikasiya nömrəsini (Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün şəxsiyyət vəsiqəsinin FİN kodu, əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər üçün Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti tərəfindən verilmiş müvəqqəti və ya daimi yaşamaq üçün icazə vəsiqələrinin FİN kodu, qaçqın statusu almış əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin qaçqın vəsiqəsinin FİN kodu) göstərməklə, Mərkəzin rəsmi internet saytında yaratdığı “Şəxsi kabinet”i vasitəsilə aşağıda qeyd edilən sənədlər və ya məlumatlar əsasında Mərkəzə elektron qaydada müraciət edir:

2.10.1. iqtisadi sahədə orta ixtisas təhsili haqqında sənədin (diplomun) və mühasibatlıq sahəsində azı 5 (beş) illik iş stajına malik olmasını təsdiq edən sənədin surətləri və yaxud ali təhsil haqqında sənədin (diplomun) surəti;

2.10.2. bu Qaydaların 2.8-ci və 2.9-cu bəndlərində göstərilən sertifikatların surəti (olduğu halda) və həmin sertifikatların həqiqiliyi haqqında Maliyyə Nazirliyi tərəfindən akkreditasiya olunmuş peşəkar mühasib təşkilatı tərəfindən təqdim edilmiş təsdiqedici sənəd.

2.10-1. Mərkəz tərəfindən bu Qaydaların 2.10-cu bəndində qeyd olunan sənədlərin və ya məlumatların Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə müvafiq dövlət orqanlarından (qurumlarından) əldə edilməsi mümkün olduqda, həmin sənədlər və ya məlumatlar namizəddən tələb edilmir. Belə sənədlərin və ya məlumatların Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə əldə edilməsi mümkün olmadığı hallarda onların təqdim edilməsi namizədin razılığı ilə sorğu əsasında müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) tələb olunur və ya namizəd tərəfindən təmin edilir.

2.11. Namizəd müraciətində bu Qaydaların 2.10-cu bəndində göstərilmiş sənədlərinin və ya məlumatlarının tamlığını və aktuallığını təsdiq edir.

2.12. İmtahanda iştirak etmək üçün namizədin müraciəti, sənədlərinin və ya məlumatlarının tamlığı və aktuallığı Mərkəz tərəfindən yoxlanılır və təsdiq edildikdən sonra namizəd imtahanda iştirak etmək üçün qeydə alınır. İmtahanda iştirak etmək hüququ olmadıqda, sənədlərində və ya məlumatlarında çatışmazlıq (bu Qaydaların 2.10-1-ci bəndinin tələbi nəzərə alınmaqla) olduğu halda namizədə elektron bildiriş göndərilir. Namizədə çatışmazlıqları aradan qaldırmaq üçün 3 (üç) iş günü müddət verilir. Namizədin qeydə alınmamasına səbəb olan çatışmazlıqlar aradan qaldırıldıqdan sonra namizəd imtahanda iştirak etmək üçün qeydə alınır. Çatışmazlıqlar 3 (üç) iş günü müddətində aradan qaldırılmadıqda, namizəd imtahanda iştirak etmək üçün qeydə alınmır.”.

9. 2.13.2-ci yarımbənddən “kalkulyator,” sözü çıxarılsın və həmin yarımbəndə “yardımçı vasitələr” sözlərindən sonra “(kalkulyator istisna olmaqla)” sözləri əlavə edilsin.

10. 2.18-ci bənddən “bütün açıq tipli test tapşırıqları və qapalı tipli test tapşırıqlarının 15-i vergi qanunvericiliyi üzrə, digər” və “isə” sözləri çıxarılsın.

11. 2.18.1-ci yarımbəndə “halda,” sözündən sonra “15 (on beş) qapalı tipli test tapşırığı və 5 (beş) açıq tipli test tapşırığı vergi qanunvericiliyi,” sözləri əlavə edilsin.

12. 2.18.2-ci yarımbəndə “halda” sözündən sonra “15 (on beş) qapalı tipli test tapşırığı və 5 (beş) açıq tipli test tapşırığı vergi qanunvericiliyi,” sözləri əlavə edilsin.

13. 2.21.1-ci və 2.21.2-ci yarımbəndlərdə “35-dən 50-dək” sözləri “35–49” rəqəmləri ilə əvəz edilsin.

14. Aşağıdakı məzmunda 2.21-1-ci və 2.21-2-ci bəndlər əlavə edilsin:

“2.21-1. Namizədin imtahanın istənilən bir mərhələsində topladığı bal bu Qaydaların 3.2-ci bəndində göstərilən sertifikat növlərindən birinin verilməsi üçün yalnız bir dəfə istifadə olunur.

2.21-2. Namizədin imtahanın bir mərhələsində topladığı bal 5 (beş) il qüvvədədir.”.

15. 2.23-cü bənddən “ona” sözü çıxarılsın və həmin bənddə “Mərkəzə” sözü “Mərkəz tərəfindən yaradılmış apellyasiya komissiyasına” sözləri ilə əvəz edilsin.

16. 2.24-cü bənddə “mütəxəssislərlə birlikdə namizədin iştirakı ilə baxılır və ona” sözləri “mütəxəssislər tərəfindən baxılır və namizədə” sözləri ilə əvəz edilsin.

17. 2.25-ci bəndin ikinci cümləsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“Sertifikatın əldə edilməsi üçün imtahanın hər bir mərhələsi üzrə ödəniş məbləği bu Qaydaların 3.2.1-ci və 3.2.2-ci yarımbəndlərində göstərilmiş sertifikatlar üçün 100 (yüz) manat, 3.2.3-cü və 3.2.4-cü yarımbəndlərində göstərilmiş sertifikatlar üçün isə 50 (əlli) manat müəyyən edilir.”.

18. Aşağıdakı məzmunda 3.6-1-ci bənd əlavə edilsin:

“3.6-1. İmtahanın ikinci mərhələsinin nəticəsinə əsasən şəxsin bu Qaydaların 3.2.1-ci və 3.2.2-ci yarımbəndlərində göstərilən sertifikatları əldə etmək hüququ yarandıqda, ona bu Qaydaların 3.2.2-ci yarımbəndində göstərilən sertifikat verilir.”.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

“Gənc qızların təhsilinə dəstək”

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, Elm və Təhsil Nazirliyi, Təhsilin İnkişafı Fondunun birgə əməkdaşlığı ilə iyunun 23-də “Gənc qızların təhsilinə dəstək” layihəsi iştirakçılarının məzun günü təşkil edilib.

Məzun günü 2021-ci ildə ali təhsil müəssisələrinə yüksək balla daxil olmuş “Həmidə Məlikova-Zərdabi adına qızların təhsilinə dəstək” təqaüd proqramı və “Son tək deyilsən” layihəsi çərçivəsində “Gələcəyə əmin addımlarla” şəhid xanımlarının təhsilinə dəstək proqramı iştirakçılarının məzun olması, eləcə də onların əzmkarlığını, nailiyyətlərini qeyd etmək məqsədilə keçirilib.

Tədbirdə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova, elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev, Təhsilin İnkişafı Fondunun İdarə Heyətinin sədri Elnur Nəsibov, deputatlar və ictimaiyyət nümayəndələri, o cümlədən tələbələr iştirak ediblər.

Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova diqqətə çatdırıb ki, bu təşəbbüs sosial və maddi çətinliklərlə üzləşən gənc qızlara reallığı göstərmək, onların həyatına işıq salmaq və gələcəklərinə inam yaratmaq məqsədindən irəli gəlir. Bu cəsarətli addım təhsilin gücünə və qadının inkişafına inamın bariz nümunəsidir.

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev qeyd edib ki, qızların, qadınların təhsilə cəlb olunması əhəmiyyətli məsələdir: “Müxtəlif tədqiqatların nəticələri anaların təhsilli olmasının gələcək nəslin daha savadlı, hazırlıqlı və sosial cəhətdən fəal formalaşmasında mühüm rol oynadığını təsdiqləyir”.

Təhsilin İnkişafı Fondunun İdarə Heyətinin sədri Elnur Nəsibov qeyd edib ki, Fondun təşkilatçılığı ilə reallaşdırılan “Gənc qızların təhsilinə dəstək” proqramı artıq dörd ildir ki, icra olunmaqdadır: “Bu müddət ərzində layihə çərçivəsində təxminən 350 sosial həssas qrupdan olan gənc qız ali təhsil müəssisələrində təhsil alma imkanı əldə edib”.

Sonra şəhid Elşad Həsənovun həyat yoldaşı Aksana Həsənova çıxış edərək “Son tək deyilsən” layihəsi çərçivəsində “Gələcəyə əmin addımlarla” şəhid xanımlarının təhsilinə dəstək proqramının məzunu olduğunu vurğulayaraq göstərilən dəstəyə görə Dövlət Komitəsinə, həmçinin Elm və Təhsil Nazirliyinə minnətdarlığını bildirib.

Tədbirdə “Gənc qızların təhsilinə dəstək” layihəsi çərçivəsində məzun olan qızlar mükafatlandırılıb. Tədbir bədii hissə ilə davam etdirilib.

Qərbi Azərbaycan İcmasında beynəlxalq mərasim

İyunun 23-də Qərbi Azərbaycan İcmasında Ümumdünya Qaçqınlar Gününə həsr olunmuş beynəlxalq tədbir keçirilib.

Əvvəlcə "Qərbi Azərbaycan: Haqqın izi ilə" sənədli filminin nümayişi olub.

Qərbi Azərbaycan İcmasının İdarə Heyətinin sədri, Milli Məclisin deputatı Əziz Ələkbərli bildirib ki, İcma beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə, o cümlədən dövlətlərin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə hörmət edir. Eləcə də sülh, barışıq, birgəyaşayış dəyərlərinə hörmətlə yanaşır. O deyib: “Biz dialoq üçün Ermənistan hökumətinə dəfələrlə təklif göndərmişik. İcmanın davamlı dialoq cəhdlərinə baxmayaraq, Ermənistan hələ də bizim çağırışlarımıza cavab vermir”.

Qeyd edək ki, Ümumdünya Qaçqınlar Günü BMT Baş Assambleyasının 2000-ci ildə qəbul etdiyi 55/76 saylı qətnamə ilə təsis olunub. Bu günün məqsədi qaçqınların problemlərinə beynəlxalq diqqəti artırmaqdır.

QAİ Ermənistan XİN-in bəyanatını qınayıb

Qərbi Azərbaycan İcması İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Nazirlər Şurasının Qərbi Azərbaycan məsələsi ilə bağlı İstanbulda qəbul etdiyi qərarlara münasibətdə Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin iyunun 23-də verdiyi bəyanatı sərt şəkildə qınayır.

Ermənistan XİN sözügedən bəyanatında Qərbi azərbaycanlıların Ermənistandan, guya, könüllü köçdüklərini, Ermənistan tərəfindən onlara kompensasiya ödəndiyini və bu ölkədəki Azərbaycan mədəni irsinin qorunduğunu iddia edir. Ermənistandan zorla çıxarılmış azərbaycanlıları özündə birləşdirən Qərbi Azərbaycan İcması Ermənistan hökumətinin bu bəyanatının başdan-başa yalan olduğunu bildirir.

“Azərbaycanlıların Ermənistandan bu ölkənin hakimiyyət orqanlarının birbaşa iştirakı ilə, zor tətbiq etməklə çıxarılması hamıya məlum olan faktdır. Ermənistanın keçmiş prezidenti Levon Ter-Petrosyanın azərbaycanlıların Ermənistandan qovulmasını “tarixi uğur” kimi təqdim etməsi, sözügedən faciənin Ermənistanın dövlət siyasəti olduğunu göstərir.

Ermənistan ərazisindəki müsəlman irsi ilə bağlı qeyd edək ki, bu ölkə ərazisində dövlət qeydiyyatına alınmış 269 məsciddən 268-i, 700-ə yaxın məzarlıq isə yer üzündən silinib”, - deyə bəyanatda bildirilir.

XQ

“Rəqəmsal jurnalistika” təlimi

Dünən Medianın İnkişafı Agentliyi və “Euronews” telekanalının birgə əməkdaşlığı çərçivəsində “Euronews Academy” beynəlxalq tədris proqramına start verilib.

“Euronews”un Bakı üzrə icraçı direktoru Fernando Soares bildirib ki, sözügedən proqram gənc jurnalistlərə beynəlxalq standartlara uyğun bilik və bacarıqlar qazandırmaqla yanaşı, onları informasiya mühitində mövcud çağırışlara cavab verə bilən peşəkar kadrlar kimi formalaşdırmağı hədəfləyir. Medianın İnkişafı Agentliyinin icraçı direktorunun müavini Natiq Məmmədli tədris proqramının Azərbaycanda informasiya mühitinin inkişafı və jurnalistlərin beynəlxalq təcrübə ilə zənginləşməsində vacib rol oynayacağını qeyd edib. BDU-nun Jurnalistika fakültəsinin dekanı Vüqar Zifəroğlu isə çıxışında belə təşəbbüslərin gənc jurnalistlərin qlobal media proseslərinə inteqrasiyasına təkan verdiyini bildirib.

Medianın İnkişafı Agentliyinin BDU-da xüsusi auditoriyasında keçirilən beşgünlük təlim proqramının ilk günü “Rəqəmsal xəbər toplama və məlumatlara əsaslanan jurnalistika” mövzusuna həsr olunub. İştirakçılar “Euronews” telekanalının tanınmış mütəxəssisi, 14 ildən artıq beynəlxalq təcrübəyə malik multimedia jurnalisti Tuba Altunkayanın təqdimatında rəqəmsal mühitdə xəbərlərin toplanması, məlumatların təhlili və faktlara əsaslanan jurnalistikanın əsas prinsipləri ilə tanış olublar.

Təlim proqramı interaktiv mühazirələr, praktiki tapşırıqlar, qrup müzakirələri, mətn və video analizləri ilə davam edib.

Qeyd edək ki, təlim proqramı iyunun 27-dək davam edəcək.

XQ

Meksikalı diplomatlar İrandan Azərbaycana keçiblər

“Astara” dövlət sərhədinin buraxılış məntəqəsində xarici ölkə vətəndaşlarının təxliyəsi davam edir. Təxliyə olunanlar arasında meksikalı diplomatlar da yer alıb. Yaşanan hadisələr və təhlükəsizlik səbəbindən diplomatik heyət Azərbaycanın dəstəyi ilə İranı tərk edib.

Təhlükəsizlik tədbirlərinin tam təmin olunduğu təxliyə prosesi əvvəlcədən razılaşdırılmış prosedurlara uyğun həyata keçirilib.

Meksikalı diplomatlar təxliyə sonrası Azərbaycan hökumətinə və xalqına təşəkkürünü bildirib.

Qeyd edək ki, bəzi xarici ölkələr Azərbaycan Hökumətinə müraciət edərək, İranda olan vətəndaşlarının Azərbaycanın ərazisindən tranzit keçid yolu ilə öz ölkələrinə qayıtmasına şərait yaradılmasını xahiş ediblər.

XİN: Ermənistan tarixi faktları saxtalaşdırır, sülh prosesinə xələl gətirir

Ermənistan XİN-in “İstanbul Bəyannaməsi” və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Xarici İşlər Nazirləri Şurasının 51-ci sessiyasında qəbul edilmiş qətnamələrlə bağlı iyunun 23-də verdiyi əsassız bəyanatı qətiyyətlə rədd edirik. Ermənistanın bu sənədlərin məzmununu təhrif etmək və tarixi faktları saxtalaşdırmaq cəhdi onun sülh prosesinə xələl gətirmək və beynəlxalq ictimaiyyəti çaşdırmaq səylərinin daha bir nümunəsidir.

Bunu Azərbaycan XİN-in mətbuat katibi Ayxan Hacızadə deyib.

O bildirib ki, İƏT-in qəbul etdiyi qətnamələr, o cümlədən “indiki Ermənistan ərazisindən zorla və sistemli şəkildə qovulmuş azərbaycanlıların geri qayıtmaq hüququ” adlı qətnamə tarixi faktları əks etdirir və beynəlxalq hüquqa, ədalət prinsiplərinə əsaslanır. Ermənistanın iddialarının əksinə olaraq, azərbaycanlıların indiki Ermənistandan sistemli şəkildə qovulması könüllü deyil, zorakılıq, hədə-qorxu və insan hüquqlarının kobud şəkildə pozulması ilə yadda qalıb. İƏT-in azərbaycanlıların geri qayıtmaq hüququnu dəstəkləməsi Ermənistanın əsassız şəkildə təqdim etdiyi “ərazi iddiası” deyil, ədalətə və onların fundamental hüquqlarının bərpasına çağırışdır.

“Ermənistanın sülhə sadiqlik iddiası onun hərəkətləri ilə uyğun gəlmir.

İƏT-in Ermənistanı gecikmədən sülh sazişinin imzalanmasına maneələri aradan qaldırmağa çağırması beynəlxalq ictimaiyyətin Cənubi Qafqazda davamlı sabitliyi təmin edən həll üzrə gözləntiləri ilə üst-üstə düşür.

Ermənistanın İƏT-in prinsipial mövqeyini siyasiləşdirmək və öz hərəkətlərinə görə məsuliyyətdən yayınmaq cəhdləri Azərbaycanı ədalətli və davamlı sülh əldə etmək səylərindən çəkindirməyəcək. Ermənistanı revizionist ritorikasından əl çəkməyə və tarixi məsuliyyətlərini etiraf etməyə çağırırıq”, – deyə Azərbaycan XİN rəsmisi vurğulayıb.

XQ

Akademik Ziyad Səmədzadənin 85 illiyi qeyd olunub

İyunun 23-də AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında tanınmış iqtisadçı-alim, akademik Ziyad Səmədzadənin 85 illiyinə həsr olunan “Azərbaycan Respublikasının iqtisadi-siyasi inkişaf mərhələləri və müasir dövr” mövzusunda toplantı keçirilib.

Mərasimi AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli açaraq akademik Ziyad Səmədzadənin Azərbaycanda iqtisad elminin inkişafında əvəzsiz xidmətlərindən danışıb. “Ömrünün böyük bir hissəsini elmə həsr edən akademik Ziyad Səmədzadə fəaliyyətində Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyi məsələsini daim diqqət mərkəzində saxlayıb”, – deyə AMEA prezidenti vurğulayıb.

Sonra Elm və Təhsil Nazirliyinin İdarəetmə Sistemləri İnstitutunun laboratoriya müdiri AMEA-nın müxbir üzvü Qorxmaz İmanov alimin həyat və fəaliyyətinə dair geniş məruzə ilə çıxış edib.

Tədbirdə Milli Məclisin sədr müavini, akademik Rafael Hüseynov, deputatlar Eldar İbrahimov, Hicran Hüseynova, Eldar Quliyev, Belarusun ölkəmizdəki səfiri Dmitri Pineviç, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin rektoru professor Ədalət Muradov və başqaları çıxış edərək Ziyad Səmədzadənin iqtisad elmində tutduğu mövqedən danışıb, yubilyarı təbrik ediblər.

Sonda çıxış edən yubilyar böyük diqqət və qayğıya görə minnətdarlığını bildirib, tədbirin təşkilatçılarına və iştirakçılarına təşəkkür edib.

XQ

QMİ-nin fətvası

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Qazılar Şurası Məhərrəm ayının başlaması ilə bağlı fətva verib. Bununla bağlı QMİ məlumat yayıb.

Fətvada bildirilib ki, Şamaxı Astrofizika Rəsədxanasının rəsmi hesablamalarına görə, Hicri-qəməri təqvimi ilə 1446-cı il başa çatır, yeni 1447-ci ilin başlangıcının – Məhərrəm ayının 1-inin Miladi təqvimlə 2025-ci il iyun ayının 26-na təsadüf etməsi gözlənilir.

XQ

Azərbaycanın sosial siyasəti: yüksək rifah cəmiyyəti uğrunda

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Müasir müstəqil dövlət: varisliyin sosial aspekti

Filosoflar və iqtisadçılar XXI əsrin gəlişi ilə dövlətlərin müstəqilliyinin əsas şərtlərini müəyyənləşdirməyə çalışırlar. Məsələnin mahiyyəti bundadır ki, XXI əsr insan kapitalının inkişafı ilə sıx bağlıdır. İndi kimsə şübhə etmir ki, dövlət üçün insanın rifah halının yaxşılaşdırılması, onun şəxsiyyət kimi formalaşması, intellektual səviyyəsinin və yaradıcılıq imkanlarının artırılması kimi aspektlər çox aktualdır. Buna görə də dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrində strateji inkişaf kursunda insana qayğı, dəstək və bütün cəhətlər üzrə vətəndaşın dinamik inkişafı əsas yerlərdən birini tutur.

Öncə onu vurğulayaq ki, Azərbaycanın sosial siyasətinin əsaslarını ulu öndər Heydər Əliyev yaradıb. Həmin sosial siyasət çərçivəsində insanların layiqli həyat şəraiti uğurla təmin edilir, çoxlu sayda uzunmüddətli proqramlar həyata keçirilir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin 1994-cü ilin iyununda imzaladığı "Əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və iqtisadiyyatın maliyyə vəziyyətinin sabitləşdirilməsi tədbirləri haqqında" Fərmanı bu baxımdan fundamental rol oynamaqdadır.

Hazırkı mərhələdə Prezident İlham Əliyev ulu öndər Heydər Əliyevin sosial dövlət quruculuğu kursunu uğurla davam etdirir. Bu baxımdan Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasında əsas hədəfin qüdrətli dövlət və yüksək rifah cəmiyyətinin yaradılması kimi müəyyən edilməsi tamamilə məntiqlidir. 2021-ci ildə sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlərlə bağlı qəbul edilmiş sənəddə vurğulanan beş üstün istiqamətdən üçü sosial rifahla əlaqəlidir. Bunlar aşağıdakılardır:

1) dayanıqlı artan rəqabətqabiliyyətli iqtisadiyyat;

2) dinamik, inklüziv və sosial ədalətə əsaslanan cəmiyyət;

3) rəqabətli insan kapitalı və müasir innovasiyalar məkanı.

Bizə görə, Azərbaycanın dövlət olaraq sosial siyasətinə, ümumiyyətlə, "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" sənədinin əsas müddəaları kontekstində baxmalıyıq. Çünki sosial rifahın strateji anlamı həmin sənəddə ifadə edilib. Orada deyilir: "Milli sosial rifah səviyyəsinin davamlı artması məqsədilə yüksək, dayanıqlı, inklüziv və başlıca olaraq özəl təşəbbüslərə arxalanan iqtisadi artımın sürətlənməsi, azad edilmiş ərazilərə əhalinin qayıdışının təmini Azərbaycanın yeni inkişaf magistralının ideoloji nüvəsini təşkil edir. Ölkəmizin uzunmüddətli davamlı və sürətli inkişafı üçün cəmiyyət, biznes və dövlət üçlüyünün uğurlu əlaqəsi möhkəmləndiriləcəkdir. Dövlətin iqtisadiyyatda rolunun bazaryönlü islahatlar vasitəsilə effektiv və səmərəli idarə olunması, özəl mülkiyyət institutlarının gücləndirilməsi, biznesə dost dövlət idarəetməsi və xarici bazarlara yerli məhsulların çıxışını artırmaq məqsədilə ticarət rejimlərinin daha da liberallaşdırılması iqtisadi yüksəlişin təməl amilləri olacaq. Ölkədə özəl təşəbbüslərin yaradıcı və innovativ əsaslarla inkişaf etdirilməsi iqtisadi resursların daha yüksək əlavə dəyər yaradan sahələrə istiqamətlənməsini təmin edəcəkdir".

Vurğulanan sosial rifah yönlü üç istiqamətlə sənəddə yer almış fikirləri ümumiləşdirərək Azərbaycanın sosial rifah dövləti kimi bir sıra xüsusiyyələrini aydınlaşdıra bilərik.

Azərbaycan – sosial rifah nümunəsi

Yuxarıda vurğulanan prioritetlərdən görünür ki, Azərbaycanda cəmiyyətin sosial rifahının yüksəldilməsində bir neçə sfera əsas rol oynamalıdır. Belə ki, rəqabət qabiliyyəti yüksək olan iqtisadiyyat dayanıqlı olmalı, cəmiyyətin dinamizmi və inklüzivliyi birbaşa sosial ədalətə əsaslanmalı və XXI əsrin tələblərinə uyğun müasir innovasiya məkanı yaratmaqla insan kapitalının inkişafı sağlam rəqabət üzrə aparılmalıdır. Burada dövlət idarəetməsinin vətəndaşa qayğısı, iqtisadi sistemin davamlı və dayanıqlı inkişafı insanın inkişafı məsələsi ilə sıx əlaqədə təqdim olunur. Deməli, sosial rifahda başlıca məqam dövlət və cəmiyyətin qarşılıqlı əlaqədə vətəndaşın həyat səviyyəsinin yüksəlməsinə yönəlik addımlar atmasından ibarətdir.

Bu ümumi siyasi-idarəetmə və sosial-iqtisadi inkişaf konteksti xüsusi fəaliyyət mexanizmlərinin müəyyən edilməsini şərtləndirir. Onlar da yuxarıda sənəddən gətirdiyimiz iqtibasda dəqiq ifadə edilib. Həmin mexanizmləri aşağıdakı kimi qruplaşdıra bilərik: yüksək, dayanıqlı, inklüziv və özəl təşəbbüslərə arxalanan iqtisadi artım; azad edilmiş ərazilərə əhalinin qayıdışı; Azərbaycanın yeni inkişaf magistralının ideoloji nüvəsi kimi cəmiyyət, biznes və dövlət üçlüyünün uğurlu əlaqəsi; dövlətin iqtisadiyyatda rolunun bazaryönlü islahatlar vasitəsilə effektiv və səmərəli idarə olunması; özəl mülkiyyət institutlarının gücləndirilməsi; ticarət rejimlərinin daha da liberallaşdırılması; özəl təşəbbüslərin yaradıcı və innovativ əsaslarla inkişaf etdirilməsi.

Vurğulanan özəlliklər Prezident İlham Əliyevin sosial rifah siyasətində davamlı olaraq öz parlaq ifadəsini tapıb. Bu məqam üzərində geniş dayanmağa çalışacağıq.

Azərbaycanın sosial dövlət identikliyi

Prezident İlham Əliyevin aşağıdakı tezisi Azərbaycan Respublikasının sosial dövlət kimi identikliyinin konkret aspektlərini dəqiq ifadə edir: "Azərbaycan sosial dövlətdir. Bizim siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı, onun qayğıları, onun problemləri, onun təhlükəsizliyi, onun xoşbəxtliyi dayanır". Bu yığcam tezisdə Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın sosial dövlət xarakteristikasını dörd faktor üzrə müəyyən edib. Onlar Azərbaycan vətəndaşının qayğıları, vətəndaşın problemləri, vətəndaşın təhlükəsizliyi və insan xoşbəxtliyinin təminidir. Həmin dörd faktorun kompleks həyata keçirilməsi Azərbaycan vətəndaşına xidmət nümunəsidir. Deməli, Azərbaycanın sosial dövlət identikliyinin mərkəzində "vətəndaş" anlayışı dayanır. Fokusda isə vətəndaşın qayğıları, problemləri, təhlükəsizliyi və xoşbəxtliyi yer alır.

Vətəndaşın qayğıları hər bir cəmiyyətə xas olan məsələdir. Onların təmin edilməsi dövlət üçün sosial aspektdə strateji məna kəsb edir. İnsan üçün ən etibarlı dəstək dövlət tərəfindən göstərilən dəstəkdir. Vətəndaş gündəlik həyatda qarşısına çıxan problemlərin həllində dövlət tərəfindən dəstək gördükdə məmnunluq duyur. Azərbaycanda da insanlar problemlərin həllində dövlətin dəstəyinə güvənirlər.

Vətəndaşın problemləri haqqında daha çox danışılır. Ən inkişaf etmiş ölkələrdə belə problemsiz vətəndaş yoxdur. Buna görə də Azərbaycan rəhbərliyi daim vətəndaşların üzləşdiyi problemləri öyrənir və onların həllinə çalışır. Bunun üçün konkret proqramlar həyata keçirilir.

Vətəndaşın təhlükəzisliyi sosial rifah aspektində çox aktual və müasir məsələdir. Burada təmiz ekoloji mühitin yaradılması məsələsi ön sıraya çıxarılır. Azərbaycan daim bu məsələ ilə bağlı beynəlxalq miqyaslarda müzakirələr aparır və problemləri masaya çıxarır. Məsələn, Bakı ermənilərin Qarabağda ətraf mühiti çirkləndirməsinin aradan qaldırılması ilə bağlı kifayət qədər fəallıq göstərir. Etnik mənsubluğundan asılı olmayaraq, hər bir Azərbaycan vətəndaşı ekoloji təmiz mühitdə yaşamalıdır. Bundan başqa, Azərbaycanda hər il ağacəkmə aksiyaları keçirilir, çayların və dənizin təmizliyi ilə bağlı konkret addımlar atılır. İçməli su məsələsi tam həll edilib.

Bunlarla yanaşı, COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi tarixi hadisədir. Bu da Azərbaycanın sosial dövlət identikliyinin əsas göstəricilərindən biridir. İqlim dəyişikliyi ilə mübarizənin mərkəzi məqamını atmosferin çirklənməsinin qarşısının alınması təşkil edir. Bu, sırf sosial mahiyyətli məsələdir. Deməli, Azərbaycan Prezidenti beynəlxalq səviyyədə atmosferin təmizliyi üçün ciddi addımlar atır. Bunun fonunda sosial dövlət identikliyində "yaşıl iqtisadiyyat", "bərpaolunan enerji", "yaşıl ölkə" üzrə proqram və layihələr mühüm yer tutur.

Digər faktor kimi Azərbaycanda ərzaq təhlükəsizliyinə çox ciddi diqqət yetirilir.

Sosial sfera üzrə qəbul edilən proqramlarda həmin istiqamət mühüm və əhəmiyyətli yer alır.

Nəhayət, vurğulanan üç faktor Azərbaycan vətəndaşının xoşbəxtliyi üçün çox əhəmiyyətlidir. Onların kompleks halda təmin edilməsi sosial dövlətin əsas vəzifələrindən biridir.

Bütün bu məqamlara son bir neçə ildə qəbul edilən sosial proqramlar işığında baxa bilərik. O zaman Prezident İlham Əliyevin sosial rifah siyasətinin mahiyyəti daha aydın təsəvvür edilə bilər.

6 ildə 4 sosial islahat paketi

Prezident İlham Əliyevin 2018-2024-cü illəri əhatə edən fərman və sərəncamları ilə dörd sosial islahat paketi həyata keçirilib. Onlar cəm halında 4 milyondan artıq vətəndaşı əhatə edir. Bu, ölkə vətəndaşlarının təqribən 50 faizinin 6 il müddətində dövlət qayğısı ilə konkret proqramlar üzrə əhatə olunması deməkdir. Digər proqramları – iqtisadi və enerji islahatlarını, kənd təsərrüfatı üzrə həyata keçirilən layihələri də nəzərə alsaq, çox yüksək rəqəm, demək olar, 100 faizlik nəticə alınır.

Xüsusi olaraq, dörd sosial islahat paketi üçün 7 milyard manat əlavə illik vəsait ayrılıb. Həmin dövrdə minimum pensiyada 2,5 dəfə, orta aylıq pensiyada 2,4 dəfə, müavinət və təqaüd ödənişlərində 5 dəfə, ünvanlı yardımın orta aylıq məbləğində 2,7 dəfə, minimum əməkhaqqında 2,7 dəfə, orta aylıq əməkhaqqında 2 dəfəyədək, median əməkhaqqında 2,2 dəfə, əməkhaqqı fondunda 3 dəfə, əmək müqavilələrinin sayında 609 min (48 faiz) artım qeydə alınıb.

Altı il ərzində hazırlanıb həyata keçirilən dörd sosial islahat paketi Azərbaycan Respublikasının sosial dövlət siyasətinin özəlliklərini çox dolğun şəkildə ifadə edir. Burada əsas məqam ondan ibarətdir ki, həmin proqramlarda əhalinin daha çox kəsiminin (təqaüdçülərin, orta aylıq pensiya, müavinət, yardım və əmək haqqı alanların) əhatə edilməsinə xüsusi diqqət yetirilib. Bu siyasətin fəlsəfəsi və sosial hədəfləri çox əhəmiyyətlidir. Məsələ onunla bağlıdır ki, son zamanlar hətta Avropa ölkələrində pensiya, müavinət və yardımların differensiasiyası daha da əhəmiyyətli xarakter alıb. Çünki, bütövlükdə, dünyada maddi dəstəyə ehtiyacı olanların sayı sürətlə artır. Bunun fonunda bir sıra Avropa dövlətləri çətinliklərlə üzləşir. Məsələn, Polşa öncə xaricilərə qapılarını geniş açmışdı. İndi təhsil sahəsində məhdudiyyətlər qoyur, çünki xaricilərə bonus verə bilmir. Və ya Böyük Britaniya rəsmi şəkildə bir neçə dəfə Şərqi Avropadan miqrasiya edənlərə sosial müavinətlər ödəməyəcəyini bəyan edib. Azərbaycanda isə vurğulanan istiqamətlərdə inkişaf davamlı olaraq müşahidə edilir. Əhalinin sosial rifahı üçün dövlət mümkün olan hər bir cəsarəti nümayiş etdirir.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyevin ifadə etdiyi fikirlər və gətirdiyi statistik məlumatlar çox maraqlı məqamlardan xəbər verir. Nazir vurğulayıb: "Əmək bazarı ilə bağlı görülən tədbirlər nəticəsində əmək müqavilələrinin sayı 556 min və ya 42,4 faiz artıb və bu artımın 90 faizi özəl sektorun payına düşüb. Qeyd olunan müddət ərzində əməkhaqqı fondu 2,9 dəfə, o cümlədən qeyri-dövlət sektoru üzrə 3,2 dəfəyədək artıb. Şəhid ailələri və müharibə əlillərinin sosial müdafiəsi və məşğulluğu ilə bağlı tədbirlər gücləndirilib, Vətən müharibəsindən sonrakı dövrdə bu kateqoriyadan olan 131 min şəxsə, ümumilikdə, 380 minə yaxın sosial xidmət göstərilib, şəhid ailələrinin və müharibə əlillərinin müavinət və təqaüdləri orta hesabla 2 dəfəyədək artırılıb. Son beş ildə onlara 6800 mənzil və müharibə əlillərinə isə 567 avtomobil verilib. 26,2 min nəfərin məşğulluğu təmin olunub, o cümlədən 12,4 min nəfər özünüməşğulluq proqramına, 1070 nəfər isə peşə hazırlığına cəlb edilib. 11 min nəfərə 77 min sosial-psixoloji dəstək və reabilitasiya xidməti göstərilib".

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin vurğulanan fikirlərinin işığında yeni sosial paketin də əhəmiyyətini aydın dərk etmək olar.

5-ci sosial paket

2024-cü il dekabrın 23-də Prezident İlham Əliyev "Əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması sahəsində tədbirlərin davam etdirilməsi haqqında" sərəncam imzalayıb. Bu hadisə, ilk növbədə, Azərbaycanda vətəndaş rifahının təminatı məqsədilə aparılan sosial islahatların uğurla davam etdirildiyini göstərir. Beşinci sosial paketin məzmununa və məqsədinə gəldikdə isə vurğulamaq lazımdır ki, yeni sərəncama əsasən, 2025-ci il yanvarın 1-dən ölkəmizdə minimum aylıq əməkhaqqının məbləği 345 manatdan 16 faiz artımla 400 manata, 2025-ci il fevralın 1-dən əmək pensiyasının minimum məbləği 280 manatdan 14,3 faiz artımla 320 manata çatdırılacaq. Bu artımlarla birgə artıq 2018-ci ilin əvvəlindən minimum aylıq əməkhaqqında 3,1 dəfə, minimum pensiyada 3 dəfəyədək artıma nail olunub.

Beşinci sosial paketdə digər sosial ödənişlərin də nəzərdə tutulması mühüm faktdır. Belə ki, dövlət başçısının tapşırığına əsasən, Nazirlər Kabineti sosial müavinətlərin və təqaüdlərin məbləğlərinin artırılması ilə bağlı təklifləri yekunlaşdırıb. Həmin təkilflər paketi əsasında bütün sahələr üzrə müavinət və təqaüdlərin artımı təmin olunacaq. Ümumilikdə, cari ildə reallaşdırılan beşinci sosial islahat paketi üzrə sosial ödənişlərdə yeni artımlar üçün əlavə 1,4 milyard manat vəsait nəzərdə tutulub və həmin artımlar 3 milyon vətəndaşı əhatə edəcək.

Yeni sosial paketin icrası üçün maliyyə vəsaitləri də kifayət qədərdir və bu ilin sonuna qədər yığım mənbələrində artımlar olacaq. Bütövlükdə, cari ilin birinci rübündə dövlət büdcəsinin gəlirləri 9,7 milyard manatı ötüb ki, bu da proqnozdan 171,3 milyon manat (1,8 faiz) çoxdur. İlk 3 ayda ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə isə 5,4 faiz və ya 499,2 milyon manat çox gəlirlərin yığımı icra edilib. Bu, cari ilin dövlət büdcəsinin illik gəlirlərinin 25,4 faizi deməkdir. Büdcə gəlirlərində qeydə alınan artımlar xərclərin tam şəkildə icrasını təmin edir. Onu mütləq vurğulamaq gərəkdir ki, beşinci sosial paketdə əlillərə, şəhid ailələri və qazilərə, məşğulluq proqramlarına ayrıca yer verilib.

Əlbəttə, beşinci sosial islahatlar paketi son deyildir. Bütövlükdə, söhbət Azərbaycanda sistemli və ardıcıl olaraq həyata keçirilən sosial siyasətdən gedirsə, məsələnin stratej tərəfini mütləq nəzərə almalıyıq. Çünki ölkənin strateji inkişaf kursu dəqiq müəyyən edilib və həmin istiqamətdə kifayət qədər inamlı addımlar atılmaqdadır. Sosial aspekt bu kontekstdə xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Beşinci sosial paketin məzmunu və məqsədi göstərir ki, hər il Azərbaycan dövləti əhalinin sosial təminatına daha çox diqqət ayırır və bu istiqamətdə fəaliyyətini genişləndirir.

Bu proses dinamik şəkildə davam edir. Etiraf edək ki, dünyanın müxtəlif regionlarında qanlı-qadalı hadisələrin baş verdiyi bir şəraitdə Azərbaycanda sosial dövlət quruculuğu davamlı olaraq inkişaf edirsə, bu, böyük nailiyyətdir. Azərbaycanın yüksək sosial rifah cəmiyyətinin yaranması məqsədinə çatacağına şübhə yoxdur. Deməli, beşinci sosial paketdən sonra altıncı sosial paket daha geniş, əhatəli və dərin sosial dəstəyi əks etdirəcəkdir!

Heydər Əliyev Fondunun sosialyönümlü layihələri

Mehriban Əiyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu həmişə sosial siyasət istiqamətinə xüsusi diqqət göstərib. Bu proses indi də uğurla davam edir. Mehriban Əiyevanın təşəbbüsü olan DOST konsepsiyası Azərbaycan vətəndaşlarında yüksək məmnunluq duyğuları yaradır. Çünki DOST mərkəzlərində, sözün əsl mənasında, müasir tələblər səviyyəsində xidmət göstərilir və problemlərin çevik həllinə nail olunur. Prezident İlham Əliyevin bu baxımdan DOST Agentliyinin və ilk DOST mərkəzinin açılışı tədbirində ifadə etdiyi aşağıdakı fikirlər böyük ümidlər yaradır: "Bizim siyasətimiz demək olar ki, DOST mərkəzlərində öz əksini tapır – islahat, innovasiya, korrupsiyaya, rüşvətxorluğa qarşı mübarizə, yeni texnologiyalar, gənclərin bu işlərə cəlb olunması, könüllülərin fəaliyyəti. Yəni, bu mərkəzlər müasir Azərbaycanın simasını əks etdirir və ölkəmiz məhz bu yolla inkişaf etməlidir. Müasirlik, yenilik, islahatlar, gənclərin bu işlərə böyük dərəcədə qoşulması ölkəmizin inkişafına xidmət göstərəcək".

Faktlar da ümidvericidir. Belə ki, 159 xidmətin "bir pəncərə"dən, operativ, şəffaf, müasir, innovativ əsasda təqdim olunduğu DOST mərkəzlərində ötən dövrdə 2 milyonadək vətəndaşa xidmət göstərilib və həmin xidmətlərdən vətəndaş məmnunluğu 98,1 faizdir. Artıq bir sıra ölkələr Azərbaycanın DOST təcrübəsini öyrənərək bu təcrübəni özlərində tətbiq etməyə maraq göstərirlər.

DOST infrastrukturunun ölkə boyu genişləndirilməsi işləri davam edir, o cümlədən işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə də DOST xidmətləri qurulur.

Sosial təminat sisteminin genişləndirilməsi ilə DOST konsepsiyasının uğurlarını vahid sosial siyasət kursu sistemində qarşılıqlı əlaqədə təsəvvür edə bilərik. Həqiqətən, sosial dövlətin perspektivli inkişafı kontekstində ümidverici mənzərə yaranır. Azərbaycan rəhbərliyi sosial dövlət quruculuğunu davamlı və dayanıqlı olaraq ciddi elmi əsaslar üzrə həyata keçirir. Bu da, şübhəsiz ki, başlıca strateji məqsədə – yüksək rifah cəmiyyəti quruculuğu işinə əhəmiyyətli töhfələr verməkdədir!

Kın lı ADIGÖZƏLOV

Beynəlxalq kredit bürolarının gələcəyi

Hədəf məlumatdan qərarlara keçidi tezləşdirməkdir

Dünən Bakıda “Birinci beynəlxalq kredit hesabatlığı konfransı” keçirilib. Konfransda Avrasiya Kredit Məlumat Təchizatçıları Assosiasiyasına üzv olan 9 ölkənin kredit bürosunun rəhbər və işçi heyəti iştirak edib.

“Məlumatdan qərarlara: kredit bürolarının gələcəyi" mövzusuna həsr olunmuş toplantıda Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, Azərbaycan Banklar Assosiasiyası, Azərbaycan Kredit Bürosu, banklar və beynəlxalq kredit bürolarının rəhbərləri və beynəlxalq ekspertlər iştirak etdiblər. Kredit hesabatlığı sahəsində qabaqcıl təcrübələrin bölüşülməsi, innovativ məhsul və xidmətlərin təqdimatı, eləcə də sektor üzrə imkanlar və çağırışların müzakirəsi baxımından unikal platforma rolunu oynayan konfransda kredit qərarlarının verilməsi zamanı kredit hesabatlığının və skorinqin rolu, risklərin idarə olunması və səmərəli idarəetmənin təmin edilməsi məqsədilə irəli sürülən həllər, süni intellekt, böyük verilənlər bazası (big data) idarəetməsi və rəqəmsal transformasiya kimi aktual məsələlər müzakirə olunub.

Azərbaycan Mərkəzi Bankının sədr müavini Toğrul Əliyev konfransda bildirib ki, kredit büroları mərkəzi banklar və tənzimləyici orqanlar üçün makro-prudensial analiz, stress-testləşdirmə, kontr-tsiklik siyasət tədbirlərinin implementasiyası, IFRS 9, Basel III və digər platformalar çərçivəsində risk modellərinin tərtibi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etməklə yanaşı, maliyyə sabitliyinə töhfə verir. Kredit bürolarının maliyyə inklüzivliyini genişləndirmək üçün əsas alətlərdən biri kimi çıxış etdiyini xatırladan bank rəsmisinin sözlərinə görə, əvvəlki dövrlərdə bu, əhalinin və biznesin kredit tarixçələrinin formalaşdırılması və anderraytinq sistemlərində nəzərə alınması yolu ilə maliyyə əlçatanlığına töhfə verirdisə, müasir zamanda daha mütərəqqi inteqrasiya metodları həmin imkanları dəfələrlə genişləndirib.

MB-nin sədr müavini qeyd edibki, bir çox kredit büroları qeyri-ənənəvi məlumat mənbələrini öz sistemlərinə inteqrasiya etməyə başlayıb: “Məsələn, elektron pul əməliyyatları, müştərilərin elektron ticarət davranışları, icarə və kommunal ödənişlər və s. alternativ məlumatlar kredit əlçatanlığı baxımından yeni və daha geniş imkanlar yaradır. Bu, istər əhalinin kreditlərini, istərsə də fərdi sahibkarlar da daxil olmaqla mikro, habelə kiçik, orta və iri sahibkarlıq subyektlərinin biznes kreditlərini ehtiva edir”.

Azərbaycan Banklar Assosiasiyasının prezidenti Zakir Nuriyev qeyd edib ki, son 7 ildə Azərbaycan banklarının aktivləri 80 faiz artaraq ötən ilin sonuna 53 milyard manat, kredit portfeli isə 125 faiz və ya 2,3 dəfə artaraq 29,3 milyard manat təşkil edib. Bu dövrdə vaxtı keçmiş kreditlərin isə 72 faiz azalaraq 449 milyon manat təşkil etdiyini diqqətə çatdıran assosiasiya rəhbərinin sözlərinə görə, bütün bunlara baxmayaraq, artan kreditləşmə səviyyəsi, aktivlərin həcmi özəl kredit bürosunun yaradılmasının və inkişaf etdirilməsinin vaxtında və düzgün qəbul edilmiş qərar olduğunu bir daha göstərib.

Avrasiya Kredit Məlumat Rəhbərləri Assosiasiyasının İdarə Heyətinin sədri, Qazaxıstana məxsus “First Credit Bureau”nun rəhbəri Ruslan Omarov çıxışında bildirib ki, rəhbərlik etdiyi qurumun çətiri altında bir araya gələn kredit büroları hər bir ölkənin maliyyə infrastrukturunun inkişafına töhfə verən və maliyyə bazarlarında informasiya assimetriyasını azaldaraq daha keyfiyyətli qərarların verilməsini təmin edən əsas strukturlardır. “Bu gün məlumat – aktivdir. Kredit büroları isə bu aktivin düzgün dövriyyəsini və qorunmasını təmin edən sistem təşkilatlarına çevrilib”, – deyə o əlavə edib.

Kredit bürolarının maliyyə təşkilatları arasında etimad mühiti formalaşdırdığını, bu qurumlar arasında informasiya mübadiləsinin təhlükəsiz və şəffaf şəkildə həyata keçirilməsinə şərait yaratdığını diqqətə çatdıran R.Omarov Avrasiya Kredit Məlumat Rəhbərləri Assosiasiyasının beynəlxalq kredit büroları birlikləri, o cümlədən Avropa Assosiasiyası ilə sıx əməkdaşlıq etdiyini və cəmi 7 il əvvəl yaradılmasına baxmayaraq, artıq öz sektorunda tanınan və nüfuzlu platformaya çevrildiyini vurğulayıb.

“Azərbaycan Kredit Bürosu” MMC-nin baş direktoru Elçin Həbibov isə çıxışında kredit məlumatlarının sərhədlərarası mübabiləsi, standartların harmonizasiyası və regionlararası platformaların yaradılmasının vacibliyinə diqqət çəkib. Avrasiya Kredit Məlumat Təchizatçıları Assosiyasiyasının bu istiqamətdə böyük rol oynadığını vurğulayan baş direktor bildirib ki, kredit büroları keçmişdə daha çox məlumat toplayan informasiya bazası kimi tanınırdısa, bu gün onlar aktiv qərar dəstək sistemlərində təmsil olunur, rəqəmsal transformasiyanı həyata keçirən ixtisaslaşmış institutlara çevriliblər.

Qeyd edək ki, idarəetmə orqanında Azərbaycan Kredit Bürosunun da yer aldığı Avrasiya Kredit Məlumat Təchizatçıları Assosiasiyası 2018-ci il aprelin 17-də Bakı şəhərində yaradılıb. Qurum Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan, Tacikistan, Monqolustan, Ukrayna, Gürcüstan, Moldova, Səudiyyə Ərəbistanının kredit büro və reyestrlərini əhatə edir. Təşkilatın yaradılmasında əsas məqsəd Avrasiya regionunda müxtəlif ölkələrin kredit büroları ilə əlaqələrin qurulması, yeni məhsul və xidmət çeşidləri barədə təcrübə mübadiləsinin aparılması və kredit hesabatlılığı üzrə əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsidir.

Azərbaycan Kredit Bürosu isə 2018-ci il yanvarın 15-də yaradılıb. Büro müştərilərin kredit tarixçəsini təşkil edən məlumatları kredit təşkilatları ilə yanaşı daha geniş mənbələrdən, o cümlədən lizinq, sığorta, kommunal xidmətlər göstərən müəssisələrdən, nisyə mal alqı-satqısı həyata keçirən şirkətlərdən, habelə borc öhdəliyi ilə bağlı digər məlumat bazalarından toplanılmasını, saxlanılmasını, təhlilini, kredit hesabatlarının formalaşdırılmasını, borcalanlara fərdi reytinqlərin verilməsini və digər əlavə dəyər yaradan xidmətlərin həyata keçirilməsini təmin edən qurumdur. Qurumun təqdim etdiyi analitik məhsul və xidmətlərin sayı 35-ə çatıb. Azərbaycan Kredit Bürosu ilə məlumat mübadiləsində iştirak edən təşkilatların sayı isə 270-ə yaxındır.

Qars – İğdır – Naxçıvan dəmir yolu – “yaşıl” gələcəyə qapı

Son illərdə dünyada gedən siyasi-iqtisadi proseslər nəqliyyat marşurutlarının yeni istiqamətlərini də müəyyənləşdirir. Dünyanın mühüm nəqliyyat-ticarət xətlərindən sayılan və uzunluğu 4250 kilometr dəmir yolu xətlərindən və 500 kilometr dəniz yolundan ibarət olan Orta Dəhliz də Şərqdən Qərbə uzanan mühüm logistik istiqamətlərdən biri kimi diqqət mərkəzindədir. İdeyası 2014-cü ilin fevral ayında Azərbaycan, Qazaxıstan və Gürcüstanın müvafiq strukturlarının iştirakı ilə irəli sürülən və Uzaq Çindən Türkiyəyə və Avropa ölkələrinə, eləcə də əks istiqamətdə yük axınının artırılmasını gerçəkləşdirən Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu (Orta Dəhliz) region ölkələrinin ticarət-iqtisadi əlaqələrinin səmərəliliyinin yüksəldilməsində böyük rol oynayır.

Sonradan Ukrayna, Polşa və Rumıniyanın da qoşulduğu bu marşurutun əsas açar nöqtələrindən birini də Azərbaycan və onun Türkiyəyə birbaşa quru yolla çıxışını təmin edən Naxçıvan Muxtar Respublikası təşkil edir. Artıq real fəaliyyət sahəsinə çevrilmiş Orta Dəhlizin funksionallığının artırılması istiqamətində mühüm işlər görülür. Bu işlərin tərkib hissəsi kimi diqqəti cəlb edən layihələrdən biri də Türkiyəni Naxçıvanla birləşdirən Qars-İgdır-Naxçıvan dəmiryol xəttində işlərin intensivləşdirilməsdir.

Adıçəkilən dəmiryol xətti 224 kilometr təşkil edir. Layihəyə əsasən, dəmiryol xətti boyunca uzunluğu 638 metr olan 10 körpü, 5,5 kilometr uzunluğunda 144 yeraltı keçid tikiləcək. Təbii-coğrafi mövqeyinə görə, layihənin keçdiyi ərazilərin relyefi müəyyən çətinliklər yaratsa da, dəmiryol xəttinin 5 ilə tamamlanması qarşıya mühüm vəzifə kimi qoyulub.

Qars-İğdır-Naxçıvan dəmir yolu layihəsi muxtar respublikada bir çox sahələrin inkişafına da yeni imkanlar açacaq. Hər şeydən əvvəl Ordubaddan Sədərəyin Vəlidağ stansiyasınadək uzanan 177 kilometrlik dəmir yol xəttinin yenidən qurulmasına şərait yaradacaq. Bu dəmiryol infrastrukturunun yenilənməsi bölgədə mühüm dəyişikliklərin baş verməsinə səbəb olacaq.

Hamımıza məlumdur ki, muxtar respublikada Araz çayı boyunca uzanan dəmiryol xəttinin istifadəyə verilməsindən bir əsrdən çox zaman keçir. Sovetlər Birliyi dövründə və müstəqillik illərində bu xətt üzərində cari təmir işləri aparılsa da, sözügedən dəmir yolu müasir logistikanın tələblərinə cavab vermir. Qarsdan Naxçıvana uzanan yeni dəmir yol xəttində isə qatarların 160 kilometr sürətlə hərəkət etməsi nəzərdə tutulub. Buna görə də muxtar respublika ərazisində müasir dəmiryol stansiyalarının qurulması, anbar və logistika daşımalarında avtomatlaşdırılmış texnoloji vasitələrin, süni intellekt dəstəkli mütərəqqi idarəetmənin tətbiqi bölgənin nəqliyyat və ticarət infrastrukturuna öz müsbət təsirini göstərəcək, əhali məşğulluğunun təmin olunmasına yeni töhfələr verəcək.

Burada diqqətçəkən əsas məqamlardan biri də odur ki, müasir dəmir yolları yüklərin daha rahat və ucuz tariflər əsasında daşınmasına, sərnişinlərin isə daha sürətli, rahat və təhlükəsiz mənzilbaşına çatmasına şərait yaratmaqla bərabər, həm də ekoloji təmiz və “yaşıl” logistika əsasında işləyən quru nəqliyyat növüdür. Dəmir yollarında dayanıqlığın ən mühüm cəhəti emissiyaların azaldılması və enerji səmərəliyidir. Statistikaya görə, dəmiryol nəqliyyatı qlobal karbon qazı emissiyasının sadəcə 1 faizini təşkil edir və buna görə də digər nəqliyyat növləri ilə müqayisədə daha səmərəlidir. Azərbaycanda isə ümumi enerji istehlakının cəmi 1,12 faizi dəmir yolu nəqliyyatının payına düşür ki, bu sahədə istilik effekti yaradan qazların emissiyası 0,5 faizdən az təşkil edir. Buna görə də hazırda Azərbaycanda qarşıda duran mühüm vəzifələrdən biri ölkədə neytral karbon dəmiryol nəqliyyat sistemi qurmaqdır.

Səbuhi HƏSƏNOV
XQ-nin Naxçıvan müxbiri

Azərbaycan xarici yatırımlara açıqdır

İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Agentliyi (AZPROMO) və “Black Locust Capital Financing Broker” (BLC) şirkəti arasında əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Sənəd ölkə iqtisadiyyatına investisiya qoyuluşunun artırılması, strateji tərəfdaşların cəlb edilməsi sahələrində əməkdaşlığı nəzərdə tutur.

AZPROMO-nun icraçı direktoru Yusif Abdullayev və BLC-nin direktoru Şahrux Xan arasında keçirilən görüşdə Azərbaycana cəlb olunan birbaşa xarici investisiyalar, ölkəmizin əlverişli investisiya iqlimi və biznes imkanları haqqında məlumat verilib, əməkdaşlıq imkanlarına dair müzakirələr aparılıb.

Qeyd edək ki, “Black Locust Capital Financing Broker” MMC investisiya konsaltinqi, maliyyə strategiyalarının hazırlanması və fərdi kapitalın idarə olunması sahələrində ixtisaslaşmış beynəlxalq şirkətdir. Şirkət beynəlxalq biznes prosesləri çərçivəsində imkanların dəyərləndirilməsi və risklərin azaldılması istiqamətində geniş təcrübəyə malikdir.

“ASAN xidmət” brendi Afrikada

Azərbaycan Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyindən redaksiyamıza verilən məlumata görə, qurumun sədri Ülvi Mehdiyev Efiopiyada səfərdə olub. Səfər çərçivəsində “ASAN xidmət” modeli əsasında yaradılmış “MESOB” dövlət xidməti mərkəzininin rəsmi təqdimatı reallaşıb.

Azərbaycan nümayəndə heyəti Efiopiyanın Dövlət Xidməti Komissiyasının rəhbəri və Baş nazir Ofisinin dövlət naziri tərəfindən müşayiət edilib. Eyni zamanda rəsmi təqdimata ölkəmizin Efiopiyadakı səfiri Ruslan Nəsibov da qoşulub.

Bildirilib ki, Əddis-Əbəbə şəhərində yerləşən və 8 mərtəbədən ibarət olan “MESOB” mərkəzində pilot mərhələdə 20-yə yaxın dövlət qurumu və bir sıra özəl təşkilatlar tərəfindən, ümumilikdə, 120-dən çox xidmət təqdim olunur. Mərkəzin infrastrukturuna xidmət masaları, məlumat məntəqələri, gözləmə otaqları, özünəxidmət nöqtələri, çağrı mərkəzi və uşaq guşəsi daxildir.

Efiopiya tərəfi dəstəyə görə Azərbaycan dövlətinə dərin təşəkkürünü bildirib və il sonuna qədər bu kimi mərkəzlərin sayının artırılmasının planlaşdırıldığını qeyd edib.

Qeyd edək ki, “ASAN xidmət” təcrübəsinin Efiopiyada tətbiqi ilə bağlı 2024-cü ilin mayında Dövlət Agentliyi ilə Efiopiyanın müvafiq qurumu arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) çərçivəsində 2024-cü il noyabrın 14-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ilə Efiopiya Prezidenti Taye Atske Sellasie arasında keçirilmiş görüş zamanı qarşı tərəf “ASAN xidmət” təcrübəsinin Efiopiyada tətbiqində maraqlı olduqlarını ifadə edib və bununla bağlı Azərbaycan tərəfinin dəstəyini xahiş edib.

Ötən dövr ərzində Dövlət Agentliyinin mütəxəssisləri Efiopiyadan olan dövlət qulluqçuları üçün təlimlər keçirib, “ASAN xidmət” təcrübəsinin Efiopiyada tətbiqi ilə bağlı hüquqi və digər zəruri sənədlər hazırlanıb, xidmətlərin vahid standartı müəyyənləşdirilib, “ASAN xidmət” mərkəzlərində istifadə olunan texnoloji həllər əsasında tövsiyə sənədləri formalaşdırılıb.

Əddis-Əbəbə şəhərində fəaliyyət göstərəcək xidmət mərkəzinin binası seçilib və “ASAN xidmət” mərkəzlərinin konsepsiyası əsasında yenidən dizayn edilib. Xidmətlərin optimallaşdırılması və biznes proseslərin sadələşdirilməsi istiqamətində Efiopiyanın “MESOB” dövlət xidməti mərkəzində təmsil olunan aidiyyəti dövlət qurumları ilə əməkdaşlıq həyata keçirilib.

BVF-nin nümayəndəsi ölkəmizin vergi islahatlarını yüksək qiymətləndirib

Avropadaxili Vergi Administrasiyaları Təşkilatının (AVAT) Bakıda keçirilən 29-cu Baş Assambleyası çərçivəsində Dövlət Vergi Xidmətinin (DVX) rəisi Orxan Nəzərli Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) Fiskal Məsələlər Departamentinin Gəlir İdarəetməsi üzrə 1-ci şöbəsinin rəhbəri Debra Adams ilə görüşüb. DVX rəisi söhbət zamanı BVF nümayəndəsinə respublikamızda həyata keçirilən vergi islahatları barədə ətraflı məlumat verib.

DVX-nin bununla bağlı yaydığı məlumatda bildirilir ki, xidmət rəisi qonağa AVAT-nin Bakıda keçirilən 29-cu Baş Assambleyasında iştirakına görə minnətdarlığını bildirərək məclisdə zəngin və əhatəli təqdimatı ilə işgüzar müzakirələrə verdiyi töhfəyə görə məmnunluğunu ifadə edib.

Debra Adams DVX-nin 2025-2028-ci illər üzrə strategiyasında nəzərdə tutulan hədəflər, ölkəmizdə vergi inzibatçılığının təkmilləşdirilməsi, könüllü əməletmənin təşviqi sahəsində görülmüş işlər, “kölgə iqtisadiyyatı” ilə mübarizə istiqamətində tətbiq olunan vergi siyasəti barədə məlumatlandırılıb.

Görüşdə DVX əməkdaşları üçün “Vergi inzibatçılığının diaqnostik qiymətləndirmə aləti” əsasında daxili qiymətləndirmənin aparılmasına hazırlıq məqsədilə keçirilən təlimin nəticələri və bu sahədə gələcək planlar da müzakirə olunub. Bildirilib ki, bu qiymətləndirmə aləti vergi orqanlarında inzibatçılıq tədbirlərinin güclü və zəif tərəflərinin müəyyənləşdirilməsi, təkmilləşmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi ardıcıllığı da daxil olmaqla islahat gündəliyinin aktual saxlanılması, beynəlxalq təcrübənin tətbiqi prosesində səmərəliyin artırılması, eləcə də həyata keçirilən islahatların təsirlərinin daha dəqiq qiymətləndirməsi kimi faydalara malikdir.

Görüşdə ikitərəfli əməkdaşlığın mümkün yeni istiqamətləri, BVF-in vergi inzibatçılığı ilə bağlı təcrübəsindən istifadəyə yönələn layihələr barədə də fikir mübadiləsi aparılıb.

Səhifəni hazırladılar:
Vaqif BAYRAMOV,
Mirbağır YAQUBZADƏ
XQ

Güclü ordu – Müstəqil Azərbaycanın dayağı

Bu gün dünyada müşahidə olunan gərgin geosiyasi vəziyyət yeni tip müharibə üsullarının tətbiqi, iqtisadi sanksiyalar, separatizm, etnik və dini qarşıdurmalar, terrorizm və digər sabitliyi pozma cəhdləri region ölkələrinin hərbi və milli təhlükəsizlikləri üçün ciddi təhdidlər yaradır. Bu proseslər bir daha təsdiq edir ki, mövcud təhlükəsizlik sistemləri bu təhdidlərin qarşısını almaqda yetərincə səmərəli deyil. Azərbaycan isə geosiyasi, geoiqtisadi və geostrateji baxımdan olduqca əlverişli mövqedə yerləşdiyindən həm regional, həm də beynəlxalq güclərin diqqət mərkəzindədir. Ölkənin zəngin təbii sərvətləri, mühüm tranzit imkanları, sabit siyasi idarəçiliyi və artan iqtisadi potensialı onu regional gücə çevirir.

Lakin bütün bu üstünlüklər, eyni zamanda, ciddi təhlükəsizlik risklərini də artırır. Bu səbəbdən Azərbaycan milli təhlükəsizlik strategiyasını daim yeniləmək və dinamik mühitə uyğunlaşdırmaq zərurəti ilə üz-üzədir. Azərbaycan Respublikasının hərbi və milli təhlükəsizlik siyasəti həm xarici, həm də daxili təhdidlərin çevik şəkildə qiymətləndirilməsinə və bu təhdidlərə qarşı balanslaşdırılmış həm hərbi, həm də qeyri-hərbi vasitələrin tətbiqinə əsaslanır. Bu kontekstdə Silahlı Qüvvələrin müasirləşdirilməsi, peşəkarlığın artırılması və dövlətin hərbi qüdrətinin qorunub saxlanılması prioritet istiqamət olaraq qalır. Göründüyü kimi, Azərbaycanın yaxın gələcəkdəki regional və qlobal mövqeyi onun necə bir xarici siyasət yürüdəcəyindən ciddi şəkildə asılı olacaqdır. Qlobal güclərin Cənubi Qafqazdakı maraqları və bu maraqlar uğrunda gedən mübarizədə Azərbaycanın öz milli maraqlarını maksimum qorumaq və hərbi təhlükəsizliyini möhkəmləndirmək üçün strateji addımlar atmasını zəruri edir. Bu səbəbdən ölkəmizin xarici siyasəti xüsusilə Ermənistanla olan keçmiş münaqişə fonunda hərbi-siyasi kursun ardıcıl və məqsədyönlü şəkildə davam etdirilməsini nəzərdə tutur.

Hazırkı mərhələdə prioritet məsələ yalnız ərazi bütövlüyünün qorunması deyil, eyni zamanda bölgədə davamlı sülhün təmin olunması və ölkənin müstəqil inkişafına təhdid yarada biləcək istənilən riski önləməkdir. Azərbaycan Ordusunun və təhlükəsizlik sisteminin bu vəzifələri icra etmək üçün hazır və bacarıqlı olması isə həm xalqımızın güvən mənbəyidir, həm də müstəqil dövlətçiliyimizin möhkəm dayağıdır. Müstəqil dövlətimizin və xalqımızın təhlükəsizliyinin təmin olunmasında Azərbaycan Ordusunun rolu əvəzsizdir. Bu gün xalqımız güclü və rəşadətli ordusu, qəhrəman əsgər və zabitləri ilə haqlı olaraq qürur duyur. 26 İyun – Silahlı Qüvvələr Günü hər il böyük sevinc, yüksək vətənpərvərlik ruhu və fərəh hissi ilə qeyd olunur. Bu əlamətdar gün həm də xalqımızın gücünün, həmrəyliyinin və yenilməz iradəsinin rəmzinə çevrilmişdir. Milli Ordumuzun formalaşması isə şanlı və zəngin bir tarixə əsaslanır. Bu tarix xalqımızın azadlıq və müstəqillik uğrunda apardığı mübarizənin canlı salnaməsidir. Azərbaycan Ordusunun bünövrəsi 1918-ci il iyunun 26-da qoyulmuşdur. Bu gün tariximizə ölkəmizdə ilk müntəzəm hərbi birləşmə Əlahiddə Azərbaycan Korpusunun yaradıldığı gün kimi düşmüşdür. Həmin il avqustun 1-də Azərbaycanın Hərb Nazirliyi təsis olundu. İlk hərbi nazir vəzifəsinə Xosrov bəy Sultanov təyin olundu, daha sonra bu vəzifədə general Səməd bəy Mehmandarov və general Əlağa Şıxlinski kimi peşəkar hərbçilər fəaliyyət göstərdi. Həmin dövrün ən mühüm hadisələrindən biri isə 15 sentyabr 1918-ci ildə Qafqaz İslam Ordusu ilə Azərbaycan Milli Ordusunun birlikdə Bakını işğaldan azad etməsi oldu. Bu, müasir dövlətçilik tariximizdə ilk böyük hərbi zəfər kimi yadda qaldı. Lakin 1920-ci ilin aprelində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti süqut etdi, ölkə sovet işğalına məruz qaldı. Milli Ordu ləğv olundu, onlarla general və zabit repressiyaya məruz qaldı, çoxu şəhid edildi. Hərbi nazirlik ləğv olundu və Azərbaycan uzun illər müstəqil hərbi qüvvəyə malik olmadı. Milli Ordunun yenidən dirçəlişi yalnız 1991-ci ildə dövlət müstəqilliyi bərpa olunduqdan sonra baş verdi. Bu dövrdə Azərbaycanın öz milli ordusunu qurmaq imkanı yarandı. Lakin bu proses çətin və keşməkeşli oldu. Müstəqilliyin ilk illərində ordu quruculuğunda ciddi xaos, komandanlıq böhranı və fərarilik kimi hallar hökm sürürdü. Bu zəiflikdən istifadə edən Ermənistan torpaqlarımızı işğal etməyə başladı.

Azərbaycan Ordusunun real və sistemli quruculuğu yalnız 1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra mümkün oldu. Ölkədə xaos, siyasi qeyri-sabitlik və ordu daxilində nizamsızlıq hökm sürdüyü bir vaxtda Heydər Əliyev qısa müddətdə ordu sıralarını vahid komandanlıq altında birləşdirdi, nizami ordu formalaşdırıldı və ordu quruculuğuna əsaslı şəkildə start verildi. Füzuli istiqamətində keçirilmiş uğurlu əks-hücum əməliyyatları da məhz Ulu öndərin birbaşa komandanlığı ilə baş tutdu və bu əməliyyatlar zamanı bir sıra ərazilərimiz düşməndən azad edildi. 1994-cü ildə onun siyasi iradəsi ilə Ermənistanla atəşkəs razılaşması imzalandı. Bu mühüm qərar Azərbaycan ordusunun möhkəmləndirilməsi və genişmiqyaslı, planlı quruculuq işlərinə başlamaq üçün strateji şərait yaratdı. Ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə ordu quruculuğu sahəsində ardıcıl qanunvericilik və struktur islahatları həyata keçirildi. 1998-ci il 22 may tarixli sərəncamla 26 İyun – Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələr Günü elan olundu. Bu tarixdən etibarən 26 İyun hər il dövlət səviyyəsində qeyd edilir, hərbçilərimizin qəhrəmanlığına dərin ehtiram ifadə olunur. Ulu öndərin təşəbbüsü ilə 1999-cu ildə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Hərbi Akademiyası, 2001-ci ildə isə Ali Hərbi Dənizçilik Məktəbi və Ali Hərbi Təyyarəçilər Məktəbi təsis olundu. Bunlar Azərbaycan Ordusunun peşəkar kadr potensialının formalaşdırılması istiqamətində atılmış mühüm addımlar idi. Beynəlxalq hərbi əməkdaşlıq da yeni mərhələyə qədəm qoydu.

2001-ci ildən etibarən Azərbaycan NATO-nun "Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat" planına qoşuldu, hərbçilərimiz sülhməramlı əməliyyatlarda iştirak etdi. Azərbaycan hərbçiləri İraq, Əfqanıstan, Kosovo kimi bölgələrdə beynəlxalq missiyalarda uğurla xidmət etdilər. Ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycan Ordusunun yalnız texniki və struktur baxımından deyil, mənəvi-psixoloji cəhətdən də güclü olması üçün xüsusi diqqət ayırırdı. Onun bu sahədə tarixi fikirlərindən biri belə idi:"Ordunun qüdrətini, onun döyüş qabiliyyətini, qələbə iradəsini təşkil edən döyüşçülərin vətənpərvərlik hissidir. Hər bir əsgər, zabit, döyüşçü vətənpərvərlik hissini, Vətənə, torpağa, müstəqil dövlətimizə, xalqımıza sədaqət hissini hər şeydən üstün tutmalıdır." Bu fikirlər müasir Azərbaycan əsgərinin mənəvi dayaq nöqtəsinə çevrilmişdir. Ordu sıralarında vətənpərvərlik ruhunun yüksəldilməsi, hərbçilərdə milli qürur və dövlətçilik şüurunun formalaşdırılması ulu öndər Heydər Əliyevin siyasətində əsas istiqamətlərdən biri olmuşdur. Bu gün Prezident İlham Əliyev Ulu öndərin ordu quruculuğu siyasətini uğurla davam etdirir, onu daha da zənginləşdirərək müasir dövrün tələblərinə uyğunlaşdırmaqdadır. Onun diqqət və qayğısı nəticəsində Azərbaycan Ordusunda peşəkarlığın artırılması, şəxsi heyətin döyüş ruhunun və mənəvi-psixoloji hazırlığının yüksəldilməsi, eləcə də Silahlı Qüvvələrin ən müasir texnika və silahlarla təchizatı istiqamətində mühüm addımlar atılmışdır.

Qısa müddət ərzində Azərbaycan Ordusu regionun ən qüdrətli və müasir hərbi qüvvəsinə çevrilmişdir. Prezident İlham Əliyevin uğurlu dövlət idarəçiliyi və güclü iqtisadi inkişaf siyasəti nəticəsində ölkəmizin müdafiə qabiliyyəti daha da möhkəmləndirilmiş, milli təhlükəsizlik sistemimiz yüksək səviyyəyə çatdırılmışdır. Prezident İlham Əliyevin uğurlu dövlət idarəçiliyi və güclü iqtisadi inkişaf strategiyası müasir ordu quruculuğuna mühüm dəstək vermişdir. Müdafiə sahəsinə ayrılan maliyyə vəsaitləri hesabına Silahlı Qüvvələrimiz ən müasir texnika ilə təmin olunmuş, ölkəmizdə güclü müdafiə sənayesi yaradılmışdır. Hazırda Azərbaycanın müdafiə sənayesi müəssisələrində 1000-dən çox hərbi təyinatlı məhsul istehsal olunur və ordu NATO standartlarına yaxınlaşdırılmışdır. Bu gün Azərbaycan Ordusu dünyanın ən güclü 50 ordusu sırasında yer almaqdadır. Müasir ordu modeli çərçivəsində Komando briqadaları, Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr, pilotsuz uçuş aparatları ilə təchiz olunmuş bölmələr yaradılmış, döyüş hazırlığı və

texnoloji üstünlük təmin edilmişdir. Azərbaycan Ordusunun qüdrəti müxtəlif döyüşlərdə əyani şəkildə nümayiş etdirilmişdir. 2011-ci ildə Bakıda keçirilən hərbi parad, 2016-cı ilin Aprel döyüşləri və 2018-ci ilin Günnüt əməliyyatı bu qüdrətin bariz sübutudur. Aprel döyüşlərində Azərbaycan Ordusu Lələtəpə yüksəkliyi də daxil olmaqla, Füzuli, Cəbrayıl və Ağdərə rayonlarının 2000 hektardan çox ərazisini işğaldan azad etdi.

Günnüt əməliyyatı zamanı isə Naxçıvan Muxtar Respublikasının 11 min hektardan çox ərazisi və Günnüt kəndi düşməndən təmizlənərək strateji mövqelər Azərbaycanın nəzarətinə keçdi. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin 100 illik yubileyi münasibətilə 2018-ci ildə Bakının Azadlıq Meydanında keçirilən təntənəli hərbi paradda Prezident İlham Əliyevin dediyi bu sözlər hər bir azərbaycanlının qəlbində əbədi iz buraxdı: "Biz mütləq torpaqlarımıza qayıdacağıq!" Bu qətiyyətli bəyanat cəmi iki il sonra gerçəyə çevrildi. 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan və 44 gün davam edən Vətən müharibəsi tariximizin ən parlaq səhifələrindən birinə çevrildi. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu düşmənə sarsıdıcı zərbə vuraraq 5 şəhər, 4 qəsəbə və 300-dən çox kəndi işğaldan azad etdi. Xüsusilə Şuşa əməliyyatı dünya hərb tarixində analoqu olmayan bir qəhrəmanlıq dastanı kimi qiymətləndirilir. Vətən müharibəsində əldə olunan möhtəşəm Qələbə 2020-ci il dekabrın 10-da Bakıda keçirilən Zəfər Paradı ilə qeyd olundu. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan bu möhtəşəm tədbirdə iştirak etdilər. Paradda düşməndən qənimət kimi götürülmüş texnikalarla yanaşı, işğaldan azad edilmiş torpaqlarda ucaldılmış üçrəngli bayraqlar nümayiş etdirildi. Bu müharibə zamanı 2900-dən çox əsgər və zabitimiz şəhidlik zirvəsinə ucaldı.

Onların müqəddəs qanı ilə yazılan bu Zəfər bizim milli fəxrimizə və əbədi qürur mənbəyimizə çevrildi. Vətən uğrunda canlarından keçən igidlərimizin qəhrəmanlığı dövlət başçısı tərəfindən yüksək qiymətləndirildi. 2020–2021-ci illərdə imzalanmış sərəncamlarla 159 mindən çox hərbi qulluqçu müxtəlif orden və medallarla təltif olunmuş, onlarla hərbi qulluqçuya ali rütbələr verilmişdir. Vətən müharibəsi sübut etdi ki, Azərbaycan xalqı öz ordusuna inanır, güvənir və bu birlik qarşısında heç bir düşmən dayana bilməz. Məhz bu inamın nəticəsi idi ki, Ali Baş Komandanın daim təkrarladığı "biz öz torpaqlarımıza qayıdacağıq" vədi döyüş meydanında gerçəyə çevrildi. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və tarixi ədalət böyük sərkərdəliklə və xalq-ordu birliyi ilə təmin olundu. Prezident İlham Əliyev 2021-ci il iyunun 26-da Silahlı Qüvvələr Günü münasibətilə Azərbaycan Ordusunun rəhbər və şəxsi heyəti ilə görüşdə bu tarixi Qələbə barədə belə deyirdi: "Bu gün qürur hissi ilə deyə bilərəm ki, biz Silahlı Qüvvələr Gününü müzəffər ordu kimi, qalib xalq kimi qeyd edirik. Bu, tarixi nailiyyətdir. Azərbaycan xalqının çoxəsrlik tarixində buna bənzər parlaq Zəfər olmamışdır." Post-müharibə dövründə də həm Silahlı Qüvvələr, həm də təhlükəsizlik strukturları təkmilləşdirilir. Komando briqadalarının sayı artırılır, Hərbi Qənimətlər Parkı kimi layihələrlə tarixi zəfər gənc nəslə aşılanır. Bu gün Azərbaycan Ordusu təkcə sərhədləri deyil, xalqın ləyaqətini və dövlətin suverenliyini qoruyur. Azərbaycan təhlükəsizlik xidmətləri isə istər sərhəd boyu təxribatların qarşısının alınmasında, istərsə də kiber-mühitdə informasiya təhlükəsizliyinin təminində, eləcə də əks-kəşfiyyat əməliyyatlarında daim çevik və peşəkardır. Xüsusi qeyd edilməlidir ki, 1999-cu ildə ulu öndər Heydər Əliyevin Fərmanı ilə yaradılmış Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr Azərbaycan Ordusunun ən çevik və döyüş qabiliyyətli bölmələrindəndir.

Bu qüvvələr Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin təcrübəsi əsasında formalaşdırılmış və son 25 ildə Ordumuzun modernləşməsində mühüm rol oynamışdır. Bu tarixi Qələbəni mümkün edən əsas amillərdən biri xalqın öz ordusuna olan sonsuz inamı və etibarı, digəri isə peşəkar və texnoloji cəhətdən müasir silahlarla təchiz olunmuş ordunun yüksək döyüş qabiliyyəti olmuşdur. Vətən müharibəsi bir daha sübut etdi ki, Azərbaycan hərbçisi qarşısına qoyulan hər bir tapşırığı dəqiqliklə və şərəflə yerinə yetirməyə qadirdir. Bu, xalq–ordu birliyinin, milli həmrəyliyin və güclü dövlət quruculuğunun parlaq təntənəsidir. Bu gün Azərbaycan Ordusu işğaldan azad edilmiş ərazilərdə sülhün və sabitliyin keşikçisi olmaqla yanaşı, ölkəmizin suverenliyinin və müstəqilliyinin qəhrəman müdafiəçisidir. Qalib Azərbaycan xalqı və Müzəffər Ordusu bir daha sübut etdi ki, ordu olmadan dövlət olmaz və yalnız güclü orduya sahib olan xalq öz gələcəyini etibarlı şəkildə təmin edə bilər. Dövlət başçısının təşəbbüsü ilə əldə edilən tarixi qələbə münasibətilə Azərbaycan Respublikasının yeni orden və medalları təsis olunmuş, igid əsgər və zabitlərimiz "Zəfər" və "Qarabağ" ordenləri, eləcə də "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" fəxri adı da daxil olmaqla 15 yeni orden və medalla təltif olunmuşlar. Azərbaycan Ordusunun Vətən müharibəsində tətbiq etdiyi çevik və effektiv hərbi taktika Qərb və ABŞ-ın aparıcı hərbi mərkəzləri tərəfindən yüksək qiymətləndirilmiş, bir çox ekspertlər Azərbaycan Ordusunun qarşısında heç bir dövlətin dayana bilməyəcəyini qeyd etmişlər. Ordunun inkişafı istiqamətində atılan mühüm addımlardan biri də Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin standartlarına uyğunlaşdırılmasıdır.

Bu məqsədlə 2022-ci ildə hərbi təhsil sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi üçün Milli Müdafiə Universiteti yaradılmışdır. Ordunun türk modeli əsasında yenidən qurulması onun döyüş qabiliyyətini daha da artırmışdır. Azərbaycan və Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin birgə keçirdiyi hərbi təlimlər isə orduya əlavə güc və təcrübə qazandırır. Bundan əlavə, Azərbaycan dövləti İsrail, Rusiya və Pakistan kimi qabaqcıl ölkələrdən ən müasir silah və texnoloji sistemləri əldə edərək Silahlı Qüvvələrin texniki imkanlarını daha da genişləndirmişdir. Bu gün hər bir gənc güclü və qüdrətli Azərbaycan Ordusunda xidmət etməyi böyük şərəf sayır. 26 İyun–Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri Günü münasibətilə Ali Baş Komandan İlham Əliyev başda olmaqla, bütün hərbçilərimizi və ümumilikdə Azərbaycan xalqını səmimi-qəlbdən təbrik edirik.

Yaşasın Müzəffər Ali Baş Komandan!
Yaşasın Azərbaycan əsgəri!

Cəlil XƏLİLOV,
Müharibə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranları Təşkilatının sədri, polkovnik

Konstitusiya və Suverenlik İli

Müasir Azərbaycan Prokurorluğu tarixində Heydər Əliyevin rolu

Respublikamız 1991-ci ildə müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra digər dövlət qurumları kimi, Azərbaycan Prokurorluğu da qanunun aliliyini ehtiva edən milli dövlətçilik prinsiplərinə uyğun olaraq fəaliyyət göstərməyə başladı. Lakin müstəqilliyin bərpasının ilk illərində bunu tam həyata keçirmək mümkün olmadı. Çünki istər Ayaz Mütəllimovun, istərsə də AXC-Müsavat hakimiyyəti dövründə bir tərəfdən Ermənistanın işğalçı hücumları, digər tərəfdən daxili hakimiyyət çəkişmələri hüquqi islahatların, qanunçuluğun keşiyində duran orqanların şəffaf və sabit fəaliyyətini əngəlləyirdi.

1993-cü ilin iyununda ümummilli lider Heydər Əliyev xalqımızın çağırışına səs verib Bakıya gəldi və bir neçə gündən sonra Milli Məclisə rəhbərlik etməyə başladı. Çox qısa bir vaxtdan sonra isə xalqın iradəsilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. Heydər Əliyev ölkədə hakimiyyət uğrunda xalqı vətəndaş müharibəsinə sürükləməkdən belə çəkinməyən klanların söykəndikləri güc mərkəzlərini aradan qaldıraraq şaquli dövlət strukturu qurdu, subordinasiya qaydalarına əsaslanan hakimiyyət qurdu və parlamenti hakimiyyətin qanunverici qolu kimi saxlayaraq, Azərbaycanda güclü icra hakimiyyətinə malik prezident respublikasına keçdi. Məhz bundan sonra, dövlətin bütün strukturları, o cümlədən prokurorluq orqanlarında da yeni bir intibah dövrü başlandı.

Əslində bu dövr heç də asan, ağrısız və sabit keçmədi, əksinə, xalqın dəstəyini tam itirən və hakimiyyətlərindən məhrum olmaları ilə barışmaq istəməyən müxalif siyasi qüvvələr hər addımda ölkədə ictimai-siyasi sabitlik yaratmaq istəyən Prezident Heydər Əliyevə maneələr yaratmağa, erməni separatçı qüvvələri tərəfindən torpaqlarımızın zəbtinin qarşısının alınmasında Prezidentə dəstək olmaq əvəzinə, dağıdıcı fəaliyyət göstərərək ölkəni xaosa sürükləməyə cəhd etdilər.

Belə bir dövrdə hüquq-mühafizə orqanları, o cümlədən prokurorluq ulu öndərin siyasi xəttinə sədaqət nümayiş etdirərək dövlətçiliyin qorunmasında prinsipial mövqe göstərməyə başladı. 1994-cü ilin oktyabrında "OMON" deyilən DİN-in bədnam xüsusi təyinatlı polis dəstəsi tərəfindən silahlı qiyam qaldırılanda prokurorluq orqanlarının tam əksər heyəti Ümummilli liderin çağırışı ilə on minlərlə mülki əhali ilə birlikdə Prezident Aparatı qarşısında toplaşaraq qiyamın qarşısını almaqda qətiyyət nümayiş etdirdi.

Məhz həmin hadisələr zamanı adıçəkilən qiyamçı dəstənin bir qrupu Baş Prokurorluğun inzibati binasına da silahlı basqın edərək, binaya ziyan vurmuş, hətta sabiq baş prokuroru fiziki təzyiqə məruz qoymuşdu. Bilavasitə, Ümummilli lider Heydər Əliyevin qətiyyətli müdaxiləsilə həyata keçirilən əməliyyat tədbirləri nəticəsində qiyamın qarşısı alınmış, aidiyyati təqsirkar şəxslər məsuliyyətə cəlb olunmuş, prokurorluğun normal fəaliyyəti bərpa edilmişdi.

Əlbəttə, postsovet Azərbaycanının tarixində hüquq-mühafizə orqanları rəhbərlərinin həyatına sui-qəsd edilməsi halları əvvəllər də baş vermişdir. 1970-ci illərdə yaşamış nəsillərin yaddaşında yaxşı qalmış olar: 1978-ci ildə kabinetlərində cinayətkarla üz-üzə qalıb, mövqeyindən çəkilməyib qəhrəmancasına həlak olan sabiq daxili işlər naziri Arif Heydərov və müavini Səlahəddin Kazımovun, eləcə də 1991-ci ildə silahlı erməni separatçı qüvvələri tərəfindən hücuma məruz qalacaqları ehtimalına baxmayaraq, hərbi helikopterlə Qarabağ bölgəsinə gedərək mənfur düşmənin namərdcəsinə atəşilə qəhrəmancasına həlak olmuş Məhəmməd Əsədov və İsmət Qayıbovun cəsarətləri bu gün də ehtiramla anılır. Hüquq-mühafizə orqanlarının o mərd rəhbər nümayəndələrinin tarixi qəhrəmanlığı yeni nəsil cəsur prokurorluq, polis əməkdaşlarının yetişməsində mühüm rol oynamışdır və bu gün də onların yolunu davam etdirən qanun keşikçilərimiz var. Lakin belə qəhrəmanlıq nümunələri ilə yanaşı hüquq-mühafizə orqanlarının üzərinə kölgə salan bədnam adamlar da olub...

1994-ilin oktyabr hadisələrindən sonra prokurorluğa rəhbərlik Eldar Həsənova həvalə edildi və faktiki olaraq o, 2000-ci ilin aprelinədək həmin vəzifəni icra etdi. Az bir müddətdən sonra ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi və iştirakı ilə hazırlanan müstəqil dövlətimizin Konstitusiyası 12 noyabr 1995-ci ildə ümumxalq səsverməsi-referendum yolu ilə qəbul olundu. Bu ali sənəddə prokurorluğun fəaliyyətinə aid xüsusi bir maddə - 133-cü maddə daxil edildi. Bu maddə ilə məhkəmə hakimiyyəti sistemində prokurorluğun yeri müəyyənləşdirildi, onun təşkili və fəaliyyət prinsipləri, vəzifələri, səlahiyyətləri dürüstləşdirilərək prokurorluq orqanlarının fəaliyyətinə konstitusion status verildi.

Amma Heydər Əliyevin prokurorluğa diqqəti bununla bitmədi. Məhz Prezident Heydər Əliyev 17 iyul 1998-ci ildə 1 oktyabrın Prokurorluq İşçilərinin Peşə Bayramı günü kimi qeyd olunması haqqında sərəncam imzaladı. Elə həmin il Ümummilli lider prokurorluğun yaradılmasının 80 illiyi tədbirində şəxsən iştirak etdi.

1994-2000-ci illərdə prokurorluğun əməkdaşları ölkədə bir çox ağır cinayətlərin üstünü açaraq uğurlu istintaq apamış, üzərlərinə düşən vəzifələri layiqincə icra etmişlər. Etiraf etmək lazımdır ki, bu fəaliyyətimizdə daima ulu öndər Heydər Əliyevin dəstəyi mühüm rol oynamışdır.

Lakin prokurorluğun qısa müddətdə uğurlu işlərindən və müvəffəqiyyətlərindən baş gicəllənməsinə uğramış sabiq baş prokuror Eldar Həsənov bir sira ciddi səhvlərə yol vermiş, təqsirsizlik prezumsiyası prinsiplərini kobud şəkildə pozaraq, hansısa maraqları səbəbindən konkret cinayətlərə aidiyyatı olmayan şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunmaqla azadlıqdan məhrum edilməsinə şərait yaratmışdır. Bu baxımdan təkcə akademik Ziya Bünyadovun qətlə yetirilməsi işində siyasi oyunlar quraraq, DİN-nin İsintaq idarəsinin sabiq rəisi Nizami Qocayevin qanunsuz olaraq məsuliyyətə cəlb olunması işini yada salmaq kifayətdir. Etiraf edim ki, vaxtilə həmin iş üzrə istintaqçılar barədə xidməti araşdıma apardığımdan bu barədə məlumatlarım dəqiqdir.

Prokurorluğun həmin dövrdəki fəaliyyətində müsbət işlərə baxmayaraq, neqativ nöqsanlar barədə yetərincə məlumatlandırılan Ümummilli lider Heydər Əliyev 2000-ci ilin aprelində Eldar Həsənovu tutduğu vəzifədən azad etdi. Həmin günlərdə Prezident Aparatında keçirilən müşavirədə Prezident Heydər Əliyev proqram xarakterli çıxışında prokurorluqdakı neqativ halları geniş təhlil edərək yeni təyin olunan Baş Prokuror Zakir Qaralova konkret tapşırıqlar verdi. Məhz həmin müşavirədəki tövsiyə və göstərişlərin icrası ilə baglı aparılmış islahatlar nəticəsində prokurorluğun strukturu tam yenidən qurularaq, müasir prokurorluq mütərəqqi normativ-hüquqi fəaliyyət göstərən sivil və çevik bir dövlət təsisatına çevrilmişdir.

Xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, adıçəkilən müşavirədən bir müddət sonra prokurorluqda həyata keçirilən geniş tədbirlər nəticəsində nöqsanlar aradan qaldırıldı, konkret şəxslər məsuliyyətə cəlb olunaraq, eyni zamanda əvvəllər təqiblərə məruz qalan təqsirsiz şəxslər barədə müvafiq qərarlar qəbul olundu. Məsələn, Ziya Bünyadovun qətlinin bütün iştirakçılari müəyyən edilərək məhkum olunmuş, bu cinayətə heç bir aidiyyatı olmayan Nizami Qocayev həbsdən azad edilərək barəsində cinayət işinə xitam verilmiş, hüquqları bərpa olunaraq hüquq-mühafizə orqanlarına xidmətə bərpa edilmişdir. Prokurorluğun kadr heyətində təmizləmələr aparılmış, cəmiyyətdə rezonans doğuran çoxsaylı cinayətlərin üstü açılmışdır.

Məhz bu islahatlardan məmnunluğunu ifadə edən ümummilli lider Heydər Əliyevin dediyi "Azərbaycan prokurorluğunun inkişaf etməsinə dövlət qayğısı bu gün də, gələcəkdə də olacaqdır. Buna əmin ola bilərsiniz. Azərbaycan Prezidenti kimi mən Azərbaycan prokurorluğuna inanıram, güvənirəm və arxalanıram!" sözləri prokurorluq əməkdaşları üçün ciddi mənəvi stimul olmuşdir.

"Prokurorluq haqqında", "Prokurorluq orqanlarında qulluqkeçmə haqqında" 1999-2001-ci illərdə qəbul olunmuş qanunlar, Cinayət-Prosessual Məcəllə və digər normativ hüquqi aktlarla prokurorluğun yeni statusunun, hüquq, vəzifə və funksiyalarının, onların həyata keçirilmə vasitələrinin müəyyən edilməsi də prokurorluğun fəaliyyətinin yeni zamanın tələbləri səviyyəsində fəaliyyətinə və inkişafına güclü təkan verdi. Ümummilli liderin layiqli davamçısı Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin 2003-cü ildən ölkəyə rəhbərlik etdiyi dövrdə də prokurorluq orqanları öz fəaliyyətində müsbət tendensiyanı davam etdirərək, ölkədə qanunların qorunmasına xidmətini sədaqətlə davam etdirmişdir.

Prokurorluq orqanları əməkdaşları Zakir Qaralovun, 2020-ci ildən isə Kamran Əliyevin rəhbərliyi ilə Heydər Əliyev irsinə daim sadiq qalaraq, prokurorluqdakı islahatları daha də dərinləşdirir, korrupsiyaya və cinayətkarlığa qarşı mübarizədə ön cərgədə olmaqla üzərlərinə düşən bütün vəzifələrin icrasını vicdanla yerinə yetirməyə var gücləriİlə çalışırlar.

Müqəddəs SULTANOV,
3-cü dərəcəli dövlət ədliyyə müşaviri

Beynəlxalq həyat

ABŞ İranın nüvə obyektlərinə hücum edib

Vaşinqtonun İrana endirdiyi zərbələr dünya gündəmini silkələdi. ABŞ Prezidenti Donald Trampın açıqlamasına əsasən, İranın Fordo, Natanz və İsfahan şəhərlərindəki əsas nüvə obyektlərinə hava zərbələri endirilib. Hadisə regional və beynəlxalq səviyyədə ciddi narahatlıqla qarşılanıb.

ABŞ Prezidenti Donald Tramp sosial şəbəkədə yaydığı bəyanatda ABŞ Hərbi Hava Qüvvələrinin İranda üç əsas nüvə obyektinə uğurlu hücum həyata keçirdiyini bildirib: "İrandakı Fordo, Natanz və İsfahan daxil olmaqla, üç nüvə obyektinə uğurlu hücum tamamladıq. Bütün təyyarələr artıq İran hava məkanından kənardadır. Dünyada bunu edə biləcək başqa bir ordu yoxdur. İndi sülh zamanıdır!".

ABŞ-ın "Fox News" kanalı və İranın rəsmi IRNA agentliyi də hücumları təsdiqləyərək, Fordo obyektinə zərbə endirildiyini bildiriblər. İranın xarici işlər naziri Abbas Əraqçi hücumlara sərt reaksiya verib. Onun sözlərinə görə, ABŞ beynəlxalq hüququ və Nüvə Silahlarının Yayılmaması haqqında Müqaviləni kobud şəkildə pozub: "ABŞ BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvü kimi İranın dinc nüvə obyektlərinə hücum etməklə BMT Nizamnaməsini və beynəlxalq hüququ pozub. Bu hadisələr uzunmüddətli nəticələrə səbəb olacaq. İran öz suverenliyini və milli maraqlarını qorumaq hüququnu özündə saxlayır".

Əraqçi İstanbulda İƏT Xarici İşlər Nazirləri Şurasının 51-ci sessiyası çərçivəsində keçirdiyi mətbuat konfransında əlavə edib ki, bu, "dialoq səviyyəsində olan məsələyə edilən birbaşa hücumdur":"Biz indi kiminlə masaya oturacağımızı bilmirik. Nüvə obyektlərimizə dəyən zərərin miqyasını açıqlamaq çətindir. Amma İran xalqını və ərazi bütövlüyünü qorumağa davam edəcək".

Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentlik (AEBA) rəsmi X hesabında bildirib ki, hücumdan sonra radiasiya səviyyəsində artım müşahidə olunmayıb. Agentlik əlavə edib ki, yeni məlumatlar əldə edildikcə vəziyyətə dair dəyərləndirmələr təqdim ediləcək.

Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyi hücumlara dair bəyanat yayaraq hadisəni ciddi narahatlıqla qarşıladığını bildirib: "ABŞ tərəfindən İranın nüvə obyektlərinə edilən hücum bölgədəki qarşıdurma riskini maksimum həddə çatdırıb. Biz bu fəlakət ssenarisinin gerçəkləşməsini istəmirik. Münaqişənin yeganə həll yolu dialoqdur".

Bəyanatda tərəflərə təmkin nümayiş etdirməyə və hücumları dərhal dayandırmağa çağırış edilib. Türkiyə həmçinin beynəlxalq ictimaiyyəti diplomatik səyləri dəstəkləməyə səsləyib.

Çin Xarici İşlər Nazirliyi də ABŞ-ın addımını sərt tənqid edib. Rəsmi Pekin bəyanatında bildirib ki, hücum BMT Nizamnaməsinin prinsiplərinə və beynəlxalq hüquqa ziddir, bölgədəki gərginliyi daha da artırır: "ABŞ-ın nüvə obyektlərinə zərbələri regionda sabitliyi ciddi şəkildə təhdid edir. Çin tərəfləri tezliklə atəşkəsə və dialoqa çağırır". Pekin, Yaxın Şərqdə sülh və sabitliyin bərpası üçün beynəlxalq səylərə dəstək verməyə hazır olduğunu bildirib.

Hadisələr fonunda Böyük Britaniya hökuməti İsraildən çıxmaq istəyən britaniyalılar üçün çarter reyslərinin təşkilinə başlayıb. BBC xəbər verir ki, Britaniya vətəndaşları onlayn forma vasitəsilə bu uçuşlarla bağlı müraciət edə bilərlər.

XİN qeyd edib ki, uçuşlar təhlükəsizlik vəziyyətindən asılı olaraq dəyişdirilə və ya təxirə salına bilər. Tel-Əvivdən planlaşdırılan reyslərdə yerlər ehtiyac dərəcəsinə uyğun təyin olunacaq.

Beynəlxalq aviaşirkətlər ABŞ-ın hücumundan sonra bölgədəki uçuş marşrutlarını yenidən qiymətləndirir. "Reuters"in məlumatına görə, son günlər ərzində Dubay, Doha və digər əsas hava limanlarına uçuşlar təxirə salınıb və ya ləğv edilib. Regionun hava məkanı, xüsusən də İran və İraq üzərindən keçən yollar artıq kommersiya aviasiyası üçün praktik olaraq qapadılıb.

"Flightradar24" və "SkAI" şirkətlərinin məlumatına əsasən, GPS pozuntuları və spufinq hallarında artım müşahidə olunub, bu isə münaqişə zonalarında uçuşların təhlükəsizliyini daha da sual altına salır.

Səbuhi MƏMMƏDOV
XQ

Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, Davit İşxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası iyunun 23-də davam etdirilib.

Azərbaycanın şəhərləri Ermənistan rəhbərliyinin əmri ilə bombalanıb

Məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxs Arayik Harutyunyan prokurorların suallarını cavablandırıb. Baş prokurorun xüsusi tapşırıqlar üzrə köməkçisi Tuqay Rəhimlinin suallarını cavablandıran A.Harutyunyan baş ofisi İrəvanda yerləşən Ermənistanın "Hayastan" ümumerməni fondunun (həmin fond 1992-ci ildə Ermənistan prezidenti Levon Ter-Petrosyanın fərmanı ilə yaradılıb – red.) üzvü olduğunu, fondun bütün iclaslarında iştirak etdiyini deyib. Təqsirləndirilən şəxs bildirib ki, fond üçün vəsaitlər nağd qaydada toplanmayıb, bank vasitəsilə köçürmə edilib.

İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə fondun vəsaitlərindən istifadə olunmadığını da iddia edən təqsirləndirilən şəxs deyib: "Müharibə dövründə və sonrakı günlərdə xeyli vəsait - təxminən 100 milyon ABŞ dollarından artıq pul yığılıb. Bunların hamısı ev tikintisi üçün toplanmışdı".

A.Harutyunyan Azərbaycanın vaxtilə işğal altında olmuş ərazilərinə Suriyadan və Livandan gətirilən şəxslərin qanunsuz məskunlaşdırıldığını da təsdiqləyib. Əlavə edib ki, Azərbaycanla sərhədyanı bölgələrdə – Ermənistanın Gorus, Qafan rayonlarında yaşayan Ermənistan vətəndaşlarının bir qismi həmin vaxt işğal altında olan Zəngilan, Qubadlı və Laçın rayonlarına gələrək orada qanunsuz məskunlaşıblar.

A.Harutyunyan qanunsuz məskunlaşmaq üçün digər ölkələrdən gələnlərlə müqayisədə Ermənistandan gələnlərin xüsusi təşviq edilmədiyini söyləyib. O, Laçın və Kəlbəcər rayonunda erməni milliyyətindən olan şəxslərin sonradan qanunsuz məskunlaşdırıldığını təsdiqləyib.

A.Harutyunyan qondarma rejimin büdcəsinin formalaşdırılması məqsədilə hər il Ermənistan büdcəsindən "faizsiz kredit" adı ilə vəsait ayrıldığını, lakin rejimin "ordusu"-nun maliyyələşdirilməsində özlərinin rolunun olmadığını söyləyib: "Ordu" ayrıca maliyyələşdirilirdi (Ermənistan tərəfindən – red.). Biz "ordu" məsələlərində iştirak etmirdik". O, Azərbaycanın vaxtilə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş ərazilərində yaradılmış qondarma qurumun "bank sistemi" barədə də prokurorun suallarını cavablandırıb. O, qondarma rejimin əsas "bankı" kimi təqdim olunan "Artsaxbank"ın Ermənistan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən qeydiyyatdan keçirilən bank olduğunu söyləyib, vaxtilə işğal altında olan Azərbaycan ərazilərində Ermənistanın digər banklarının da filialları fəaliyyət göstərib. A.Harutyunyan filialların zərərlə işlədiyini də söyləyib.

Ardınca A.Harutyunyana Baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyev tərəfindən Azərbaycanın vaxtilə Ermənistanın işğalı altında olan ərazilərdə qanunsuz fəaliyyət göstərmiş "Frank Muller Group", "Vallex Group", "Zolotaya Zvezda" və "Vallex Group"un tərkibindəki "Base Metals" şirkəti ilə bağlı suallar verilib. A.Harutyunyan həmin şirkətlərin 2008-ci ildən sonra fəaliyyət göstərdiyini bildirib. Təqsirləndirilən şəxs deyib: "Base Metals" şirkəti dağ-mədən sahəsində fəaliyyət göstərirdi. Onların fəaliyyəti əsasən "Drombon" (Heyvalı – red.) qızıl yatağının istismarı ilə bağlı 2008–2013-cü illəri əhatə edirdi".

A.Harutyunyan Zəngilan rayonundakı Vejnəli qızıl yatağına "Zolotaya Zvezda" şirkətinin 30 milyon dollardan çox investisiya yatırdığını, lakin layihənin uğursuz olduğunu söyləyib. Təqsirləndirilən şəxs "Karabax Telekom"la bağlı suallara cavabında şirkətin sahibinin Livan vətəndaşı olduğunu, şirkətin 2001-2002-ci illərdən 2023-cü ilədək fəaliyyət göstərdiyini, 2008-ci ildən hər il orta hesabla 4-5 milyon dollar vergi ödədiyini deyib. Onun sözlərinə görə, bu şirkət qondarma rejimin ikinci ən böyük vergiödəyicisi olub.

Digər sənədə əsasən, A.Harutyunyan onun tapşırığı ilə Gəncə şəhərinə zərbələr endirildiyini söyləyir. Prokurorun suallarını cavablandıran təqsirləndirilən şəxs Gəncə şəhərinin bombalanması barədə əmr vermədiyini bildirib: "Elə bir səlahiyyətim olmayıb".

O xatırladıb ki, qondarma rejimin "ordusu" Ermənistan Respublikası silahlı qüvvələrinin silahlı birləşməsidir: "Müstəqil hərəkət etmək səlahiyyəti olmayıb. Həmin birləşmənin bizə tabe olmaq, bizim təlimatları həyata keçirmək hüququ yox idi".

Məhkəmədə "Azərbaycan Hava Yolları" QSC-dən və digər əlaqədar qurumlardan daxil olmuş, təyyarələrin uçuşuna maneə törədilməsinə, habelə Xankəndidə və Xocalıda içərisində siqnalları qarışdırmaq üçün avadanlıq, PUA-ların siqnallarının vurulması sistemi və s. olan avtomobillərin aşkarlanması, onların ekspertizadan keçirilməsinə dair protokollar tədqiq edilib.

Baş Prokurorluğun dövlət ittihamçısı Vüsal Abdullayev A.Harutyunyana Azərbaycanın öz ərazilərini işğaldan azad etdikdən sonra həmin torpaqlarda tikinti-quruculuq işləri zamanı kütləvi məzarlıqların aşkarlanmasını xatırladıb və ona bu istiqamətdə suallar ünvanlayıb. O isə işğal dövründə Ermənistan və qondarma rejim tərəfindən həyata keçirilən tikinti işləri zamanı kütləvi məzarlıqların aşkarlanmamasının səbəbini belə "izah" edib: "Bizim gördüyümüz bütün quruculuq işləri Azərbaycanın indi etdiyinin bir neçə faizini təşkil edib. Ona görə tapmamışıq…".

Təqsirləndirilən şəxs 44 günlük müharibə dövründə Ermənistanın baş nazirinin müavinlərinin, nazirlərinin, deputatlarının həmin vaxt Azərbaycanın işğal altında olan ərazilərinə gəldiyini təsdiqləyib və onlardan bir neçəsinin adını çəkib. Bildirib ki, bu şəxslər Ararat Mirzoyan, Suren Papikyan (Ermənistanın indiki müdafiə naziri – red.) və digərləridir.

Məhkəmə prosesi iyunun 30-da davam etdiriləcək.

XQ

"Muğam aləmi" Festivalı Ağdamda başa çatdı

Heydər Əliyev Fondu və Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən "Muğam aləmi" 7-ci Beynəlxalq Musiqi Festivalına yekun vurulub.

Bağlanış mərasimi muğamın beşiyi olan azad Qarabağda – Ağdamdakı Muğam Mərkəzində olub.

Tədbirdə çıxış edən mədəniyyət nazirinin müşaviri Cahangir Səlimxanov iyunun 17-dən 22-dək davam edən ənənəvi muğam bayramının müxtəlif maraqlı tədbirlərlə yaddaşlara yazıldığını bildirib.

Özbəkistanın və Tacikistanın Xalq artisti, muğam müsabiqəsində münsiflər heyətinin sədri Munojat Yolçiyeva çıxışında muğamın çoxsaylı xalqları birləşdirən bir dəyər olduğunu söyləyib.

Azərbaycan Milli Konservatoriyasının rektoru Kamilə Dadaşzadə festivalın bağlanış mərasiminin Qarabağda – işğaldan azad edildikdən sonra sürətlə qurulan, dirçəldilən muğam-sənət beşiyi Ağdamda keçirilməsinin tarixi hadisə olduğunu deyib.

Sonra festival çərçivəsində təşkil olunmuş beynəlxalq muğam ifaçıları müsabiqəsinin laureatları mükafatlandırılıb. Azərbaycan Milli Konservatoriyasının "Ənənəyə sadiqliyə görə" xüsusi mükafatı Çindən Sincan Uyğur musiqi qrupuna təqdim olunub.

Özbəkistan təmsilçiləri Alibek Saparboyev və Dilnoza Akbarova (III yer), Azərbaycan təmsilçiləri Nurəddin Tağıyev və Məhta Məhəmmədəlizadə Behnama (II yer), Özbəkistandan Farangiz Mahmudova (I yer) və müsabiqənin Qran-prisini qazanan Azərbaycan təmsilçisi Məftun Səfərliyə mükafatlar təqdim edilib.

Mərasim müsabiqə laureatları və digər xanəndələrin ifasında maraqlı konsert proqramı ilə başa çatıb.

XQ

Aşıq Ələsgər irsinə ehtiram

Rəşid Behbudov adına Mahnı Teatrında folklorşünas alim, Aşıq Ələsgər irsinin yorulmaz tədqiqatçısı İslam Ələsgərin 100 illik yubileyi münasibətilə "Dədə Ələsgər Ocağı" İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə yubiley gecəsi keçirilib.

Mərasimdə tanınmış elm və mədəniyyət xadimləri filologiya elmləri doktoru, professor Qəzənfər Paşayev, Milli Məclisin deputatı, akademik Rafael Hüseynov, filologiya elmləri doktoru, professor Muxtar İmanov, "Dədə Ələsgər Ocağı" İctimai Birliyinin sədri Xətai Ələsgərli, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Hacı Abbas Bağırov və tədqiqatçı Hacı Loğman Babacanlı, "İrəvan" xalq çalğı alətləri ansamblının bədii rəhbəri Maya Qafarova çıxış edərək İslam Ələsgərin Aşıq Ələsgər irsinin toplanması, nəşri və elmi əsaslarla öyrənilməsindəki rolundan danışıblar.

Azərbaycan musiqisinin və aşıq sənətinin görkəmli nümayəndələrinin çıxışları gecəyə xüsusi rəng qatıb. Tədbir çərçivəsində Aşıq Ələsgər irsinin tədqiqi və təbliği sahəsində xidmətləri olan bir sıra şəxs "Aşıq Ələsgər – 200" yubiley medalı ilə təltif olunub. Həmçinin tədbirin bədii hissəsinin təşkilinə rəhbərlik edən, "İrəvan" xalq çalğı alətləri ansamblının bədii rəhbəri, sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru Maya Qafarovaya Fəxri diplom təqdim edilib.

Yubiley gecəsində İslam Ələsgərdən bəhs edən videoçarx izlənilib.

XQ

Üzeyir bəy Hacıbəyli – 140

"Səni gözləyir" ifasını gözləyir

Hər cəhətdən kamil bir şəxsiyyət olan cahanşümul bəstəkar, musiqişünas-alim, dirijor, publisist, dramaturq, pedaqoq, tərcüməçi, tarixçi-filosof, akademik, ictimai xadim Üzeyir bəy Hacıbəylinin həyat və yaradıcılıq yolu, irsi ilə bağlı hər bir fakt, qələmindən çıxan hər bir əsər xalqımız tərəfindən maraqla qarşılanır. Bu baxımdan dahi sənətkarın təxəyyülünün məhsulu olan "Səni gözləyir" mahnısı da xüsusi yer tutur və onun aşkar edilməsi diqqətəşayandır.

Məsələ bundadır ki, Ü. Hacıbəylinin "Səni gözləyir" mahnısı uzun illər dahi bəstəkarın ev-muzeyində başqa bir başlıq altında – "Aşıqsayağı" adı ilə muzeyin saxlancında (fondunda) qorunmuşdur. Yanlış adla mühafizə olunan bu mahnı 2000-ci ildə aşkar edilmişdir.

Mən o zamanlar Üzeyir bəy Hacıbəylinin ev-muzeyində çalışırdım. Bu müqəddəs ocağa rəhbərlik edirdim. Həmin il Ü. Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının dosenti Arzuxanım Əlizadəni muzeydə işləməyə dəvət etmişdim. O da musiqiçi olduğu üçün birinci növbədə Üzeyir bəy Hacıbəylinin musiqi əsərlərinin əlyazmalarını araşdırmaq, öyrənmək və onların siyahısını muzeyin əsas fondundan elmi köməkçi fonda daxil etmək məqsədilə fəaliyyətə başladı. Bu zaman fondun əsas inventar kitabında çox böyük bir nöqsan aşkarlandı. Belə ki, Üzeyir bəyin səs və fortepiano üçün yazdığı "Səni gözləyir" mahnısının yalnışlıqla "Aşıqsayağı" adı ilə əsas fond kitabına daxil olunduğu üzə çıxdı. A. Əlizadə məni bu barədə məlumatlandırdı. Qərara gəldik ki, müvafiq akt tərtib edərək, əsas fondun inventar kitabında düzəliş olunsun. Elə də etdik. 18 dekabr 2000-ci ildə muzeyin direktoru Səadət Mirzəzadə (Qarabağlı), elmi katib Sərdar Fərəcov, baş mühafiz Tamilla Xudaverdiyeva, elmi işçi Arzuxanım Əlizadə, AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmaları İnstitutunun elmi işçisi Arif Ramazanovun imzaları ilə akt tərtib olundu, möhürlə təsdiq edildi. Beləliklə də mahnı öz adı ilə –"Səni gözləyir" kimi əsas fonda daxil oldu.

Araşdırmalar nəticəsində məlum olmuşdur ki, mahnının əlyazması 18 noyabr 1974-cü ildə, Üzeyir bəy Hacıbəylinin ev-muzeyinin açılışına hazırlıq ərəfəsində Leyla Təhmasibdən 100 rubla alınmışdır. O zaman muzeyin baş mühafizi vəzifəsində çalışan yəhudi əsilli Vlada Vedeneyeva mahnının adını əsərin başlığı altında janr əvəzi yazılmış "Aşıqsayağı" (aşıq üslubunda) adı ilə əsas fondun inventar kitabına daxil etmiş və bununla da ciddi səhvə yol vermişdir. Yanlışlıq nəticəsində "Səni gözləyir" mahnısı diqqətdən kənarda qalmışdır.

"Səni gözləyir" mahnısını Üzeyir bəy qara karandaşla, mi minor tonallığında, vals tempində yazmışdır. Ədəbi mətni isə əski əlifba ilə notların altında verilmişdir. Əlyazmanın sonunda Üzeyir bəy Hacıbəyli öz xətti ilə 30/Xll – 1931, latın qrafikası ilə Ü. Hacıbəyli imzasını qoyaraq təsdiq etmişdir. Mahnını ilk dəfə görkəmli müğənni Bülbül Üzeyir bəyin əlyazmasının titul səhifəsindəki qeydlərinə görə, lya major tonallığında oxumuşdur. Üzeyir bəy Hacıbəyli bu mahnını şair Hüseyn Natiqin sözlərinə bəstələmişdir.

Hüseyn Natiq (Hüseyn Mirabdulla oğlu Əliyev, 1912–1941) dahi bəstəkarımızın sevimli şairlərindən olub. Onun "Buruqlar" adlı ilk şeirlər kitabı 1931-ci ildə işıq üzü görüb. Üzeyir bəy şairin bir neçə şeirinə musiqi yazıb. "Qaragöz" (1930), "Səni gözləyir" (1931), "Süvari mahnısı" (1933), Mirzə Fətəli Axundovun anadan olmasının 125 illik yubileyinə həsr olunan "Ölməz sənətkar" (1938) adlı xor əsəri bu sıradandır. Hüseyn Natiq 1939-cu ildə orduya çağırılmış,1941-ci ildə İkinci Dünya müharibəsində, cəbhədə həlak olmuşdur.

Vətənpərvərlik ruhunda yazılmış "Səni gözləyir" mahnısının sözlərini əski əlifbadan latın qrafikasına M. Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun sabiq əməkdaşı Arif Ramazanov çevirmişdir. Mahnının sözləri belədir:

Günəşin işığı göylərdə yanar (ey),
Vətənin daş-dağı nura boyanar.
Borular çalındı, hər kəs oyandı,
Yürü, əsgər, zəfər səni gözləyir.

Günəşdən çöllərə sarpılmada nur,
Ürəklər döyünür, sevincə dönür.
Borular səninçün şərqilər oxur,
Yürü, əsgər, zəfər səni gözləyir.

Səslənsin tüfəngin, topun gurlasın,
Dağların bağrına atəşlər sarsın.
Vətən qələbədən ilhamlar alsın,
Yürü, əsgər, zəfər səni gözləyir.

Bu mahnı haqqında ilk dəfə "Səni gözləyir" mahnısı necə aşkarlandı..." adlı məqalə 2010-cu ildə "Şuşa" qəzetində Arzuxanım Əlizadənin imzası ilə dərc olunmuşdur. Üstündən 15 il keçsə də, mahnının ifası reallaşmamışdır.

Bildiyimiz kimi, bu il Prezident İlham Əliyev xüsusi sərəncamı ilə Türk dünyasının azman sənətkarı Üzeyir bəy Hacıbəylinin anadan olmasının 140 illiyinin dövlət səviyyəsində keçirilməsi qərara alınmışdır. Ümidvarıq ki, fürsətdən istifadə edilərək, hər zaman aktual olan Vətən, əsgər, zəfər kəlmələri ilə bəzənmiş "Səni gözləyir" mahnısı müğənnilərimiz dahi bəstəkarın ev-muzeyinin saxlancından (fondundan) əldə edərək ifasını reallaşdıracaqlar. Və bu unudulmuş mahnının gənc nəslin vətənə, millətə, orduya məhəbbət ruhunun daha da güclənməsində əvəzsiz yeri olacaq. Ən ümdəsi isə çoxdan bəri ifaçısını gözləyən, böyük düha sahibimiz Üzeyir bəy Hacıbəylinin "Səni gözləyir" mahnısı, nəhayət, yenidən müğənnilərimizin repertuarını bəzəyəcəkdir.

Səadət QARABAĞLI,
Üzeyirbəyşünas

Zəroş Həmzəyeva – 100

Naxçıvan teatrının zərrin tacı

Baharın güllü-çiçəkli günlərindən birində, qədim Naxçıvan diyarında, indiki Babək rayonunun Nehrəm kəndində bu dünyaya bir qızcığaz göz açdı. Atası – dövrün sayılıb-seçilən ziyalılarından olan Mirzə Bağır Əliyev və anası – o dövrdə barmaqla sayılan yerli savadlı qadınlardan biri kimi tanınan Əfşan xanım körpənin gələcək gözəlliyini hiss edib qızlarının adını Zərrintac qoydular. Sonradan isə onu əzizləyib "Zəroş" deyə çağırdıqlarından hamı onu bu adla tanıdı.

Ailəsinin Naxçıvan şəhərinə köçməsilə əlaqədar orta təhsilini burada davam etdirən Zəroşda yavaş-yavaş teatra qarşı bir maraq oyanır. Buna səbəb məktəbə gedib-gələrkən yolu üstündə rastlaşdığı müxtəlif adlı, rəngarəng afişalar, 1941-ci ildə isə rəfiqələri ilə birlikdə Naxçıvan Dövlət Dram Teatrında C.Cabbarlının "Oqtay Eloğlu" tamaşasına baxması olur.

O zaman Naxçıvan Şəhər Pionerlər Evində tar dərnəyinin üzvü olan Zəroş bir gün eşidir ki, Gəncədən Naxçıvan Teatrına gələn rejissor və aktyor İbrahim Həmzəyev burada yeni bir dərnək – dram dərnəyi yaradıb. Həmin dərnəyə dəyişilmək arzusunu atasına bildirəndə o, qəti etiraz edir. Artıq formal olaraq tar dərnəyinə gələn Zəroş, fürsət tapan kimi keçib dram dərnəyinin məşğələlərində iştirak edir. Qızının bu hərəkətindən xəbər tutan Mirzə Bağır onun teatr sənətinə olan böyük sevgisi və qızğın marağı qarşısında sanki əriyir və etirazını geri götürür.

İbrahim Həmzəyevlə dram dərnəyindən başlanan bu tanışlıq sonra Zəroş Əliyevanın Həmzəyeva olması ilə nəticələnir. Zəroş xanım Naxçıvan Dövlət Dram Teatrında işə qəbul olunur. Bir neçə ay sözsüz, kütləvi səhnələrdə iştirak edir. Teatrda ilk sözlü rolu isə N.Vəzirovun "Yağışdan çıxdıq, yağmura düşdük" komediyasındakı Yetər olur. Beləcə, Yetər obrazı ilə səhnədəki sözsüz çıxışlarına "yetər" deyir. Bundan sonra bir-birinin ardınca Məryəm (S.Vurğun "Fərhad və Şirin"). Afaq (M. Hüseyn"Nizami"), Pəri (Ə.Haqverdiyev "Pəri cadu"), Məhəbbət (M.İbrahimov "Məhəbbət") kimi rolların öhdəsindən müvəffəqiyyətlə gələn aktrisa C.Cabbarlının 1943-cü ildə hazırlanan "Aydın" tamaşasında məharətlə ifa etdiyi Gültəkin ilə sənətində ilk böyük uğurunu qazanır.

Məhz bundan sonra istedadlı bir aktrisa kimi məşhurlaşan Zəroş Həmzəyeva C.Cabbarlının pyesləri əsasında hazırlanan bütün tamaşaların yeni quruluşlarında əsas qəhrəmanları məharətlə ifa etdi. Sitarə, Sara, Sona, Sevil, Solmaz, Almaz, Yaqut, Firəngiz obrazları sənətkarın təkmilləşməsində mühüm rol oynadı. Gözəl diksiya, aydın tələffüz, məftunedici səslə bərabər, məlahətli avaza da malik olan aktrisa 1940–50-ci illərdə teatrda tamaşaya qoyulan məşhur milli opera, operetta və musiqili komediyalarımızda özünün xanəndəlik qabiliyyətini də böyük ustalıqla təqdim edirdi. Onun ifasında dahi Üzeyir bəyin qəhrəmanları – Leyli, Əsli, Gülçöhrə, Gülnaz, Minnət... tamaşaçılar tərəfindən həmişə rəğbətlə qarşılanmışdır.

1948-ci ildə bağlanmaq təhlükəsilə üzləşən Füzuli Dövlət Dram Teatrını "xilas etmək" üçün bacarıqlı təşkilatçı-rəhbərə, nüfuzlu və istedadlı rejissora, tamaşaçını cəlb edə biləcək baş rol ifaçılarına ehtiyac var idi. Respublika Mədəniyyət Nazirliyi bu vacib, məsuliyyətli və təxirəsalınmaz işin öhdəsindən gələ biləcək cütlük kimi Həmzəyevlərin üzərində dayanır. Naxçıvan Dövlət Dram Teatrının direktoru və baş rejissoru, həmçinin aparıcı aktyoru, Əməkdar artist Mir İbrahim Həmzəyev xanımı, Naxçıvan MSSR əməkdar artisti Zəroş Həmzəyeva ilə birlikdə oraya göndərilir.

Naxçıvanda əsas tamaşaların əksəriyyətində baş rolların dublyorsuz ifaçıları olduqlarından, Həmzəyevlər həftədə-on gündən bir Naxçıvana qayıdıb bir neçə gün tamaşalarda çıxış edərək, gecə qatarı ilə yenidən Füzuliyə yola düşürdülər.

1950-ci ildən onlar doğma Naxçıvan teatrında oturaq fəaliyyətlərini bərpa edirlər. Sənətsevərlər Həmzəyevlərin çıxış etdikləri tamaşalara daha çox gəlir və xüsusi rəğbət bəsləyirdilər. Onların ifasında Nəbi – Həcər, Vaqif – Xuraman, Fərhad – Şirin, Nizami – Afaq, Aydın – Gültəkin, Yaşar – Yaqut, Elxan – Solmaz, Şeyx Sənan – Xumar, Otello – Dezdemona, Don Sanço – Esterelya, Tərlan – Sevinc, Qayacan – İsmət duetləri cəlbedici təsirə malik olub, böyük maraq doğuraraq sürəkli alqışlanırdı.

Maraqlıdır ki, Zəroş Həmzəyeva "Vaqif" dramındakı Xuraman obrazını nə az-nə çox, düz 7 Vaqiflə ifa edib: İbrahim Həmzəyev, İsa Musayev, Ələsgər Ələkbərov, İsmayıl Dağıstanlı, Kazım Ziya, Həsənağa Salayev və Füzuli teatrından Mürşüd Haşımlı ilə tərəfdaş olub.

Zəroş Həmzəyevanın yaradıcılıq bioqrafiyasını bəzəyən daha bir obrazı isə Məhsətidir. Adından göründüyü kimi, Məhsəti Gəncəvinin həyatından bəhs edən bu mənzum dramın müəllifi Kəmalə Ağayevadır. Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrının yeni binasında pərdələrin ilk açılışı da 1964-cü il oktyabrın 24-də məhz "Məhsəti" tamaşasının premyerası ilə olub. Çoxsaylı tamaşaçıların istəkləri nəzərə alınaraq, "Məhsəti"nin 5 gün ard-arda oynanılıb. Bu böyük uğurun əldə olunmasında quruluşçu rejissor B.Qələndərlinin, quruluşçu rəssam M.Qasımovun, bəstəkar M.Ələkbərovun, xüsusən də Məhsətinin – Zəroş Həmzəyevanın danılmaz xidmətləri olub.

1965-ci ili iyun ayının 14-dən 21-dək "Bakıda Naxçıvan MSSR mədəniyyət həftəsi" keçirildi. Naxçıvan Teatrı üç tamaşa ilə – "Odlu diyar" (H.Razi), "Sahil əməliyyatı" (C.Əmirov, İ.Həmzəyev) və "Məhsəti" ilə muxtar respublika incəsənətini təmsil edirdi. Azərbaycan SSR əməkdar artisti Zəroş Həmzəyeva hər üç tamaşada baş və əsas rollarda iştirak edirdi.

Zəroş Həmzəyevanın ustalıqla canlandırdığı obrazlar qalereyasında təkcə klassik və müasir milli dramaturgiyamızın parlaq obrazlarını deyil, eyni zamanda, dünya, Qərbi Avropa, rus və sovet dramaturqlarının da qəhrəmanlarına rast gəlinir. Onun böyük şövqlə ifa etdiyi Dezdemona (V.Şekspir "Otello"), Esterelya (Lope de Veqa "Sevilya ulduzu"), Kruçinina (A.Ostrovski "Günahsız müqəssirlər"), Aqafya (N.Qoqol "Evlənmə"), Cessi (K.Simonov "Rus məsələsi"), Serafima (S.Mixalkov "Xərçənglər"), Zina (V.Şkvarkin "Özgə uşağı"), Nənə (N.Dumbadze "Mən, nənəm, İliko və İllarion"), Fərxundə (N.Hikmət "Bayramın birinci günü") bu gün də həmin obrazların canlı ifasını görmüş yaşlı və orta nəsil tamaşaçılarının yaddaşında yaşamaqdadır.

1970-ci ildə Naxçıvan Teatrı məşhur İtaliya dramaturqu Karlo Qoldoninin "Mehmanxana sahibəsi" əsərində artıq Zəraoş xanım oğlu ilə oynayıb. Tamaşada bir-birini dəlicəsinə sevən sahibə Mirandalena və onun xidmətçisi Fabrisio rollarını ana-oğula – xalq artisti (1967) Zəroş Həmzəyeva və gənc aktyor Nizami Həmzəyev (sonralar respublikanın əməkdar incəsənət xadimi) məharətlə ifa edirlər.

Daim yaradıcılıq axtarışlarında olan Zəroş Həmzəyeva təkcə lirik, romantik, dramatik və faciəvi rolların mahir ustası deyil, həmçinin komik obrazların da öhdəsindən bacarıqla gələn bir səhnə ustası idi.

O, kinoya da çəkilib. "Azərbaycanfilm" Kinostudiyasının 1986-cl ildə istehsal etdiyi "Yay günlərinin xəzan yarpaqları" adlı filmdə xalçaçı Səməngül rolunu ustalıqla oynayıb. Televiziyada isə onun haqqında "Ömrün zirvəsi", "Nehrəmli qız" adlı sənədli filmlər ərsəyə gətirilib.

Zəroş xanım Həmzəyevanın 75 illik yubileyi münasibətilə ulu öndər Heydər Əliyev 2000-ci ildə sənətkara təbrik məktubu göndərib. Müqtədir sənətkar, Xalq artisti, "Şöhrət" ordenli (2000), Prezident təqaüdçüsü (2000) Zəroş Həmzəyeva 2004-cü il iyul ayının 7-də, Bakıda vəfat edib, İkinci Fəxri Xiyabanda dəfn olunub. Bakıdakı mənzilinin binasına xatirə lövhəsi vurulub, Naxçıvan şəhərində adına küçə var.

Ələkbər QASIMOV,
AMEA Naxçıvan Bölməsinin aparıcı elmi işçisi, dosent, Teatr Xadimləri İttifaqının üzvü

"Gənclik "ASC-nin 2024-cü il dekabrın 31-nə maliyyə vəziyyəti haqqında illik hesabatı

manatla

AKTİVLƏR	[illegible]-cü il	[illegible]-cü il	[illegible] cü il	[illegible] cü il
Uzunmüddətli aktivlər				
Qeyri-maddi aktivlər	[illegible]		[illegible]	
Torpaq,tikili və avadanlıqlar	[illegible]		[illegible]	
Tikilməkdə olan torpaq,tikili və avadanlıq	[illegible] 0		[illegible]	
Təxirə salınmış vergi aktivləri	[illegible]		[illegible]	
Sair uzunmüddətli aktivlər. Gələcək dövrün xərcləri	[illegible] 4		[illegible]	
CƏMİ UZUNMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR		[illegible] 1		[illegible] 1.11
Qısamüddətli aktivlər				
Ehtiyatlar	[illegible]		[illegible]	
Qısamüddətli debitor borcları	[illegible]		[illegible]	
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	[illegible]		[illegible]	
Sair qısamüddətli aktivlər			0	
Sair qısamüddətli aktivlər. Gələcək dövrün xərcləri	[illegible]		[illegible]	
CƏMİ QISAMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR		[illegible]		[illegible]
CƏMİ AKTİVLƏR		[illegible]		[illegible]
KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR				
Kapital				
Ödənilmiş nominal (nizamnamə) kapitalı	[illegible]		690092,00	
Kapital ehtiyatları	[illegible]		[illegible]	
Bölüşdürülməmiş mənfəət (zərərlər)	-[illegible]		-[illegible]	
CƏMİ KAPİTAL		[illegible]		[illegible]
Uzunmüddətli öhdəliklər				
Sair uzumüddətli öhdəliklər.Gələcək dövrün gəlirləri	[illegible] 3		[illegible]	
Digər uzumüddətli öhdəliklər	[illegible] 4		[illegible]	
CƏMİ UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR		[illegible]		[illegible]
Qısamüddətli öhdəliklər				
Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər			[illegible]	
Qısamüddətli kreditor borcları	[illegible]		[illegible]	
Sair qısamüddətli öhdəliklər. Gələcək dövrün gəlirləri				
CƏMİ QISAMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR		[illegible]		[illegible] 1
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		[illegible]		[illegible]
CƏMİ KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR		[illegible]		[illegible]

Məcmu gəlirlər haqqında hesabat (xərclərin xüsusiyyətləri üzrə təsnifləşdirilməsi)

	[illegible]-cü il	[illegible] cü il
Əməliyyat fəaliyyətindən gəlirlər	[illegible]	[illegible]
Digər əməliyyat gəlirləri	[illegible]	[illegible]
Digər gəlirlər	-	
Cəmi gəlirlər	[illegible]	[illegible]
Əmək haqqı və işçilərlə bağlı digər ödənişlər	[illegible]	[illegible]
Mal-material ehtiyatlarının silinməsi	[illegible]	[illegible]
Əmlak və avadanlığın köhnəlməsi	[illegible]	[illegible]
Digər xərclər	[illegible]	[illegible]
Xərclər	[illegible]	[illegible]
Əməliyyat mənfəəti (zərəri)	-[illegible]	-1[illegible]
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət (zərər)	-[illegible]	-1[illegible]
Mənfəət vergisi xərcləri		
Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)	-1026,34	
İlin əvvəlinə kapital ehtiyatları	49776635,92	49791667,24
Yenidənqiymətləndirilmənin dəyəri	-	
Vergi məcəlləsilə istifadə edilməmiş və silinmiş güzəştə uyğun təxirə salınmış vergi	-	
İlin sonuna kapital ehtiyatları	49791667,24	[illegible]

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat

	Ödənilmiş aksioner kapital	Kapital ehtiyatları		
		Digər ehtiyatlar	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
[illegible] cü il yanvarın 1-nə qalıq	690 092,00	[illegible] 4	-[illegible]	[illegible]
Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)			-1[illegible]	
Dividendlər				
[illegible] cü il dekabrın [illegible] nə qalıq	[illegible]	[illegible] 7	-[illegible]	[illegible]

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat

	[illegible] cü il	[illegible] cü il
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitləri		
Əməliyyat fəaliyyətindən mənfəət (zərər)	-1[illegible]	-[illegible]
Üstəgəl əmlak və avadanlığın köhnəlməsi	[illegible]	[illegible]
Çıxılsın silinib istifadə edilməmiş vergi məcəlləsilə güzəştdən yaranmış təxirə salınmış vergi		
Aşağıdakı maddələr üzrə baş verən dəyişikliklər		
Çıxılsın debitorların artması	[illegible]	(-12531.58)
Üstəgəl gələcək dövrün xərclərinin azalması	[illegible]	
Üstəgəl ehtiyatların artması	[illegible]	-[illegible]
Üstəgəl kreditorların artması	[illegible]	-[illegible]
Çıxılsın gələcək dövrün gəlirlərinin azalması		
Əməliyyat fəaliyyətində pul vəsaitləri	[illegible]	[illegible]
Çıxılsın ödənilmiş vergi	-[illegible]	-[illegible]
Əməliyyat fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti	[illegible]	[illegible]
İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Uzunmüddətli aktivin əldə olunması	-1[illegible]	-[illegible]
Çıxılsın tikilməkdə olan torpaq,tikili və avadanlıqların azalması		
Uzunmüddətli aktivin əldə olunması ilə bağlı pul vəsaitlərinin xaric olması		
İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti	-[illegible]	-[illegible]
Maliyyələşdirmə üzrə fəaliyyətdən pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Borc şəklində alınmış məbləğlərdən yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları		
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti		
Pul vəsaitlərinin və onların ekvivalentlərinin artması,azalması	-[illegible]	[illegible]
Pul vəsaitlərinin və onların ekvivalentlərinin ilin əvvəlinə	[illegible]	[illegible]
Pul vəsaitlərinin və onların ekvivalentlərinin ilin sonuna	[illegible]	[illegible]

2.1.1 Emitentin tam və qısaldılmış adı,vergi ödəyicisinin eyniləşdirmə nömrəsi (VÖEN), dövlət qeydiyyatının tarixi və nömrəsi	"Gənclik" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti, "Gənclik" ASC,(VÖEN 1500265291) qeydiyyat tarixi 01.06.2006, qeydiyyat №46
2.1.2 Emitentin hüquqi ünvanı və olduğu yer;	Bakı, Nərimanov rayonu, Olimpiya küçəsi 6
[illegible] Emitentin adında dəyişikliklər olduqda, emitentin bütün əvvəlki adları, habelə onların qeydiyyata alındığı tarixlər, emitentin digər hüquqi şəxsin bölünməsi və ya tərkibindən ayrılması şəklində yenidən təşkili yolu ilə yaradıldıqda, yenidən təşkilin forması, həmin hüquqi şəxsin adı, emitent hüquqi şəxsdərin birləşməsi və ya çevrilmə şəklində yenidən təşkili yolu ilə yaradıldıqda, yenidən təşkilin forması, həmin hüquqi şəxslərin adları;	"Gənclik"Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyəti, "Gənclik" ATSC, qeydiyyat tarixi 24.04.1998, qeydiyyat № D-2658; "Gənclik"Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyəti, "Gənclik" ATSC, qeydiyyat tarixi 19.02.1999, qeydiyyat № 46;
[illegible] Emitentin hesabat dövrü ərzində yaranmış və ləğv edilmiş filialları və nümayəndəliklərinin adı; olduqları yer və qeydiyyatları haqqında məlumatlar;	Olmayıb
2.1.5 Emitentin hesabat dövrü ərzində yaranmış və ləğv edilmiş hər bir törəmə cəmiyyətinin adı, təşkilati-hüquqi forması, hüquqi ünvanı,qeydiyyatı haqqında məlumatlar, nizamnamə kapitalında emitentin payı, hüquqi şəxsin emitentin törəmə cəmiyyəti hesab olunması üçün əsas olan müqavilənin bağlanma tarixi və quvvədə olma müddəti;	Olmayıb
2.1.6 Emitent şirkətlər qrupunun bir hissəsi olduğu təqdirdə qrupun adı;	Deyil
2.1.7 Emitentin məşğul olduğu fəaliyyət istiqamətləri;	İdman xidmətinin göstərilməsi
2.1.8 Emitent lisenziya və ya icazəyə malik olduqda, onlar üzrə fəaliyyət növləri və qüvvədə olma müddətləri;	Malik deyil
2.1.9 Emitentin təklif etdiyi məhsullar və xidmətlər;	İdman xidməti
2.1.10 Emitentin işçilərinin sayı və onun rüblük dinamikası;	İşçilərinin orta illik sayı [illegible] nəfər
2.1.11 Emitentin idarəetmə orqanları haqqında məlumat: direktorlar şurası (müşahidə şurası) (olduqda), icra orqanı, audit komitəsi (olduqda), onların üzvlərinin adı, soyadı, atasının adı	Мцшащидя шурасы: Мцшащидя шурасынын сядри- Фярзялийев Илщам Ряфайыл оьлу; Мцшащидя шурасынын цзвляри: Hacıyev Samir Ehtibar oğlu, Гящряманов Сцлейман Аслан оьлу Иъра органы: Директор -Şaxhüseynov Əli Əziz oğlu
2.1.12 Emitentin fiziki və hüquqi şəxs olan səhmdarlarının ayrı-ayrılıqda sayı	Fiziki - 62 nəfər
2.1.13 Emitentin nizamnamə kapitalının on beş faizi və daha artıq həcmdə səsli səhmlərinə malik olan şəxslər (fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı; hüquqi şəxsin adı, olduğu yer və VÖEN-i), onların hər birinə məxsus olan səhmlərin sayı (səhmlərin hər növü üzrə ayrı-ayrılıqda göstərilir) və emitentin nizamnamə kapitalında payı;	Babayev Kamal Ələkbər oğlu – 41,81 % (288500) Babayev Tahir Kamal oğlu – 20,85 % (143858) Babayeva Rəna Kamal qızı – 15,00 % (103500) Əsədulla Çingiz Rauf oğlu - 20,85 % (143918)
2.1.14 Nizamnamə kapitalında emitentin payı beş faizdən az olmayan hüquqi şəxslər (hüquqi şəxsin adı, olduğu yer, VÖEN-i, nizamnamə kapitalında emitentin payı);	Hüquqi şəxslər yoxdur
2.1.15 Emitentin səhmdarlarının hesabat dövrü ərzində keçirilmiş yığıncaqları barədə məlumat:	Səhmdarların ümumi yığıncağı keçirilib.
2.1.15.1 Yığıncağın keçirilmə tarixi və yeri (ünvan)	20 iyun 2025-ci il., Bakı şəhəri, Olimpiya küçəsi 6
2.1.15.2 Ümumi yığıncağda qəbul edilmiş qərarlar	2024 cü il üzrə maliyyə-təsərrüfat hesabatı
[illegible] Emitentin dövriyyədə olan investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışları haqqında məlumat (investisiya qiymətli kağızların hər buraxılışı ayrı-ayrılıqda göstərilir)	Dövriyədə olan qiymətli kağızlar- səhmlər
2.1.16.1 İnvestisiya qiymətli kağızın növü və forması	Adi, adlı səhm, sənədsiz
2.1.16.2 İnvestisiya qiymətli kağızlar buraxılışının dövlət qeydiyyat nömrəsi və qeydiyyat tarixi	№ 725/ A 21.05.98
2.1.16.3 İnvestisiya qiymətli kağızların miqdarı və nominal dəyəri	690092 1 manat
2.1.16.4 İnvestisiya qiymətli kağızlar buraxılışının məcmu nominal dəyəri	[illegible]
2.1.16.5 Hesabat ili ərzində emitent tərəfindən səhmlər üzrə ödənilmiş dividendlər haqqında məlumat (hesabat ilində səhmlərin hər növü üzrə ödənilmiş dividendlərin məbləği göstərilir)	Dividendlər ödənilməyib,2024-cü ilin yekunlarına görə zərər əldə olunub.
2.1.16.6 Faizli istiqrazlar buraxılışı haqqında məlumatda-istiqrazlar üzrə gəlirliyin illik faiz dərəcəsi	Olmayıb
2.1.16.7 İnvestisiya qiymətli kağızlarının yerləşdirildiyi və ya tədavüldə olduğu fond birjasının adı və olduğu yer (olduqda)	Olmayıb
2.1.17 Emitent tərəfindən bağlanmış xüsusi əhəmiyyətli əqdlər barədə məlumatlar	Olmayıb
2.1.17.1 Əqdin məbləği	
2.1.17.2 Hesabat tarixinə əqdin ödənilməmiş hissəsi	
2.1.18 Emitent tərəfindən aidiyyəti şəxslərlə bağlanmış əqdlər barədə məlumatlar:	Olmayıb
2.1.18.1 Bağlanmış əqdin mahiyyəti, tarixi və məbləği;	
2.1.18.2 Aidiyyəti şəxs barədə məlumat və emitentlə aidiyyət əlaqəsi;	
[illegible] 9 İllik hesabatın təsdiq edildiyi ümumi yığıncağın tarixi	[illegible] cü il
[illegible] İllik hesabatın açıqlanma mənbəyi haqqında məlumat	"Xalq qəzeti"

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI
"GƏNCLİK" ASC-nin RƏHBƏRLİYİNƏ
Rəy

1. Biz, "GƏNCLİK" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (bundan sonra şirkət adlandırılacaq) 202[illegible] -cü il dekabrın 31-nə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan, məcmu gəlirlər haqqında hesabatdan, kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatından və göstərilən tarixdə başa çatan il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatdan, habelə uçot siyasətinin əhəmiyyətli prinsiplərinin qısa təsviri də daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarına edilən qeydlərdən ibarət maliyyə hesabatlarının auditini aparmışıq.

Bizcə, əlavə edilmiş maliyyə hesabatları şirkətin [illegible] -cü il dekabrın 31-nə maliyyə vəziyyətini, habelə maliyyə nəticələrini və göstərilən tarixdə başa çatan il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli əks etdirir.

Rəy üçün əsaslar

2. Biz, auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS-lara) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın " Maliyyə hesabatlarının auditi üçün auditorun məsuliyyəti" bölməsində təsvir edilir. Biz, maliyyə hesabatlarının auditinə aid etik normalarla Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının «Etika məcəlləsinin» (İESBA məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq şirkətdən asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi bu və İESBA məcəlləsinin tələblərinə uyğun yerinə yetirmişik. Bizcə, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Əsas audit məsələləri

3. Əsas audit məsələləri bizim peşəkar mühakiməmizə görə cari dövrün maliyyə hesabatlarının auditində ən əhəmiyyətli məsələlərdir. Bu məsələlər maliyyə hesabatlarının auditi baxımından və maliyyə hesabatlarına aid rəyimizin formalaşdırılmasında bütövlükdə nəzərə alınmış və biz bu məsələlər barədə ayrılıqda rəy vermirik.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

4. Rəhbərlik, maliyyə hesabtlarının İFRS (beynalxalq maliyyə hesabatları standartlarına) uyğun olaraq hazırlanmasına , düzgün təqdim edilməsinə , rəhbərliyin fikrincə, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhrif olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik şirkəti ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı, yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ yaranmadığı halda, rəbərlik şirkətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər şirkətin maliyyə hesabatlarının verilmə prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyırlar.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

5. Bizim məqsədimiz təqdim edilmiş maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kafi əminlik ,əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin o zəmanət vermir ki, əhəmiyyətli təhrif mövcud olduqda, BAS-lara uyğun aparılmış audit onu həmişə aşkarlasın. Təhriflər ,dələduzluq və səhvlər nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda, yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin təqdim edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmək imkanı yarandığı halda, əhəmiyyətli hesab olunur.

"F.N.Audit Servis" MMC-nin direktoru – Fuad Əliyev
Bakı, Azərbaycan Respublikası, 25 aprel 2025-ci il

Xalq qəzeti
XQ
xalqqazeti.az
№ 128 (30822) 24 iyun 2025-ci il, çərşənbə axşamı

Azərbaycanda ilk UFC turniri

İyunun 21-də Bakı Kristal Zalında Azərbaycanda ilk dəfə UFC turniri keçirilib. Yarışda ümumilikdə 24 idmançı qüvvəsini sınayıb.

Müxtəlif çəkili idmançılar ilkin və əsas döyüşlərdə mübarizə aparıblar. Maraqlı idman mübarizəsi şəraitində keçən turnirdə 12 nəfər qalib olub. Əsas döyüşlər yüngül çəkidə Azərbaycan idmançısı Rafael Fiziyevlə çilili İqnasio Bahamondes və yarımağır çəkidə ABŞ təmsilçiləri Camal Hill ilə Xalil Rauntri arasında olub. Bu döyüşlərdən Rafael Fiziyev və Xalil Rauntri qalib ayrılıblar.

Azərbaycanın digər təmsilçisi Nazim Sadıxov braziliyalı Nikolas Motta ilə qarşılaşıb. Gərgin və maraqlı keçən görüşdə N.Sadıxov rəqibini ikinci raundda nokautla məğlub edib. Yüngül çəkidə mübarizə aparan digər idmançımız Tofiq Musayev isə qırğızıstanlı Mıqtıbek Orolbaya məğlub olub.

Yarışda, həmçinin Muhammad Usman (Nigeriya), Taqir Ulanbekov (Rusiya), Klaudiya Siqula (Polşa), Darya Jeleznyakova (Rusiya), Pak Çun Yon, Sok Hyön Ko (hər ikisi Cənubi Koreya), Məhəmməd Nayimov (Tacikistan), Körtis Bleyds (ABŞ) qələbəyə sevinən tərəf olublar.

UFC kimi mötəbər turnirin Bakıda təşkil olunması Azərbaycanın idman ölkəsi kimi dünyada artan nüfuzunun daha bir göstəricisidir.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva, Arzu Əliyeva və ailə üzvləri də turniri izləyiblər.

XQ

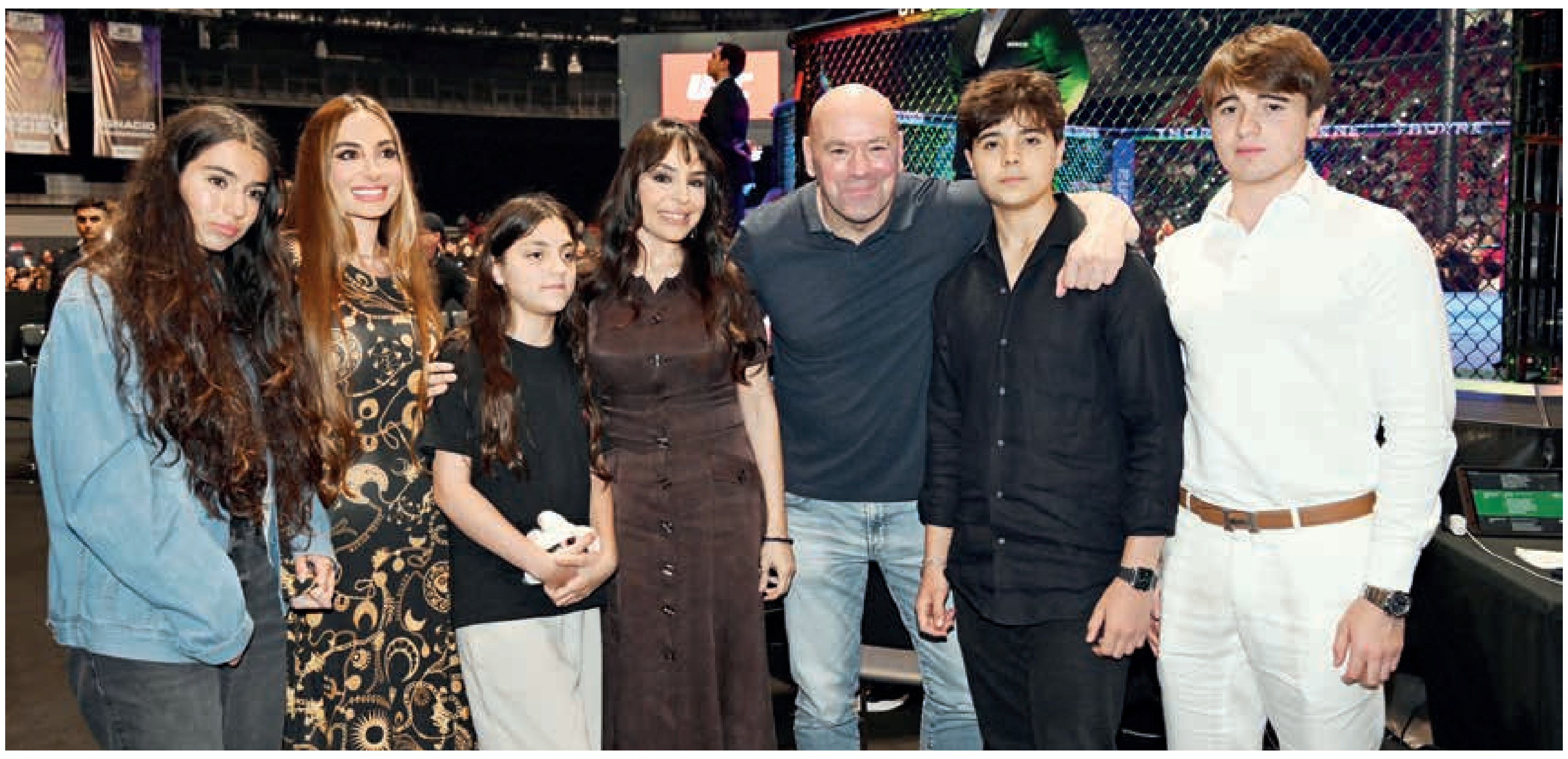

İdrakın kodları

Mərhəmət kodu: mənəvi proqram

IX YAZI

Yaradılışın mərhəmətlə kodlanması

Mərhəmət – insanı insan edən ilkin duyğulardan biridir. Bu hiss nə sonradan öyrənilən, nə də yalnız sosial təcrübə ilə formalaşan davranışdır. O, yaradılışın özündə kodlaşdırılmış mənəvi proqramdır. Biologiya və metafizika arasındakı o incə körpü sanki mərhəmət üzərində qurulub: Genetik irsimizdəki sosial empatiya ilə ruhumuzdakı vicdan arasında gizli bir bağ var.

İbtidai insanın sağ qalması təkcə fiziki gücə deyil, qrup içindəki mərhəmət və dəstəyə bağlı olub. Qocaları tərk etməmək, körpələrə qayğı göstərmək, zərifləri qorumaq – bunlar təkamül prosesində yalnız etik deyil, həm də praktik üstünlük təmin edən davranışlar idi. Beləliklə, mərhəmət, həm də bioloji yaşama kodlarının bir hissəsinə çevrildi.

Etika və kodlanmış vicdan

İnsan yalnız ağılla deyil, vicdanla da yaşayır. Vicdanın özü isə müəyyən mənada etik kodların şüuraltı daşıyıcısıdır. Mərhəmət, əslində, bu kodun ən vacib sətirlərindəndir. O olmadan nə empatiya yaranar, nə də ədalət hissi formalaşar.

Süni intellekt texnologiyalarında etik alqoritmlərin yazılması məsələsi bu günün ən çətin suallarındandır. Robotlara insan kimi "mərhəmət" hissini necə ötürmək olar? Kodlaşdırıla bilən etik sistemlərdə bu hiss necə təqlid edilə bilər? Burada vacib olan yalnız davranışın simulyasiyası deyil, niyyətin – yəni daxili vicdanın – formalaşdırılmasıdır. Bu isə süni şəbəkələrin deyil, yalnız insanın malik olduğu bir üstünlükdür.

Öz-özünü tərbiyə – mərhəmətlə doğulmaq

Mərhəmət həm də öz-özünə tərbiyə yoludur. İnsan həyatında ən dərin dəyişikliklər əksər hallarda mərhəmətin başqasına yox, özünə yönəldiyi məqamlarda baş verir. Öz zəifliyini anlayan, keçmişindəki səhvlərə mərhəmətlə baxan insan gerçək dəyişimin astanasına çatır.

Bəşəriyyət tarixində dini və fəlsəfi məktəblərin ən ali çağırışları da bu hissə yönəlib: Bağışlamaq, anlamamaqdan qorxma, sevgi ilə yanaşmaq. Bu, sadəcə humanist ideya deyil, insanın daxili kodunda yerləşən yenilənmə sistemidir.

Mərhəmət kodunu unutmuş cəmiyyətlər isə ya texnokratik qəddarlığa yuvarlanır, ya da parçalanır. Texnologiya nə qədər inkişaf etsə də, etik yaddaş silinərsə, varlıq mənasını itirər. Ona görə də mərhəmət – həm fərdin, həm də bəşərin yaşamaq üçün yazılmış mənəvi proqramıdır.

Oğuz ARİF

İDMAN

İdmançılarımızın Braziliya uğuru

Azərbaycan idmançıları Braziliyanın San-Paulu şəhərində keçirilən MMA üzrə Dünya çempionatında uğurla çıxış ediblər. U-18 yaş qrupunda Adil Abuzərov (61.2 kq) qızıl, Məhəmməd Niftullayev (65.8 kq) gümüş medal qazanıb.

U-21 kateqoriyasında Elvin Qurbanov (56.7 kq), Əli Şərifov (74.9 kq) və Miramin Mirheydərzadə (70.3 kq) gümüş medala sahib çıxıblar.

Böyüklər arasında Sərdar Sərdarlı (65.8 kq) və Nihad Quliyev (74.9 kq) qızıl, Tofiq Niftəliyev (120.2 kq) isə bürünc medal əldə edib.

Bakıda şahmat festivalı başa çatıb

Gənclər və İdman Nazirliyi, Elm və Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Şahmat Federasiyasının dəstəyi, "Landau School" Təhsil Kompleksinin təşkilatçılığı ilə yeniyetmələr arasında keçirilən 4-cü Landau Şahmat Festivalı sona çatıb.

Azərbaycan Şahmat Federasiyasından mətbuata verilən məlumata görə, müxtəlif yaş kateqoriyasında Ziya Qubatov, Yusif Əhədzadə və Mikayıl Hüseynov birinci yeri tutublar. Daniel Konovalov, Fatimə Abdulova və Nurlan Qənizadə isə ikinci yerdə qərarlaşıblar. Vüqar Əlizadə, Mehin Məstiyeva və Mətin Bəkirli bürünc medalçı olublar.

Qızlar arasında ən yaxşı nəticə göstərən Banu Məmmədzadə, Əsra Baxışova və Xədicə Seyidli xüsusi mükafata layiq görülüblər. Komanda yarışlarında 3 nömrəli şahmat məktəbi birincilik əldə edib. "Chess Klub" və 4 nömrəli şahmat məktəbi, müvafiq olaraq, 2-3-cü yerləri bölüşdürüb.

Qeyd edək ki, turnirdə müxtəlif şəhər və rayonlardan 150 yeniyetmə mübarizə aparıb.

"Qarabağ" Tadiçlə maraqlanır

Türkiyənin "Fənərbağça" klubundan ayrılan məşhur futbolçu Duşan Tadiç karyerasını Azərbaycanda davam etdirə bilər. Bu barədə qardaş ölkənin "haberler.com" saytı Niderland mətbuatına istinadən məlumat yayıb.

"Qarabağ"ın 36 yaşlı serbiyalı yarımmüdafiəçi ilə maraqlandığı bildirilib. Ölkə çempionu rəsmilərinin Tadiçin agenti ilə əlaqə saxladığı da xəbərdə yer alıb.

Qeyd edək ki, Tuşan Tadiç ötən mövsüm İstanbul təmsilçisində 53 oyunda 13 qol və 18 məhsuldar ötürmə ilə yadda qalıb.

M.HACIXANLI
XQ

HAVA

Dəyişkən buludlu hava...

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən məlumata görə, bu gün Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, arabir tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir.

Lakin iyunun 23-dən 24-nə keçən gecə və səhər yarımadanın bəzi yerlərində zəif duman, az çiskin olacağı ehtimalı var. Şimal-qərb küləyi əsəcək, gündüz arabir güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 19-21, gündüz 24-26 dərəcə isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 756 civə sütunundan 761 millimetr civə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 60-70 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin gecə və səhər bəzi dağlıq ərazilərdə qısamüddətli leysan xarakterli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə zəif duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, bəzi yerlərdə arabir güclənəcək. Havanın temperaturunun gecə 18-21, gündüz 28-33, dağlarda gecə 7-12, gündüz 13-18 dərəcə isti olacağı ehtimal edilir.

Q.QASIMOV
XQ

BAŞ REDAKTOR
ƏFLATUN AMAŞOV

TELEFONLAR:
Reklam və elanlar: 493-82-21
Qəbul şöbəsi: 493-24-75 Mühasibatlıq: 498-85-29
Məsul katib: 493-61-02 Email: xalqqazeti@gmail.com
Texniki şöbə: 493-59-64 info@xalqqazeti.az
+994(51) 280-16-44

"Xalq qəzeti"nin kompüter mərkəzində yığılıb və səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunub.

ÜNVANIMIZ:
AZ-1000, Bakı şəhəri, Bülbül prospekti, 30.
Şəhadətnamə 022273

İNDEKS 0282
TİRAJ 3693
SİFARİŞ 1251
QİYMƏTİ 60 qəpik

Növbətçi redaktor
Vaqif BAYRAMOV
Çapa imzalanmışdır 00:00